

IBUKU RĨA MBERE RĨA SAMŪELI

Gūciarwo gwa Samūeli

¹ Na rĩrĩ, nĩ kwarĩ na mündũ ūmwe wa kuuma Ramathaimu, Mûzofimu kuuma bûrûri ūrĩa ūrĩ irîma wa Efiraimu, nake eetagwo Elikana mûrû wa Jerohamu, mûrû wa Elihu, mûrû wa Tohu, mûrû wa Zufu, Mûefiraimu.

² Aarĩ na atumia eerĩ; ūmwe eetagwo Hana na ūrĩa ūngî eetagwo Penina. Penina aarĩ na ciana, no Hana ndaarĩ na ciana.

³ Mwaka o mwaka mündũ ūcio nîambataga kuuma itûûra rîake agathiî Shilo kûhooya na kûrutîra Jehova Mwene-Hinya-Wothe igongona.* Shilo nîkuo Hofini na Finehasi, ariû eerĩ a Eli, maarĩ athînjîri-Ngai a Jehova.

⁴ Rîrĩa rîothe mûthenya wa Elikana wakinyaga wa kûruta igongona-rî, nîagayagîra mûtumia wake Penina nyama, hamwe na aanake ake othe o na airîtu.

⁵ No nîaheaga Hana rûgai maita meerî, tondû nîamwendete, nowe Jehova nîamûhingîte nda.

⁶ Na tondû Jehova nîamûhingîte nda-rî, mûiruve nîaikaraga akîmûthirîkagia nîguo amûng'ûrîkie.

---

* **1:3** Ithandûkû rîa kîrîkanîro na Hema-ya-Gütünganwo (3:3; Josh 18:1) ciakoragwo Shilo kilomita 30 gathigathini wa Jerusalemu. Andû a Isiraeli nîmagîrîirwo nîgûthii kuo maita matatû o mwaka (Gûcook 16:16-17; Thaam 23:14-19).

⁷ Naguo ūndū ūcio ūgīthiī na mbere mwaka o mwaka. Rīrīa rīothe Hana aambataga athī nyūmba ya Jehova-rī, mūiruwe nīlamūthirīkagia nginya akarīra, akaaga kūrīa irio.

⁸ Nake Elikana mūthuuriwe akamūūria atīrī, "Hana, ūrarīra nīkī? Ūraaga kūrīa nīkī? Ūkuīte ngoro nīkī? Githī niī ndikīrīte ihīi ikūmi harīwe?"

⁹ Hīndī ūmwe maarīkia kūrīa na kūnyua marī kū Shilo-rī, Hana agīukīra. Na rīrī, Eli, mūthīnjīri-Ngai, aikariire gītī itoonyero rīa hekarū ya Jehova.

¹⁰ Hana akīrīra mūno na akīhooya Jehova, arī na ruo rwa ngoro.

¹¹ Nake akīihīta mwīhītwa, akiuga atīrī, "Wee Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūngūtīkīra kūrora thīina wa ndungata yaku na ūndirikane, na ndūkariganīrwo nī ndungata yaku, no ūmīhe mwana wa kahīi-rī, hīndī ūyo na niī nīngamūheana kūrī Jehova matukū mothe ma muoyo wake, na gūtīrī hīndī rwenji rūkaahutia mūtwe wake o na rī."

¹² Na rīrīa aathīiaga na mbere kūhooya Jehova, Eli akīmūbara kanua.

¹³ Hana aahooyaga na ngoro yake, nacio iromo ciake nīciainainaga, no mūgambo wake ndwaiguīkaga. Eli agīciiria atī nī kūrīlō arīlītwo,

¹⁴ akīmūūria atīrī, "Nī nginya rī ūgūikara ūrī mūrīlō? Eheria ndibei ūyo yaku."

¹⁵ Hana akīmūcookeria, akiuga atīrī, "Tiguo mwathi wakwa, niī ndī mūndū-wa-nja ūthīnīkīte mūno. Ndinyuīte ndibei kana njooji; no nī ngoro yakwa ndīraitūrūrīra Jehova.

¹⁶ Tiga kuona ndungata yaku ta ūrī mündū-wanja mwaganu; ngoretwo gūkū ngīhooya ndī na ruo rūingī o na kīeha.”

¹⁷ Eli akīmūcookeria atīrī, “Thīñ na thayū, na Ngai wa Israeli aroītīkīra gūkūhe kīrīa ūmūhooete.”

¹⁸ Nake akiuga atīrī, “Ndungata yaku ūroītīkīrīka maitho-inī maku.” Nake Hana agīthīi na akīrīa irio, na ndaacookire gūtuka gīthiithi.

¹⁹ Magīukīra mūthenya ūyū ūngī rūciinī tene, makīhooya marī mbere ya Jehova, na magīcooka magīthīi kwao mūcīi kūu Rama. Elikana agīkoma na Hana mūtumia wake, nake Jehova akīmūririkana.

²⁰ Nī ūndū ūcio ihinda rīgīkinya Hana akīgīa nda na agīciara kahīi. Agīgatua Samūeli, akiuga atīrī, “Nīgūkorwo nī kūhooya ndakahooire harī Jehova.”

Hana Kūheana Samūeli kūrī Jehova

²¹ Rīrīa mündū ūcio wetagwo Elikana aambatre hamwe na nyūmba yake yothe kūrutīra Jehova igongona rīa mwaka o mwaka na akahingie mwīhītwa wake-rī,

²² Hana ndaathiire. Eerire mūthuuriwe atīrī, “Kahīi gaka gaatiga kuonga-rī, nīngagatwara na ndīkaneane kūrī Jehova,[†] na gagaatūrīga kūu hīndī ciotle.”

²³ Mūthuuriwe Elikana akīmwīra atīrī, “Īka o ūrīa ūkuona kwagīrīire. Ikara gūkū o nginya rīrīa gagaatiga kuonga; we Jehova arotūma

---

[†] **1:22** Ciana ciatigaga kuonga irī na mīaka ūtatū kana makīria.

kiugo gĩake kĩhinge.” Nĩ ũndũ ūcio mündũ-wanja ūcio agiikara muciï na agikongithia nginya ririä aagatigithirie kuonga.

²⁴ Gaatiga kuonga, Hana akioya kahii kau o karï kanini, hamwe na ndegwa ya mïaka itatü, na eba ïmwe[‡] ya mütü, na gitete kia ndibei agigatwara nyumba ya Jehova kuu Shilo.

²⁵ Maarikia guthinja ndegwa-rï, magitwara kahii kau kürï Eli,

²⁶ Nake Hana akimwira atirï, “Ti-itherü o ta üria wee mwathi wakwa ütûraga muoyo-rï, nï niï mündü-wa-nja üria warugamite haha hakuhii nawe akihoooya Jehova.

²⁷ Ndahooire heo kahii gaka, nake Jehova nietikirite kühhe kiriä ndamuhooire.

²⁸ Tondü ūcio o na niï nindakaamurira Jehova. Matukü mothe maria gegutüura muoyerï, gegutüura kaamuriirwo Jehova.” Nake akihoooya Jehova arï o hau.

2

Ihooya riä Hana

¹ Ningi Hana akihoooya, akiuga atirï:
“Ngoro yakwa nïkeneire Jehova;
na röhia rwakwa rükaambarario thiini
wa Jehova.

Kanua gakwa gakeerahira thü ciakwa,
nïgükorwo ningenete nï ûhonokio waku.

² “Gütirï mündü o na ü mütheru ta Jehova;
gütirï üngi tiga wee wiki,

[‡] **1:24** nï ta kilo 22

kana gūkagīa Rwaro rūngī rwa Ihiga
rūtariī ta Ngai witū.

- 3** “Mūtigacooke kwaria na mwīikīrīro ūguo
kana mūreke tūnua twanyu twarie na
mwītīlo,
nīgūkorwo Jehova nīwe Ngai ūrīa ūūi
maūndū,
na agacūurania ciīko cia andū.
- 4** “Mota ma njamba cia ita nīmoinangīku,
nao arīa mataarī hinya makaheo hinya.
- 5** Arīa maarī ahūūnu meyandīkithagia nīguo
mone irio,
no arīa maarī ahūtu nīmathirītwo nī
ng’aragu.
Thaata nīciarīte ciana mūgwanja,
no ūrīa warī na aanake aingī
nīmūhinyīrīriku.
- 6** “Jehova nīwe ūrehaga gīkuū, na nīwe
ūtūragia muoyo;
nīwe ūharūrūkanagia mbīrīra-inī, na
akambatia mūndū oime kuo.
- 7** Jehova nīwe ūtūmaga andū mathīīne na arīa
angī matonge;
nīwe ūnyiihanagia na agatūūganīria.
- 8** Ooyaga mūthīīni akamūruta rūkūngū-inī,
na akaruta mūbatari kuuma kīara-inī kīa
mūhu;
amaikaragia hamwe na anene, na agatūma
magae gītī kīa ūnene.

“Nīgūkorwo mīthingi ya thī nī ya Jehova;
igūrū rīrayo nīho aigīriire thī.

⁹ Nīakamenyerera makinya ma andū ake arīa
atheru,
no arīa aaganu nīakamaikia kūu nduma-
inī.

“Mūndū ndahootanaga na ūndū wa hinya
wake;

¹⁰ arīa makararagia Jehova
nīmagathuthwo.

Nīakamookīrīra na marurumī arī o kūu igūrū;
Jehova nīwe ūgatuīra ituri cia thī ciira.

“Nīakahe mūthamaki wake hinya,
a na ambararie rūhīa rwa ūrīa wake
mūtitīrīrie maguta.”

¹¹ Nake Elikana akīinūka mūciī gwake Rama,
no kahīi kau gagītungatīra Jehova karī harī Eli
ūcio mūthīnjīri-Ngai.

Aanake Aaganu a Eli

¹² Na rīrī, ariū a Eli maarī andū aaganu;
matiatīte Jehova.

¹³ Na rīrī, warī mūtugo wa athīnjīri-Ngai harī
andū, atī rīrīa mūndū o wothe aruta igong-
ona, na rīrīa nyama ikīrugwo, ndungata ya
mūthīnjīri-Ngai yokaga na njibe ya mītheece
ītatū īrī guoko-inī.

¹⁴ Yaikagia njibe īyo nyūngū-inī ya kīgera,
kana thaburia-inī, kana gīteng'ū-inī, kana
nyūngū-inī ya rīumba, nake mūthīnjīri-Ngai
akeyoera o kīrīa gīlothe njibe īngīarutire. Ūguo

nīguo meekaga andū othe a Isiraeli arīa mookaga Shilo.

15 Na o na mbere ya maguta gūcinwōrī, ndungata ya mūthīnjīri-Ngai nīyokaga na īkeera mūndū ūrīa ūraruta igongona atīrī, "He mūthīnjīri-Ngai nyama imwe ahīihie; ndegwītīkīra nyama nduge kuuma kūrī we, tiga o nyama njīthī."*

16 Mūndū angīamwīrire atīrī, "Reke maguta mambe macinwo, ūcooke woe kīrīa gīothe ūkwenda," ndungata yacookagia atīrī, "Aca, nengera o ro rīu; kwaga ūguo, ndīmīoe na hinya."

17 Wīhia ūcio wa aanake a Eli warī mūnene mūno maitho-inī ma Jehova, nīgūkorwo nīmanyararaga magongona marīa andū maarutagīra Jehova.

18 Nowe Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arī o mwana mūnini, ehumbīte ebodi ya gatani.

19 O mwaka nyina nīamūtumagīra gakanjū, akamūtwarīra rīrīa megūthīi na mūthuuriwe kūruta igongona rīa mwaka o mwaka.

20 Eli nīarathimaga Elikana na mūtumia wake, akoiga atīrī, "Jehova arokūhe ciana na mūndū-wa-nja ūyū icooke ithenya rīa mwana ūyū aahooete, na agīcooka kūmūheana harī Jehova." Nao magacooka makainūka kwao mūciī.

21 Nake Jehova akīiguīra Hana tha; akīgīa nda agīciara aanake atatū na airītu eerī. Nake

* **2:15** Kūringana na watho, maguta hamwe na nyama cia maguta ciacinagīrwo igūrū wa kīgongona (Alaw 3:16; 4:8-10).

mwana ūcio ti Samūeli agīkūrīra hau mbere ya Jehova.

²² Na rīrī, Eli aarī mūkūrū mūno, na nīaiguaga maündū mothe marīa ariū ake meekaga Isiraeli guothe, na ūrīa maakomaga na andū-a-nja arīa maatungataga itoonyero-inī rīa Hema-ya-Gūtūnganwo.

²³ Nī ūndū ūcio akīmooria atīrī, “Nī kīi gītūmaga mwīke maündū ta maya? Nīndīraigua kuuma kūrī andū othe ūhoro wa ciiko ici cianyu cia waganu.

²⁴ Aca, ariū akwa; ūhoro ūrīa ndīraigua ūkīhunja gatagatī ka andū a Jehova ti mwega.

²⁵ Mūndū angīhīria mūndū ūrīa ūngī-rī, Ngai no amateithūrane; no mūndū angīhīria Jehovārī, nūū ūngīmūthaithanīrīra?” No rīrī, aanake ake matiigana kūigua magīkaanio nī ithe wao, nīgūkorwo Jehova nīatuīte nīekūmooraga.

²⁶ Nake mwana ūcio ti Samūeli agīkūra, akīnenehaga, akīendagwo nī Jehova o na andū.

Urathi wa Gūkīrīra Nyūmba ya Eli

²⁷ Na rīrī, mūndū wa Ngai nīokire kūrī Eli, akīmwīra atīrī, “Jehova ekuuga ūū: ‘Githī niī ndieguūrīrie nyūmba ya thoguo rīrīa maarī Misiri watho-inī wa Firaūni?’

²⁸ Ndathuurire thoguo kuuma mīhīrīga-inī yothe ya Isiraeli atūke mūthīnjīri-Ngai wakwa, aambatage kīgongona-inī gīakwa, na acinage ūbumba, na ehumbage ebodi arī mbere yakwa. Ningī nīndaheire nyūmba ya thoguo indo iria ciothe irutagwo nī andū a Isiraeli cia maruta ma gūcinwo na mwaki.

29 Nī kī gítumíte mūnyarare igongona rīakwa na iruta, iria ndaathanire irutagwo irī cia gīkaro gīakwa? Nī kī gítumíte ûtīe ariū aku kūngīra, mwīnoragie na icunjī iria njega cia iruta o rīothe rīrīa ndutagīrwo nī andū akwa a Isiraeli?

30 “Tondū wa ūguo-rī, Jehova, Ngai wa Isiraeli, oigīte atīrī, ‘Nīnderanīire atī nyūmba yaku na nyūmba ya thoguo nīigūtūura indungatagīra nginya tene.’ No rīu Jehova oigīte atīrī, ‘Ūndū ūcio ūrondaihīrīria! Arīa mandīite nīndīrīmatīaga, no arīa maamenete nīmarīmenagwo.

31 Hīndī nīroka rīrīa ngaaniina hinya waku na niine hinya wa andū a nyūmba ya thoguo, nīgeetha gūtikanakorwo na mūndū mūkūrū thīinī wa nyūmba yaku,

32 nawe nīükona mīnyamaro gīkaro-inī gīakwa. O na gūtuīka ūndū mwega nīügeekwo Isiraeli, thīinī wa nyūmba yaku gūtirī hīndī gūgaakorwo mūndū mūkūrū.

33 O mūndū waku ūrīa itakeheria kīgongona-inī gīakwa-rī, agaatigio no geetha agūtue mūtumumu na maithori, na aiguithagie ngoro yaku kīeha, nacio njiaro ciaku ciothe irīkuuaga o rīrīa ciatuīka andū agima.

34 “Naguo ūndū ūrīa ūkūhaana kūrī ariū aku eerī, Hofini na Finehasi, ūgaatuīka kīmenyithia kūrī wee na ariū aku, o eerī magaakua mūthenya ūmwe.

35 Na niī nīngethuurīra mūthīnjīri-Ngai mwīhokeku, ūrīa ūgeekaga kūringana na ūndū ūrīa ūrī ngoro-inī na meciiria-inī makwa. Nīngahaanda nyūmba yake ūtūure ūrūmīte,

nake nīagatungataga mbere ya ūrīa wakwa mūitīrīrie maguta hīndī ciothe.

36 Ningī mūndū wothe ūrīa ūgaatigara wa nyūmba yaku, nīagooka amūinamīrīre nī ūndū wa gīcunjī kīa betha na kenyū komū ka mūgate, amūthaithe amwīre atīrī, “Ta he wīra ūmwe wa ūthīnjīri-Ngai nīguo nyonage gīa kūrīa.” ”

3

Jehova gwīta Samūeli

1 Nake mwana ūcio ti Samūeli aatungataga mbere ya Jehova arī harī Eli. Matukū-inī ma-cio kiugo kīa Jehova gītiaiguagwo kaingī, na gūtionekaza cioneki kaingī.

2 Útukū ūmwe Eli, ūrīa maitho make maambīrīrie kwaga hinya akaaga kuona wega, aakomete o harīa aamenyerete.

3 Tawa wa Ngai ndwahorete,* nake Samūeli aakomete kūu thiīnī wa hekarū ya Jehova, harīa ithandūkū rīa Ngai rīarī.

4 Hīndī īyo Jehova agīta Samūeli.

Samūeli agīcookia atīrī, “Niī ūyū haha.”

5 Nake agīteng’era kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; niī ūyū haha.”

No Eli akiuga atīrī, “Niī ndiītanīte; cooka ūgakome.” Nī ūndū ūcio Samūeli agīthīi agīkoma.

---

* **3:3** Tawa wa thahabu ūrīa waigagwo Handū-harīa-Hatheru waakanaga ūtukū wothe (Thaam 27:20-21; 30:7-8). Samūeli eetirwo mathaa ma rūciinī gūtakīte.

6 Jehova agīitana rīngī, “Samūeli!” Nake Samūeli agīükīra, agīthiī kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; niī ūyū haha.”

Eli akiuga atīrī, “Mūrū wakwa, niī ndiītanīte; cooka ūgakome.”

7 Hīndī īyo Samūeli ndaakoretwo amenyete Jehova, kana akaguūrīrio kiugo kīa Jehova.

8 Jehova nīetire Samūeli riita rīa gatatū, nake Samūeli agīükīra agīthiī kūrī Eli, akiuga atīrī, “Nī wanjīta; niī ūyū haha.”

Nake Eli akīmenya atī nī Jehova wetaga mwana ūcio.

9 Nī ūndū ūcio Eli akīra Samūeli atīrī, “Thī ūgakome, na wona aagwīta uuge atīrī, ‘Jehova, aria, nī ūndū ndungata yaku nīthikīrīrie.’” Nī ūndū ūcio Samūeli agīthiī, na agīkoma harīa aakomaga.

10 Nake Jehova agīuka akīrūgama hau, agīitana o ta mahinda macio mangī atīrī, “Samūeli! Samūeli!”

Nake Samūeli akiuga atīrī, “Aria, nī ūndū ndungata yaku nīthikīrīrie.”

11 Nake Jehova akīra Samūeli atīrī, “Rora, niī ndī hakuhī gwīka ūndū thīinī wa Isiraeli ūrīa ūgaatūma matū ma mūndū o wothe ūrīa ūkaūigua mararake.

12 Hīndī īyo maūndū marīa mothe ndoigire ma gūükīrīra Eli na nyūmba yake nīngamahingia kuuma kīambīrīria nginya mūthia.

13 Nīgūkorwo nīndamwīrire nīngatuīra nyūmba yake ciira nginya tene nī ūndū wa mehia marīa we oī ūhoro wamo; ariū ake

nīmetuire andū a kūmeneka, nake akīremwo nī kūmakaania.

¹⁴ Nī ūndū ūcio nīndehītire igūrū rīa nyūmba ya Eli ngiuga atīrī, ‘Waganu wa nyūmba ya Eli ndūrī hīndī ūkaahoroherio na igongona kana iruta.’ ”

¹⁵ Samūeli agīkoma o nginya rūciinī, na okīra akīhingūra mīrango ya nyūmba ya Jehova. Nīetigagīra kwīra Eli ūhoro wa kīoneki kīu,

¹⁶ no Eli akīmwīta, akiuga atīrī, “Samūeli, mūrū wakwa.”

Nake Samūeli agīcookia atīrī, “Niī ūyū haha.”

¹⁷ Eli akīmūuria atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūcio Jehova arakwīrire? Ndūkae kūuhitha ūndū ūcio. Ngai arogwīka ūndū mūūru makīria, ūngīhitha ūndū o na ūmwe ūrīa arakwīrire.”

¹⁸ Nī ūndū ūcio Samūeli akīmwīra maūndū mothe, na ndaamūhithire ūndū o na ūmwe. Eli agīcooka akiuga atīrī, “Ūcio nī Jehova; nīeke ūndū ūrīa ekuona wagīrīre maitho-inī make.”

¹⁹ Jehova nīakoragwo hamwe na Samūeli o ūrīa aakūraga, na ndaarekire kiugo o na kīmwe gīake kīrīre thī.

²⁰ Nakuo Isiraeli guothe kuuma Dani nginya Birishiba magīkūūrana atī Samūeli aarī mūthuure atuīke mūnabii wa Jehova.

²¹ Nake Jehova agīthīi na mbere kuonekana kūu Shilo, na kūu nīkuo egūrīirie kūrī Samūeli na ūndū wa kiugo gīake.

4

Nakīo kiugo gīa Samūeli gīgīkinya Isiraeli guothe.

Afilisti Gütaha Ithandükü rña Kírikaníro

¹ 20 Na rīrī, andū a Israeli nīmoimagarire makarue na Afilisti. Andū a Israeli makīamba hema ciao kū Ebeni-Ezeri, nao Afilisti makīamba ciao kū Afeku.

² Afilisti magítuma ita rīao rīgacemanie na Israeli, na o ūrīa mbaara yathiaga na mbere-rī, noguo Israeli maahootagwo nī Afilisti, arīa mooragire andū ta 4,000 kū maarūagīra.

³ Rīrīa mbütū ciacookire kambī-inī-rī, athuri a Israeli makīuria atīrī, "Jehova atūma tūhootwo nī Afilisti ūmūthī nīkī? Nī tūgīrei ithandükü rña kírikaníro kīa Jehova kuuma Shilo, nīgeetha tūthīi narīo rītūhonokie kuuma moko-inī ma thū ciitū."

⁴ Nī ūndū ūcio andū acio magítuma andū kū Shilo, nao makīrehe ithandükü rña kírikaníro kīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, ūrīa ūikarīire gītī kīa ūnene gatagatī ka makerubi. Nao ariū eerī a Eli, Hofini na Finehasi, maarī hamwe na ithandükü rīu rña kírikaníro kīa Ngai.

⁵ Rīrīa ithandükü rña kírikaníro kīa Jehova rīakinyire kambī-inī-rī, andū a Israeli othe makiugīrīria na mūgambo mūnene o nginya thī ūkīnaina.

⁶ Na rīrīa Afilisti maaiguire mbugīrīrio ūyo makīurania atīrī, "Mbugīrīrio ūyo ūrī kambī-inī ya Ahibirania nī ya kī?"

Hīndī ūrīa maamenyire atī nī ithandükü rña Jehova rīakinyīte kambī-inī-rī,

⁷ Afilisti magītigīra makiuga atīrī, "Ngai nīyūkīte kambī-inī, ithuī tūrī thīna-inī! Gütirī kuoneka ūndū ta ūyū mbere ūno.

8 Wūi-īiya-witū-ī! Nūū ūgūtūhonokia moko-inī ma ngai ici irī hinya ūū? Ici nīcio ngai iria ciahūūrire andū a Misiri na mīthiro ya mīthemba yothe werū-inī.

9 Mwīyūmīrīriei, Aflisti aya! Tuīkai arūme ki, kana mūtuo ngombo cia Ahibirania, ta ūrīa matūire marī ngombo ciānyu. Tuīkai arūme ki, na mūrūe!"

10 Nī ūndū ūcio Aflisti makīrūa nao, na andū a Isiraeli makīhootwo, nake o mūndū akīūrīra hemā-inī yake. Nayō njūragano yarī nene mūno; thigari cia Isiraeli ngiri mīrongo ītatū iria ciāthiiaga na magūrū ikīūragwo.

11 Narīo ithandūkū rīa Ngai rīgītahwo, nao ariū eerī a Eli, Hofini na Finehasi, magīkua.

Gīkuū kīa Eli

12 Mūthenya o ro ūcio Mūbenjamini ūmwe akīhanyūka oimīte mbaara-inī, agīthīi nginya Shilo, nguo ciāke irī ndembūkangu na aarī na tūri mūtwe.

13 Na rīrīa aakinyire-rī, agīkora Eli aikarīire gītī gīake mūkīra-inī wa njīra, acūthīrīrie, tondū ngoro yake yarī na guoya nī ūndū wa ithandūkū rīa Ngai. Hīndī rīa mūndū ūcio aatoonyire itūūra-inī, na akīheana ūhoro ūrīa gwekīkīte-rī, itūūra rīothe rīgīkayūrūrūka.

14 Rīrīa Eli aiguire mūkayūrūrūko ūcio akīuria atīrī, "Gītūmi kīa inegene rīu nī kī?"

Nake mūndū ūcio agīthīi narua harī Eli,

15 ūrīa warī na ūkūrū wa mīaka mīrongo kenda na īnana, ūrīa maitho make moorīte, akaagaga kuona.

16 Akīra Eli atīrī, “No hīndī ndooka nyumīte mbaara-inī; ndoora kuuma kuo o ūmūthī.”

Eli akīmūūria atīrī, “Nī atīa gwīkīkire mūrū wakwa?”

17 Mūndū ūcio warehire ūhoro agīcookia atīrī, “Andū a Israeli nīmooriire Afilisti, nayo mbūtū ya ita nīyūragītwo mūno. O na ariū aku eerī, Hofini na Finehasi, nī akuū, narīo ithandūkū rīa Ngai nīitahe.”

18 Rīrīa aagwetire ithandūkū rīa Ngai, Eli akīgūa na ngara oimīte gītī-inī gīake hau mwena-inī wa kīhingo. Ngingo yake īkiunīka, agīkua, nī ūndū aarī mūndū mūkūrū na akaritūha. Aatongoretie Israeli mīaka mīrongo īna.

19 Mūtumia wa mūriū wake Finehasi aarī na nda na aatigītie hanini aciare. Na rīrīa aaiguire ūhoro ūcio wa atī ithandūkū rīa Ngai nīrītahītwo, na atī iciciarawe hamwe na mūthuuriwe nīmakuīte-rī, akīnyiitwo nī ruo rwa kūrūmwo na agīciara, no agītoorio nī ruo rwa gūciara.

20 Na rīrīa aakuaga, atumia arīa maamūteithagīrīria makīmwīra atīrī, “Tiga gūkua ngoro; nīwaciara kahī.” No ndaacookirie ūndū o na kana kūrūmbūiya ūhoro o na ūrīkū.

21 Nake agītua kahī kau Ikabodu, akiuga atīrī, “Rīri nīweherete Israeli,” nī ūndū wa ithandūkū rīa Ngai gūtahwo, na gūkua gwa iciciarawe na mūthuuriwe.

22 Akiuga atīrī, “Rīri nīweherete ūkoima Israeli, nī ūndū ithandūkū rīa Ngai nīrītahītwo.”

5

Ithandūkū rīa Kīrīkanīro rīrī Ashidodi na Ekironi

¹ Na rīrī, Afilisti maarīkia gūtaha ithandūkū rīa Ngai, makīrīruta kūu Ebeni-Ezeri, makīrītwara Ashidodi.

² Magīcooka magītwara ithandūkū rīu thīnī wa hekarū ya ngai yao īrīa yetagwo Dagoni, na makīrīiga rīriganītie na Dagoni.

³ Rīrīa andū a Ashidodi mookīrire rūciinī tene mūthenya ūyū ūngī-rī, magīkora Dagoni īgūīte īgakoma na nda hau mbere ya ithandūkū rīa Jehova! Makīoya Dagoni makīmīcookia handū hayo.

⁴ No mookīra rūciinī rūrū rūngī-rī, magīkora Dagoni īgūīte īgakoma na nda hau mbere ya ithandūkū rīa Jehova! Mūtwe na moko mayo meerī nīcioinīkīte, ikagūa hau hingīro-inī ya mūrango wa nyūmba; no mwīrī wayo wati-garīte.

⁵ Nīkīo nginya ūmūthī gūtirī athīnjīri-ngai a Dagoni kana andū angī matoonyaga hekarū ya Dagoni kūu Ashidodi magereire hingīro-inī īyo ya mūrango.

⁶ Nakuo guoko kwa Jehova gūkīmīra andū a Ashidodi na kūndū kūrīa kwariganītie nakuo; akīmarehere mwanangīko na akīmahūūra na mīrimū ya mahūha.

⁷ Na rīrīa andū a Ashidodi moonire ūrīa gwekīka, makiuga atīrī, "Ithandūkū rīa ngai ya Israeli rītigūikara na ithuī gūkū gwitū, nīgūkorwo guoko gwake nīgūtūūmīre mūno hamwe na ngai iitū Dagoni."

⁸ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti, makīmooria atīrī, “Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli?”

Nao magīcookia atīrī, “Rekei ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīthaamīrio Gathu.” Nī ūndū ūcio magīthaamia ithandūkū rīu rīa Ngai wa Isiraeli.

⁹ No rīrī, maarīkia kūrīthaamīria kuo, guoko kwa Jehova gūgūkīrīra itūūra rīu inene, gūkīgīa kīmako kīnene. Akīhūūra andū a itūūra rīu inene, arīa ethī na arīa akūrū, akīmarehere mīrimū ya mahūha.

¹⁰ Nī ūndū ūcio magītwara ithandūkū rīu rīa Ngai Ekironi.

Na rīrīa ithandūkū rīu rīatoonyaga Ekironi, andū a Ekironi makīanīrīra na mūgambo makiuga atīrī, “Nīmaarehe ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli gūkū gwitū nīguo matūūrage ithuī hamwe na andū aitū.”

¹¹ Nī ūndū wa ūguo magīcookanīrīria aathani othe a Afilisti makīmeera atīrī, “Cookiae ithandūkū rīrī rīa ngai ya Isiraeli rīehere gūkū; nīrīcookinio kūrīa riumīte kana rītūūrage hamwe na andū aitū.” Nīgūkorwo gīkuū nīkīaiyūrītie itūūra rīu inene kīmako; guoko kwa Ngai nī kwarīūmīre mūno.

¹² Nao arīa mataakuire makīhūūrwo na mīrimū ya mahūha, nakīo kīrīro gīa itūūra rīu inene gīgīkinya o igūrū kwa Ngai.

6

Ithandūkū rīa Kīrīkanīrō Gūcookinio Isiraeli

¹ Na rīrī, ithandūkū rīa Jehova rīarīkia gūikara būrūri wa Afilisti mīeri mūgwanja-rī,

² Afilisti magīita athīnjīri-ngai na aragūri, makīmooria atīrī, "Tūgwīka atīa na ithandūkū rīrī rīa Jehova? Twīrei ūrīa tūngīrīcookia kūrīa rīoimīte."

³ Nao magīcookia atīrī, "Mūngīkorwo nī mūgūcookia ithandūkū rīa ngai ya Isiraeli, mūtikarīcookie rīrī itheri, no nginya mūrītūme na kīndū gīa kūrutwo iruta rīa mahītia. Hīndī īyo nīmūkaahona, na mūmenye kīrīa gītūmīte guoko gwake kwage kweherio igūrū rīanyu."

⁴ Afilisti makūuria afīrī, "Nī iruta rīrīkū rīa mahītia tūngīmirutīra?"

Nao magīcookia atīrī, "Tūmīhiano tūtano twa thahabu tūhaana mahūha, na tūtano twa thahabu tūhaana tūbīa* o ta ūrīa aathani a Afilisti maigana, nī ūndū inyuī na aathani anyu mūhūrītuo na mūthiro mūthemba o ūmwe.

⁵ Thondekai tūmīhiano twa mahūha na twa tūbīa iria irathūkia būrūri, na mūtīlē ngai ya Isiraeli. No gūkorwo nīakeheria guoko gwake kuume igūrū rīanyu, o na igūrū rīa ngai cianyu, o na būrūri wanyu.

⁶ Nī kī gītūmīte mūmie ngoro cianyu ta ūrīa andū a Misiri na Firaūni meekire? Rīrīa aamahinyīrīrie-rī, githī matiarekereirie andū a Isiraeli nīguo mathī?

⁷ "Na rīrī, haairīriai ngaari njerū, na ng'ombe igīrī njairī itarī ciohwo icooki. Muohere ng'ombe icio ngaari-inī īyo, no mweherie njaū ciacio mūcihingīre kiugū.

⁸ Oyai ithandūkū rīa Jehova mūrīigīrīre igūrū rīa ngaari, na mūige gathandūkū mwena-inī

* **6:4** Afilisti maahūthagīra indo ici kūhooreria ngai ciao.

warīo na mūgekīre indo icio cia thahabu icio mūramīcookeria irī cia iruta rīa mahītia. Rekei rīthīi,

⁹ no mūikare mūrīrorete. Rīngīambata rīkye būrūri warīo, rīerekeire Bethi-Shemeshu-rī, nīgūgatuīka atī nī Jehova ūtūrehereire mūtino ūyū mūnene ūū. No kūngīkorwo ti ūguo, nītūkamenya atī ti guoko gwake gwatūhūūrire, no nī ūndū watūkorire o ūguo."

¹⁰ Nī ūndū ūcio magīika ūguo. Makīoya ng'ombe icio igīrī magīcioherera ngaari-inī, na makīhingīra njaū ciacio kiugū.

¹¹ Makīigīrīra ithandūkū rīa Jehova igūrū rīa ngaari, na hamwe narīo makīigīrīra gathandūkū karīa kaarī na tūbia tūu twa thahabu na tūmīhiano tūu twahaanaga mahūha.

¹² Ningī ng'ombe icio ikīambata irūngīrīirie irorete Bethi-Shemeshu, igīthīi na njīra yothe ikīanagia; itiakerūrire na mwena wa ūrīo kana wa ūmotho. Nao aathani a Aflisti magīcirūmīrīra o nginya mūhaka-inī wa Bethi-Shemeshu.

¹³ Hīndī ūyo andū a Bethi-Shemeshu nī kūgetha maagethaga ngano yao kīanda-inī, na rīrīa maatiirire maitho makīona ithandūkū rīa Ngai, magīkena nīkūrīona.

¹⁴ Nayo ngaari īgīkinya mūgūnda-inī wa Joshua wa kūu Bethi-Shemeshu, nayo īkīrūgama hakuhī na ihiga inene. Andū acio magīatūranga mītī ya ngaari ūyo, na makīrutīra Jehova ng'ombe icio igongona rīa njino.

¹⁵ Nao Alawii makīruta ithandūkū rīa Jehova hamwe na gathandūkū ka mīhiano ūyo

ya thahabu, makīmīigīrīra igūrū rīa ihiga rīu inene. Mūthenya ūcio andū a Bethi-Shemeshu[†] makīruta ng'ombe icio irī igongona rīa njino harī Jehova.

¹⁶ Aathani acio atano a Aflisti makīonera maündū macio mothe, na magīcooka Ekironi mūthenya o ro ūcio.

¹⁷ Īno nīyo mīhiano ya mahūha ma thahabu īrīa Aflisti maatūmire irī igongona rīa mahītia rīa kūrutīrwo Jehova: Mūhiano o ūmwe warutagwo nī ūndū wa o itūura: Ashidodi, na Gaza, na Ashikeloni, na Gathu, na Ekironi.

¹⁸ Naguo mūigana wa mbīa cia thahabu waiganaga o ta matūura ma Aflisti ma aathani acio atano, matūura macio maairigīirwo na thingo cia hinya hamwe na tūtūura twa būrūri wao. Narīo ihiga rīu inene harīa maigīrīire ithandūkū rīa Jehova, nī mūira nginya ūmūthī rīrī kū mūgūnda-inī ūcio wa Joshua wa kūu Bethi-Shemeshu.

¹⁹ No Ngai akīrūraga andū amwe a kūu Bethi-Shemeshu, akīrūraga andū mīrongo mūgwanja nī ūndū nīmarorire ithandūkū rīa Jehova thīinī. Andū makīrīra nī ūndū wa ihūura rīu inene Jehova aamahūrīte narīo,

²⁰ nao andū a Bethi-Shemeshu makīuria atīrī, “Nūū ūngīkīrūgama mbere ya Jehova, Ngai ūyū mūtheru? Ithandūkū rīkwambatio kūrī ū riōima haha?”

²¹ Ningī magītūmana kūrī andū a Kiriathu-Jearimu, makīmeera atīrī, “Aflisti nīmacookia

---

[†] **6:15** Itūura rīa Bethi-Shemeshu rīarī rīa Alawii (Josh 21:16). Alawii no-o meetīkīrītio gūkuua ithandūkū rīa kīrīkanīro (Gūcoock 10:8).

ithandükü rĩa Jehova. Ikürükai mürigñire mürñambatie kwanyu.”

7

¹ Nĩ ūndü ūcio andü a Kiriathu-Jearimu magīthiï, makīgñira ithandükü rĩa Jehova, makīrñambatia. Makīritwara mūciï wa Abinadabu kīrīma-igürü, na makīamūra mūriü Eleazaru aikaragie ithandükü rĩa Jehova.*

Samūeli Kūhooata Afilisti kūu Mizipa

² Ithandükü rĩa kīrīkanïro nīrñaikarire Kiriathu-Jearimu ihinda iraaya, ihinda rĩa mīaka mīrongo ñirñ ñirñ yothe, nao andü othe a Israeli magīcakaya na makīrongooria Jehova.

³ Nake Samūeli akīira nyūmba yothe ya Israeli atīrī, “Mūngīkorwo nīmūgūcookerera Jehova na ngoro ciandy ciote-rī, tiganai na ngai ng’eni na Maashitarothu, na mwīneane kūrī Jehova, na mūmūtungatīre o we wiki, nake nīakamūkūura amūrute guoko-inī kwa Afilisti.”

⁴ Nĩ ūndü ūcio andü a Israeli magītigana na Mabaali na Maashitarothu, magītungatīra Jehova o we wiki.

⁵ Ningī Samūeli akiuga atīrī, “Cookanīrīriai Israeli othe kūu Mizipa, na niñ nīngamūthaithanīrīra harī Jehova.”

⁶ Na rīrīa maagomanīte kūu Mizipa, magītaha maaī makīmaita mbere ya Jehova. Mūthenya ūcio makīhinga kūrīa irio, na makiumbūra mehia mao makiugīra kūu atīrī, “Nĩ twīhīirie

* **7:1** Ithandükü rĩa kīrīkanïro rīaikarire Bethi-Shemeshu nginya rīrīa Daudi aarītwarire Jerusalemu (2Sam 6:2-3).

Jehova." Nake Samūeli nīwe warī mūtongoria wa Israeli kū Mizipa.

7 Rīrīa Afilisti maaiguire atī Israeli maagomanīte kū Mizipa, aathani a Afilisti makīambata magīthīi makamatharīkīre. Na rīrīa andū a Israeli maaiguire ūhoro ūcio, makīnyiitwo nī guoya nī ūndū wa Afilisti.

8 Makīira Samūeli atīrī, "Ndūgaatige gūkaīra Jehova Ngai witū nī ūndū witū, nīgeetha atūhonokie kuuma guoko-inī kwa Afilisti."

9 Nake Samūeli akīoya kagondu koongaga na agīkarutīra Jehova igongona rīa njino karī kagima o ro ūguo. Agīkaīra Jehova nī ūndū wa Israeli, nake Jehova akīmūcookeria ūhoro.

10 Na hīndī ūrīa Samūeli aarutaga igongona rīa njino-rī, Afilisti magīkuhīrīria nīguo marūe na Israeli. No mūthenya ūcio Jehova akīruruma na marurumī manene mūno ma gūūkīrīra Afilisti, na agītūma mamake mūno o nginya magītoorio mūno mbere ya andū a Israeli.

11 Nao andū a Israeli makiuma kū Mizipa naihenya, magīteng'eria Afilisti makīmooragaga kū njīra-inī, makīmakinyia mūhuro wa Bethi-Kari.

12 Ningī Samūeli akīoya ihiga na akīrīhaanda gatagatī ka Mizipa na Sheni. Akīrīta Eben-Ezeri, akiuga atīrī, "Nginyagia hau nī Jehova ūtūteithītie."

13 Nī ūndū ūcio Afilisti magītoorio mūno na matiacookire gūtharīkīra būrūri wa andū a Israeli rīngī.

Ihindā rīothe rīrīa Samūeli aatūūrīre muoyo, guoko kwa Jehova gwatūūrīre gūūkīrīre Afilisti.

14 Namo matūūra marĩa Aflisti maatahîte kûrî Israeli kuuma Ekironi nginya Gathu magīcookerera Israeli, nao andū a Israeli magikūūra bûrûri ūrĩa wariganîtie na matūūra macio naguo kuuma kûrî watho wa Aflisti. Na gûkîgîa thayû gatagafî ka Israeli na Aamori.

15 Samūeli agîthiî na mbere gûtiirîrîra Israeli matukû mothe ma muoyo wake.[†]

16 Mwaka o mwaka nîathiûrûrûkaga kuuma Betheli nginya Giligali na Mizipa,[‡] agatuithanagia andû a Israeli ciira kûndû guothe.

17 No nîacookaga Rama hîndî ciothe, kûrîa mûciîi wake warî, o na kûu agatuithanagia ciira kûrî andû a Israeli arî kûu. Nake agîakîra Jehova kîgongona kûu.

8

Israeli Gwîtia Mûthamaki

1 Rîrîa Samūeli aakûrire, nîathuurire ariû ake matuîke atiirîrîri bûrûri wa Israeli.

2 Mûriû wake wa irigithathi eetagwo Joel, nake wa keerî eetagwo Abija, nao maatungataga kûu Birishiba.

3 No rîrî, ariû ake matiathiire na mîthiîre ta yake. Nîmagarûrûkire makîrirîria ūtonga ûtarî wa ma, na makaamûkagîra mahaki, na makoogomagia kîhooto.

4 Nî ûndû ūcio athuuri othe a Israeli makiûngana, magîthiî kûrî Samûeli o kûu Rama.

[†] **7:15** Samûeli aarî mûnabii (3:20) na mûtiirîrîri bûrûri wa Israeli. [‡] **7:16** Matûûra ma Betheli, na Giligali, na Mizipa maarî rûgongo rwa Benjmini, na nîkuo andû maathiaga kûhoera (Josh 4:19).

5 Makīmwīra atīrī, "Wee ūrī mūkūrū, nao ariū
aku matirathii na mīthiire ta yaku; rīu thuura
mūthamaki atūtongoragie o ta ndūrīrī iria ingī
ciothe."

6 No rīrīa maamwīrire atīrī, "Tūhe
mūthamaki atūtongoragie." Ūndū ūcio
ndwakenirie Samūeli; nī ūndū ūcio akīhooya
Jehova.

7 Nake Jehova akīmwīra atīrī, "Thikīrīria ūrīa
wothe andū aya marakwīra; tiwe mararega, no
nī niī mararega nduīke mūthamaki wao.

8 O ta ūrīa matūire mekaga ūguo ku
uma mūthenya ūrīa ndamambatirie ngīmaruta
būrūri wa Misiri nginya ūmūthī, makandi
ganīria magatungatīra ngai ingī, ūguo noguo
maragwīka.

9 Na rīrī, kīmathikīrīrie; no ūmataare,
ūtīrīthie na ūreke mamenye ūrīa mūthamaki
ūcio ūkaamathamakagīra ageekaga."

10 Nake Samūeli akīira andū acio
maamwītagia mūthamaki ūhoro wothe wa
Jehova.

11 Akīmeera atīrī, "Ūū nīguo mūthamaki ūrīa
ūkaamūthamakagīra ageekaga: Nīakoya ariū
anyu amatue a gūtungataga na ngaari ciake cia
ita, na mbarathi, na mahanyakage mbere ya
ngaari ciake cia ita.

12 Amwe ao nīakamatua aathani a thigari
ngiri, na aathani a thigari mīrongo ītano,
na arīa angī marīmage mīgūnda yake na
makamūgethera, o na angī mathondekage indo
cia mbaara na cia ngaari ciake cia ita.

13 Nīakoya airītu anyu amatue athondeki a indo iria inungaga wega, na arugi na athondeki a mīgate.

14 Nīakoyaga mīgūnda yanyu, na mīgūnda ya mīthabibū, na ya mītamaiyū ūrīa mīega mūno amīhe ndungata ciake.

15 Nīakoyaga gīcunjī gīa ikūmi kīa ngano yanyu na gīa thabibū cianyu akīhe anene ake na ndungata ciake.

16 Ndungata cianyu cia arūme na cia andū-a-nja, na ng'ombe cianyu iria njega na ndigiri nīagacioya ituīke cia kūmūrutagīra wīra.

17 Nīakoyaga gīcunjī gīa ikūmi kīa mahiū manyu, o na inyuī ene nī mūgaatuīka ngombo ciake.

18 Mūthenya ūcio wakinya-rī, nīmūgakaya nī ūndū wa mūthamaki ūcio mwīthuuriire, nake Jehova ndarī ūndū akaamūcookeria mūthenya ūcio.”

19 No andū acio makīrega gūthikīrīria Samūeli makiuga atīrī, “Aca! Ithuī tūkwenda mūthamaki wa gūtūthamakagīra.

20 Ningī tūtuīke ta ndūrīrī iria ingī ciothe, tūrī na mūthamaki wa gūtūtongoragia na wa gūthiiga mbere iitū na wa kūrūaga mbaara ciitū.”

21 Rīrīa Samūeli aiguire ūhoro ūrīa wothe andū acio moigire-rī, akīmūcookeria mbere ya Jehova.

22 Jehova akīmūcookeria atīrī, “Maigue, ūmahe mūthamaki.”

Nake Samūeli akīira andū a Isiraeli atīrī, “O mūndū nīacooke itūūra-inī rīake.”

9

Samūeli Gūitīrīria Saūlū Maguta

¹ Na rīrī, nī kwarī Mūbenjamini ūmwe, mūndū warī igweta wetagwo Kishu mūrū wa Abiel, mūrū wa Zeroru, mūrū wa Bekorathu, mūrū wa Afia wa Benjamini.

² Mūndū ūcio aarī na mūriū wetagwo Saūlū, mwanake kūrorerwa na gūtirī ūngī mangīaigananirio nake harī andū a Isiraeli, nake aarī mūraihi gūkīra andū arīa angī othe, kuuma ciande ciake gūthīi na igūrū aakīrīte andū arīa angī othe.

³ Na rīrī, ndigiri cia Kishu, ithe wa Saūlū, ikīura, nake Kishu akīira mūriū Saūlū atīrī, "Oya ndungata ūmwe mūthīi nayo mūgacarie ndigiri."

⁴ Nī ūndū ūcio akīhītūkīra būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efiraimu na būrūri wa Shalisha, no matiacionire. Magīthīi o na mbere magīkinya rūgongo rwa Shaalimu no ndigiri icio itiarī kūu. Agīcooka akīgera rūgongo rwa Benjamini, no matiacionire.

⁵ Rīrīa maakinyire rūgongo rwa Zufu, Saūlū akīira ndungata ūrīa aarī nayo atīrī, "Ūka, reke tūhūndūke; baba ahota gūtīga gwīciiria ūhorō wa ndigiri ambīrīrie gūtūmakīra."

⁶ No ndungata īgīcookia atīrī, "Atīrīrī, itūūra-inī rīrī nī kūrī mūndū wa Ngai; na nī mūtīe mūno, na ūrīa wothe oigaga nīūhingaga. Nītūthīi kuo o rīu. Hihi no atwīrīre kūrīa tūngīciona."

⁷ Saūlū akīira ndungata yake atīrī, "Tūngīthīi-rī, nī kīi tūngīhe mūndū ūcio? Irio nī

thiru makūnia-inī maitū. Tūtirī na kīheo gīa gūtwarīra mūndū wa Ngai. Nī kīi tūrī nakīo?"

⁸ Ndungata īyo īkīmūcookeria o rīngī, īkiuga atīrī, "Atīrīrī, ndī na gīcunjī gīa kana gīa cekeri ya betha.* Nīngūmīhe mūndū wa Ngai nīgeetha atwīrīre kūrīa tūngīciona."

⁹ (Tene thīnī wa Israeli, mūndū angīathiiire kūhooya kīrīra kuuma kūrī Ngai, oigaga atīrī, "Ūka, tūthiī kūrī muoni-maūndū," nī ūndū ūrīa wītagwo mūnabii matukū maya hīndī īyo eetagwo muoni-maūndū.)

¹⁰ Saūlū akīira ndungata yake atīrī, "Nī wega, nī tūgīthīi." Nī ūndū ūcio magīthīi merekeire itūura rīrīa mūndū ūcio wa Ngai aarī.

¹¹ Na rīrīa maambataga kīrīma marorete itūura-inī, magīcemania na airītu amwe magīthīi gūtaha maaī, makīmooria atīrī, "Mūndū ūrīa muoni-maūndū arī gūkū?"

¹² Nao magīcookia atīrī, "Ekuo, arī hau mbere yanyu. Hiūhai, ooka itūura-inī riitū o ūmūthī, nī ūndū andū marī na igongona rīkūrutīrwo handū harīa hatūūgīru.

¹³ O mwarīkia gūtoonya itūura-rī, nīmūkūmuona atanambaṭa handū hau hatūūgīru kūrīa.[†] Andū matingīambīrīria kūrīa nginya arīkinya, tondū no nginya arathime igongona; thuutha-inī arīa metītwo marīe. Rīu ambatai; ihinda rīrī nīrīo mūngīmuona."

¹⁴ Nao makīambata itūura-inī, na rīrīa maa-toonyaga kuo-rī, makīona Samūeli agīūka na kūrī o akīambata athīi handū harīa hatūūgīru.

---

* ^{9:8} nī ta giramu 3   † ^{9:13} Magongona-inī mamwe nī gwakoragwo na ndīa.

15 Na mūthenya ūmwe mbere ya Saūlū gūūka-rī, Jehova nīaguūrīrie Samūeli ūndū ūyū akamwīra atīrī,

16 “Rūciū ihinda ta rīrī nīngagūtūmīra mūndū kuuma būrūri wa Benjmini. Mūitīrīrie maguta atūke mūtongoria wa andū akwa a Israeli; nīagakūūra andū akwa kuuma guoko-inī kwa Aflisti. Nīndorete andū akwa, nī ūndū kīrīro kīao nīkīnginyīire.”

17 Hīndī ūrīa Samūeli onire Saūlū, Jehova akīmwīra atīrī, “Ūyū nīwe mūndū ūrīa ndīrakwīrire ūhoro wake; nīwe ūgaatha andū akwa.”

18 Saūlū agīkuhīrīria Samūeli hau itoonyero-inī ūrīa itūūra, akīmūūria atīrī, “Ndagūthaitha no ūnjīrīre harīa nyūmba ya muoni-maūndū ūrī?”

19 Nake Samūeli agīcookia atīrī, “Niī nī niī muoni-maūndū. Ambata, ūthīi mbere yakwa nginya handū harīa hatūūgīru, nīgūkorwo ūmūthī nīūkūrīanīra na niī, na rūciīnī nīngakūrekereria ūthīi, na ngwīre maūndū mothe marīa me ngoro-inī yaku.

20 Ha ūhoro wa ndigiri iria wateire mīthenya ītatū mīhītūku-rī, ndūkamake nī ūndū wacio; nīrīkītie kuoneka. Na nī kūrī ū wendi wothe wa Israeli werekeirio, angīkorwo ti kūrī wee na nyūmba ya thoguo yothe?”

21 Nake Saūlū agīcookia atīrī, “Githī ndikīrī Mūbenjmini, kuuma mūhīrīga ūrīa mūnini wa Israeli? Anga mbarī iitū tiyo nini gūkīra mbarī iria ingī cia mūhīrīga wa Benjmini? Nī kīi gīgūtūma ūnjīrīre ūndū ta ūcio?”

22 Ningī Samūeli akīrehe Saūlū na ndungata yake, akīmatoonyia nyūmba īrīa yarīagīrwo, na akīmaikaria thī handū ha andū arīa atīiku arīa meetītwo; nao othe maarī ta andū mīrongo ītatū.

23 Samūeli akīira ūrīa warugaga atīrī, “Rehe gīcunjī kīa nyama kīrīa ngūnengerire, kīrīa ngwīrire ūige handū mwanya.”

24 Nake ūcio warugaga akīoya kūgūrū kūu na kīrīa kīarī kūgūrū-inī, agīkūiga mbere ya Saūlū. Samūeli akīmwīra atīrī, “Gīkī nīkīo ūraigīrwo. Rīa, tondū nīwe ūkūigīrwo nī ūndū wa ihinda rīrī, kuuma hīndī īrīa ndoigire atīrī, ‘Nīnjītīte ageni.’” Nake Saūlū akīrīanīra na Samūeli mūthenya ūcio.

25 Maikūrūka kuuma handū hau hatūūgīru na maakinya itūūra-inī-rī, Samūeli akīaranīria na Saūlū marī nyūmba igūrū.

26 Nao makīrooka gūukīra rūciinī tene, nake Samūeli agīta Saūlū kūu nyūmba igūrū akīmwīra atīrī, “Ūkīra wīhaarīrie na nīngūkūrekelereria ūthīi.” Hīndī īrīa Saūlū ehaarīrie, we hamwe na Samūeli makiuma nja.

27 Hīndī īrīa maikūrūkaga makinye mūthia wa itūūra-rī, Samūeli akīira Saūlū atīrī, “Īra ndungata īno īthīiage mbere iitū, no wee ūtithie hanini ngūhe ndūmīrīri ya Ngai.” Nayo ndungata īgīka o ūguo.

10

1 Ningī Samūeli akīoya kīnandū kīa maguta, akīmaitīrīria Saūlū mūtwe, na akīmūmumunya,

akīmwīra atīrī, "Githī Jehova ndagūitīriirie maguta ūtuīke mūtongoria wa igai rīake?"

² Úmūthī twatigana, nīgūcemania na andū eerī hakuhī na mbīrīra ya Rakeli, kūu Zeliza mūhaka-inī wa Benjmini. Nīmarīkwīra atīrī, 'Ndigiri iria wathiire gūcaria-rī, nīcionekete. Na rīu thoguo nīatigīte gwīciiria ūhoro wacio na nīamakīte nī ūndū waku. Aroria atīrī, "Ngwīka atīa nī ūndū wa mūrū wakwa?"'

³ "Ningī kuuma kūu nīgūthīi na mbere ūkinye mūtī-inī ūrīa mūnene wa Taboru. Nīgūcemania na andū atatū makīambata mathiī kūu Betheli kūrī Ngai. Úmwe arīkorwo akuuīte tūuri tūtatū, ūrīa ūngī mīgate ītatū, na ūrīa ūngī mondo ya ndibei.

⁴ Nao makūgeithie na makūhe mīgate ūrī, ūrīa ūrīamūkīra kuuma kūrī o.

⁵ "Thuutha ūcio ūthīi nginya Gibea ya Ngai, kūrīa kūrī kambī ya Afilisti ya arangīri. Na wakuhīrīria itūura rīu-rī, nīgūcemania na mūtongoro wa gīkundi kīa anabii maikūrūkīte makiuma handū hau hatūugīru marī na inanda cia kīnūbi, na tūhembe, na mītūrirū, na inanda cia mūgeeto ikīgambio mbere yao, na nīmegūkorwo makīratha mohoro.

⁶ Roho wa Jehova nīegūuka igūrū rīaku na hinya, na nīkūratha mohoro hamwe nao; nawe nīkūgarūrwo ūtuīke mūndū ūngī.

⁷ Marūuri macio maarīkia kūhingio-rī, ūka o ūrīa guoko gwaku kūngīhota gwīka, nīgūkorwo Ngai arī hamwe nawe.

⁸ "Ikūrūka mbere yakwa nginya Giligali. Ti-itherū nīngaikūrūka njūke kūrī we ndute

magongona ma njino na maruta ma ūiguano. No no nginya weterere mīthenya mūgwanja nginya njūke harī we ngwīre ūrīa wagīfirwo nī gwīka.”

Saūlū gūtuuo Mūthamaki

9 Na rīrīa Saūlū aahūndūkaga matigane na Samūeli-rī, Ngai akīgarūra ngoro ya Saūlū, namo marūūri macio mothe makīhingio mūthenya o ro ūcio.

10 Rīrīa maakinyire Gibeā-rī, mūtongoro wa anabii ūkīmūtūnga; nake Roho wa Ngai agīūka igūrū rīake na hinya, agīturanīra nao, na akīratha mohoro.

11 Rīrīa andū arīa othe maamūūi maa-muonire akīratha mohoro me hamwe na anabii, makīūrania atīrī, “Nī ūndū ūrīkū ūyū wīkīkīte kūrī mūrū wa Kishu? Kaī Saūlū atuīkīte wa thiritū ya anabii?”

12 Mūndū watūūraga kūu agīcookia atīrī, “Nake ithe wao nūū?” Naguo ūndū ūcio ūgītuūka ūndū ūngītuūka thimo, gūkooragio atīrī, “Saūlū o nake nī wa gīkundi kīa anabii?”

13 Thuutha wa Saūlū gūtiga kūratha mohoro, agīthīi handū hau hatūūgīru.

14 Hīndī ūyo ithe mūnini wa Saūlū akīūria Saūlū na ndungata yake atīrī, “Mūraarī kū?” Nake agīcookia atīrī, “Gwetha ndigiri, no rīrīa twaciagire tūgīthīi kūrī Samūeli.”

15 Ithe mūnini wa Saūlū akiuga atīrī, “Njīra ūrīa Samūeli aakwīrire.”

16 Saūlū agīcookia atīrī, “Nīatwīrire o wega atī ndigiri nīcionekete.” No ndeerire ithe mūnini ūrīa Samūeli aamwīrire ūhoro ūkonī ūthamaki.

17 Samūeli agītūmanīra andū a Israeli mongane harī Jehova kūu Mizipa,*

18 akīmeera atīrī, “Üū nīguo Jehova Ngai wa Israeli ekuuga: ‘Nī nī nī ndaarutire Israeli, ngīmambatia kuuma bürūri wa Misiri, na nī nī nī ndaamükūūrire kuuma watho-inī wa Misiri, na mothamaki-inī mothe marīa maamūhinyagīrīria.’

19 No rīrī, nīmūregete Ngai wanyu, ūrīa ūmūhonokagia kuuma kūrī mīnyamaro na mathīna manyu mothe, na mūkoiga atīrī, ‘Aca, tūhe mūthamaki atūthamakagīre.’ Nī ūndū ūcio rīu mwīneanei mbere ya Jehova ta ūrīa mīhīrīga yanyu na mbarī cianyu itariī.”

20 Rīrīa Samūeli aarehire mīhīrīga yothe ya Israeli hakuhī-rī, mūhīrīga wa Benjamini nīguo wathuurirwo.

21 Ningī akīrehithia mūhīrīga wa Benjamini hau mbere, mbarī o mbarī, na mbarī ya Matiri nīyo yathuurirwo. Mūthia-inī Saūlū mūrū wa Kishu agīthuurwo. No maamwetha matiigana kūmuona.

22 Nī ūndū ūcio magītuīria ūhoro makīria harī Jehova, “Mūndū ūcio nīokīte gūkū?”

Nake Jehova akiuga atīrī, “Iī, ehithīte harīa indo ciigītwo.”

23 Nao magīteng’era, makīmūgīra, na aarūgama gatagatī ka andū-rī, nīwe warī mūraihi gūkīra andū arīa angī othe.

* **10:17** Mizipa nīkuo andū maacemanagia kwarīrīria maūndū ma bata.

24 Samūeli akīira andū othe atīrī, “Nīmuona mündū ūrīa Jehova athuurīte? Gütirī mündū ūhaana take harī andū aya othe.”

Nao andū makīanīrīra makiuga atīrī, “Mūthamaki arotūūra ihinda iraaya!”

25 Samūeli agītaarīria andū mawatho ma ūthamaki. Nake akīmaandīka gīkūnjo-inī akīmaiga mbere ya Jehova. Ningī Samūeli akīira andū mathiī, o mündū gwake mūciī.

26 Saūlū o nake agīthiī gwake mūciī kūu Gibea, oimagarītio nī andū njamba arīa ngoro ciao ciahutītio nī Ngai.

27 No andū amwe a thogothogo makiuga atīrī, “Mūndū ūyū aahota atīa gütūhonokia?” Makīmūnyarara na matiigana kūmūrehera iheo. Nowe Saūlū agīkirīra ki.

11

Saūlū Kūhonokia Itūūra-Inene rīa Jabeshi

1 Na rīrī, Nahashu ūrīa Mūamoni nīambatire agīthiī akīrigiicīria Jabeshi-Gileadi. Nao andū othe a Jabeshi makīmwīra atīrī, “Gīa na kīrīko kīa ūiguano, na ithuī nī tūrīgütungatagīra.”

2 Nowe Nahashu ūcio Mūamoni agīcookia atīrī, “Nītūkūgīa na kīrīko kīa ūiguano na inyuī mwetīkīra ūndū ūyū ūmwe: atī ngūure riitho rīa ūrīo rīa o mündū wothe nīgeetha nyararithie andū a Israeli othe.”

3 Athuuri acio a Jabeshi makīmwīra atīrī, “Tūhe mīthenya mūgwanja nīguo tūtūme andū Israeli guothe, kūngīaga mündū wa gütūhonokia-rī, nītūkwīneana kūrī we.”

4 Rīrīa andū acio matūmītwo maakinyire Gibeal gwa Saūlū na makīheana ūhoro ūcio kūrī andū-rī, andū othe makīrīra maanīrīre.

5 Na rīrī, Saūlū nīgūcooka aacookaga oimīte mīgūnda-inī, oimīte ndegwa ciale thuutha, akīuria atīrī, “Kaī andū aya moonete ūuru ūrīkū? Nī kīi kīratūma marīre?” Nao magīcookerā ūhoro ūcio makīmwīra ūrīa andū a Jabeshi moigīte.

6 Rīrīa Saūlū aiguire ūhoro ūcio, Roho wa Ngai agīuka igūrū rīake na hinya mūno, nake agīcinwo nī marakara.

7 Akīnyiita ndegwa igīrī, agīcitanangia icunjī, na agītūma andū Isiraeli guothe nacio, makīanagīrīra atīrī, “Ūū nīguo ndegwa cia mūndū o wothe igwīkwo ūrīa ūtekūrūmīrīra Saūlū na Samūeli.” Naguo guoya woimīte harī Jehova ūkīnyiita andū acio, nao makiumagara ta maarī o mūndū ūmwe.

8 Hīndī ūrīa Saūlū aamatarire hamwe marī kūu Bezeki, andū a Isiraeli maarī andū ngiri magana matatū na andū a Juda ngiri mīrongo ītatū.

9 Nao makīrīra andū acio maatūmītwo atīrī, “Īrai andū acio a Jabeshi-Gileadi atīrī, ‘rūciū ihinda rīrīa riūa rīgaakorwo rīhiūhīte, nīguo mūkaahonokio.’” Rīrīa andū acio maatūmītwo mathiire makīheana ūhoro ūcio kūrī andū a Jabeshi-rī, andū acio makiyūrwo nī gīkeno kīnene.

10 Nao makīrīra andū a Amoni atīrī, “Rūciū nītūkeneana kūrī inyuī, na inyuī no mūtwīke ūrīa wothe mūkoona kwagīrīre.”

11 Mūthenya ūyū ūngī Saūlū akīgayania ita rīake akīiga andū ikundi ithatū; na hīndī ya

ituanīra rīa arangīri rīa gūgīkīa makīhithūka kambī-inī ya Aamoni makīmooraga nginya rīrīa riūa rīakoretwo rīhiūhīte. Arīa maatigarire makīharaganio. Nī ūndū ūcio gūtiarī andū ao eerī maatigītwo me hamwe.

Saūlū Gūkiindīrwo atī nīwe Mūthamaki

¹² Andū acio magīcooka makīra Samūeli atīrī, “Nī a acio mooragia atīrī, ‘Saūlū no atūthamakīre?’ Tūrehere andū acio tūmoorage.”

¹³ Nowe Saūlū akiuga atīrī, “Gūtirī mūndū o na ūū ūkūūragwo ūmūthī, nī ūndū mūthenya ūyū Jehova nīahonoketie Israeli.”

¹⁴ Hīndī īyo Samūeli agīcooka akīra andū acio atīrī, “Ūkai, tūthiī Giligali na tūrī kūu tūkindīre ūthamaki.”

¹⁵ Nī ūndū ūcio andū othe magīthiī Giligali na magīkindīra atī Saūlū nīwe mūthamaki marī mbere ya Jehova. Nao marī kūu makīruta maruta ma ūiguano marī mbere ya Jehova, nake Saūlū na andū othe a Israeli magīkūngūīra na njīra nene.

12

Samūeli Kuugīra Andū Ūhoro

¹ Na rīrī, Samūeli akīra andū a Israeli othe atīrī, “Nīndīkītie gūthikīrīria ūrīa wothe mwanjīrīre, na nīndīmūthuuriīre mūthamaki wa kūmūthamakagīra.

² Rīu mūrī na mūthamaki wa kūmūtongoria. Hakwa-rī, ndī mūkūrū na ngagīa na mbuī, nao ariū akwa me hamwe na inyuī. Ngoretwo ndī

mütongoria wanyu kuuma ndī mwīthī nginya ūmūthī.

³ Niī nūngīi haha. Rutai ūira wa kūnyuna mūtī mūrī mbere ya Jehova, na mūrī mbere ya mūndū ūyū wake ūitīriio maguta. Nūū ndaanatunya ndegwa yake? Nūū ndaanatunya ndigiri yake? Nūū ndaanahleenia? Nūū ndaanahinyīrīria? Nī kūrī mūndū o na ū ndī ndaamūkīra ihaki nīguo nyune maitho nī ūndū warīo? Kūngīkorwo ndaneeka ūmwe wa maya-rī, nīngūmūcookeria.”

⁴ Nao magīcookia atīrī, “Ndūrī watūheenia kana ūgītūhinyīrīria; ndūrī woya kīndū kuuma guoko-inī kwa mūndū o na ūrīkū.”

⁵ Samūeli akīmeera atīrī, “Jehova nīwe mūira ūhoro-inī wanyu, o na mūndū ūyū aitīriirie maguta nī mūira ūmūthī, atī gūtīrī ūndū o na ūmwe mūngīnjuukīra.”

Nao makiuga atīrī, “Iī we nī mūira.”

⁶ Samūeli agīcooka akīira andū atīrī, “Jehova nīwe waamūrire Musa na Harūni, na akīambatia maithe manyu ma tene kuuma būrūri wa Misiri.

⁷ Na rīrī, ta rūgamai haha, tondū nīngūmūciirithia na ūira mbere ya Jehova nī ūndū wa maūndū ma ūthingu marīa Jehova anamwīkīra inyuī ene o na maithe manyu.

⁸ “Rīrīa ciana cia Jakubu ciathiire Misiri, nīmakaīire Jehova amateithie, nake Jehova agītūma Musa na Harūni arīa maarutire maithe manyu ma tene kuuma būrūri wa Misiri, makīmathaamīria kūndū gūkū.

⁹ “No nīmariganīirwo nī Jehova Ngai wao; nī ūndū ūcio nīameendirie guoko-inī gwa Sisera,

mūnene wa mbūtū cia ita cia Hazoru, na moko-inī ma Afilisti, na mūthamaki wa Moabi ūrīa warūire nao.

¹⁰ Nao magīkaīra Jehova makiuga atīrī, ‘Nītwīhītie; nītūtiganīirie Jehova tūgatungatīra Mabaali na Maashitarothu. No rīu gītūhonokie kuuma moko-inī ma thū ciitū, na nītūrīgūtungatagīra.’

¹¹ Jehova agīcooka agītūma Jerubu-Baali, na Baraka, na Jefitha, na Samūeli, na akīmūhonokia kuuma moko-inī ma thū cianyu mīena-inī yothe; nī ūndū ūcio mūgītūura mūtarī na ūgwati.

¹² “No hīndī ūrīa muonire atī Nahashu mūthamaki wa Amoni nīookaga kūmūhūrārī, mūkīnjīra atīrī, ‘Aca, tūkwenda mūthamaki wa gūtūthamakagīra,’ o na gwatuīka atī Jehova Ngai wanyu nīwe warī mūthamaki wanyu.

¹³ Rīu ūyū nīwe mūthamaki ūrīa mūthuurīte, o ūrīa mwetirie; onei, Jehova nīarūgamītie mūthamaki amūthamakagīre.

¹⁴ Mūngītigīra Jehova, mūmūtungatīre, na mūmwathīkīre, na mūtikaremere maathani make, na angīkorwo inyuī na mūthamaki ūrīa ūkūmūthamakīra nīmūrīrūmagīrīra Jehova Ngai wanyu-rī, nī wega!

¹⁵ No mūngīaga gwathīkīra Jehova, na mūremere maathani make-rī, guoko gwake nīgūkamūukīrīra ta ūrīa guokīrīre maithe manyu.

¹⁶ “Na rīrī, rūgamai muone ūndū ūyū mūnene Jehova akiriī gwīka maitho-inī manyu!

¹⁷ Githī rīu ti hīndī ya magetha ma ngano? Nīngūkaīra Jehova atūme marurumī na mbura.

Na inyuī nīmūkamenya atī nī ūndū mūūru mwekire maitho-inī ma Jehova rīrīa mwetirie mūthamaki.”

18 Ningī Samūeli agīkaīra Jehova, na mūthenya o ro ūcio Jehova agītūma marurumī na mbura. Nī ūndū ūcio andū othe makīmaka mūno nī ūndū wa Jehova na wa Samūeli.

19 Nao andū acio othe makīra Samūeli atīrī, “Hooya Jehova Ngai waku nī ūndū wa ndungata ciaku nīguo tūtigakue, nīgūkorwo igūrū rīa mehia maitū mothe nītuongereire ūūru wa gwītia mūthamaki.”

20 Samūeli agīcookia atīrī, “Tigai gwītigīra, inyuī nīmwīkīte ūūru ūyū wothe; no rīrī, mūtikanahutatīre Jehova, no tungatīrai Jehova na ngoro cianyu ciothe.

21 Mūtikanagarūrūkīre mīhianano ya kūhooywo ya tūhū. Ndīngīmūguna, o na ndīngīmūhonokia, nī ūndū nī ya tūhū.

22 Nī ūndū wa rītwa rīake inene, Jehova ndagatirika andū ake, nī ūndū Jehova nīakenirio nī kūmūtua andū ake.

23 No hakwa nīi mwene-rī, ndīroaga kwīhīria Jehova nī ūndū wa kwaga kūmūhoera. Na nīngūmūruta njīra ūrīa njega na njagīrīru.

24 No mwītigagīrei Jehova na mūmūtungatagīre mūrī na wīhokeku ngoro-inī cianyu ciothe; cūraniai maūndū manene marīa amwīkīire.

25 No mūngīkorwo nīmūkūrūmanīrīria gwīkaga ūūru-rī, inyuī hamwe na mūthamaki wanyu nīmūkaniinwo biū.”

13

Samūeli Kūrūithia Saūlū

¹ Na rīrī, Saūlū aarī wa mīaka mīrongo ītatū rīrīa aatuīkire mūthamaki, na agīthamakīra Isiraeli mīaka mīrongo īna na ūrī.

² Saūlū nīathuurire andū ngiri ithatū kuuma Isiraeli; ngiri igīrī magīkara nake kūu Mikimashi na būrūri ūrīa ūrī irīma wa Betheli, nao andū ngiri maarī na Jonathani kūu Gibea ya Benjamini. Andū arīa angī akīmeera mainūke kwao mīciī.

³ Jonathani agītharīkīra irangīro rīa Afilisti kūu Geba, nao Afilisti makīigua ūhoro ūcio. Hīndī ūyo Saūlū akīhuhithia karumbeta būrūri wothe, akiuga atīrī, “Ahibirania nī maigue!”

⁴ Nī ūndū ūcio ūhoro ūyū ūkīiguuo Isiraeli guothe, gūkīrwo atīrī, “Saūlū nīatharīkīre irangīro rīa Afilisti, na rīrī, andū a Isiraeli nīmatuīkīte kīndū kīnungu harī Afilisti.” Nao andū magītīwo nīguo mongane na Saūlū kūu Giligali.

⁵ Nao Afilisti makīūngana nīguo marūe na andū a Isiraeli, marī na ngaari cia ita ngiri ithatū, na atwarithia a ngaari īcio ngiri ithatū, nacio thigari ciao ciarī nyingī ta mūthanga ūrīa ūrī hūgūrūrū-inī cia iria. Nao makīambata magīthīi makīamba hema ciao kūu Mikimashi, mwena wa irathīro wa Bethi-Aveni.

⁶ Hīndī ūrīa andū a Isiraeli moonire atī maarī handū hooru mūno, na ita rīao nīrīahatīrīrio mūno, makīīhitha ngurunga-inī na iħinga-inī, na gatagatī ka ndwaro cia mahiga, na thīinī wa marima, o na marima-inī ma maaī.

⁷ O na Ahibirania amwe nīmaringire mūrīmo wa Jorodani, magīkinya būrūri wa Gadi na Gileadi.

Saūlū we mwene aatigītwo Giligali, nacio mbūtū ciothe cia ita iria ciarī hamwe nake nīciainainaga nī guoya.

⁸ Nake agīeterera mīthenya mūgwanja ūrīa yatuītwo nī Samūeli; no Samūeli ndaigana gūuka Giligali, nao andū a Saūlū makīambīrīria kūhurunjūka.

⁹ Nī ūndū ūcio Saūlū akiuga atīrī, “Ndeherai maruta ma igongona rīa njino na maruta ma ūiguano.” Nake Saūlū akīruta igongona rīa njino.

¹⁰ O rīrīa aarīkirie kūruta igongona rīu, Samūeli agīkinya, nake Saūlū agīthīi kūmūtūnga amūgeithie.

¹¹ Samūeli akīmūūria atīrī, “Nī atīa weka?”

Nake Saūlū akīmūcookeria atīrī, “Rīrīa nyonire atī andū nīmarahurunjūka, nawe ndūnooka ihinda rīrīa rīatuītwo, na atī Afilisti nīmegwīcookanagīrīria kūu Mikimashi-rī,

¹² ndeciiria atīrī, ‘Rīu Afilisti nīmegūikūrūka moke manjūkīrīre gūkū Giligali, na ndithaithīte Jehova nīguo twītīkīrīke nīwe.’ Nī ūndū ūcio ndaigua nīnjagīrīrwo nīkūruta igongona rīa njino.”

¹³ Samūeli akīmwīra atīrī, “Nīwīkīte ūndū wa ūkūigu. Ndūmenyereire rīathani rīrīa Jehova Ngai waku aakūheire; korwo nīwīkīte ūguorī, nīangīahaanda ūthamaki waku thīinī wa Israeli ūtūure tene na tene.

¹⁴ No rīu ūthamaki waku ndūgūtūūra; Jehova nīacarītie mūndū moimīranītie ngoro, na

akamūthuura atuīke mūtongoria wa andū ake,
nī ūndū ndūmenyereire watho wa Jehova.”

15 Hīndī īyo Samūeli akiuma Giligali
akīambata Gibeal ya Benjamini, nake Saūlū
agītara andū arīa aarī nao. Nao maarī ta andū
magana matandatū.

Israeli Matarī na Indo cia Mbaara

16 Saūlū na mūriū Jonathani na andū arīa
maarī nao maikaraga Gibeal ya Benjamini, rīrīa
Afilisti maambīte hema ciao kūu Mikimashi.

17 Nacio ikundi cia atharīkīri ikiuma kambī-inī
ya Afilisti irī ikundi ithatū. Kīmwe gīkīerekera
mwena wa Ofara gūkuhī na Shuali,

18 kīrīa kīngī gīkīerekera Bethi-Horoni, na gīa
gatatū gīkīerekera mūhaka-inī ūrīa ūng'etheire
Kīanda gīa Zeboimu kīrorete werū-inī.

19 Gūtiarī mūturi ūngīonekire būrūri
wothe wa Israeli, tondū Afilisti moigīte atīrī,
“Mangīgīa nake, Ahibirania no mathondeke hiū
cia njora na matimū!”

20 Nī ūndū ūcio andū othe a Israeli
maikūrkaga magathiī kūrī Afilisti,
makanoorerwo hiū ciao cia mīraū, na thururu,
na mathanwa, na hiū cia igetha.

21 Thogora wa kūnoora hiū cia mīraū na
thururu warī cekeri icunjī igīrī cia ithatū,* naguo
thogora wa kūnoora theeci, na mathanwa, na
kūrūnga mīcengi warī cekeri gīcunjī kīmwe gīa
ithatū.[†]

22 Nī ūndū ūcio mūthenya wa mbaara gūtirī
mūthigari o na ūmwe wa arīa maarī na Saūlū

* **13:21** nī ta giramu 8   † **13:21** nī ta giramu 4

na Jonathani warī na rūhiū rwa njora kana itimū guoko-inī gwake;‡ Saūlū na mūriū Jonathani no-o maarī nacio.

Jonathani Gūtharīkīra Afilisti

²³ Na rīrī, gīkundi gīa thigari cia Afilisti nīgīathiīte nginya kīhunguro-inī kūu Miki-mashi.

14

¹ Mūthenya ūmwe Jonathani mūrū wa Saūlū akīira mwanake ūrīa wamūkuuagīra indo cia mbaara atīrī, “Ūka tūthiī kambī-inī ya Afilisti mūrīmo ūrīa ūngī.” No ndaigana kwīra ithe.

² Saūlū aikarīte ndeere-inī cia Gibeal rungu rwa mūtī wa mūkomamanga kūu Migironi. Nao andū arīa aarī nao maarī ta andū magana matandatū,

³ ūmwe wao aarī Ahija, ūrīa wehumbīte ebodi. Aarī mūrū wa Ahitubu mūrū wa nyina na Ikabodu, mūrū wa Finehasi, ūrīa mūrū wa Eli, mūthīnjīri-Ngai wa Jehova kūu Shilo. Gūtiarī mūndū wamenyete afī Jonathani nīathiīte.

⁴ Mīena yeerī ya kīhunguro kīrīa Jonathani endaga gūūkīrīra nīguo akinye irangīro-inī rīa Afilisti nī haarī na hurūrūka cia ihiga; ūmwe yetagwo Bozezi, na ūrīa ūngī Senehe.

⁵ Hurūrūka ūmwe yarī mwena wa gathigathini kūng'etherā Mikimashi, na ūyo ūngī yarī gūthini kūng'etherā Geba.

⁶ Jonathani akīira mwanake ūcio wamūkuuagīra indo cia mbaara atīrī, “Ūka

---

‡ 13:22 Andū a Israeli maahūthagīra mota na mīguī rīrīa mekūrūa.

tūthiī irangīro-inī rīa andū acio mataruaga. Hihi no gūkorwo Jehova nīegwīka ūndū nī ūndū witū. Gūtirī kīndū kīngīgiria Jehova ahonokanie, andū marī aingī, kana marī anini.”

⁷ Mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmwīra atīrī, “Ika maūndū mothe marīa wīciirītie gwīka, ūgīthīi na mbere tondū niī ndī hamwe nawe maūndū-inī mothe.”

⁸ Jonathani akīmwīra atīrī, “Ūka tūringe mūrīmo ūrīa ūngī twerekeire harī andū acio tūmeonithie.

⁹ Mangītwīra atīrī, ‘Etererai hau nginya tūuke kūrī inyuī,’ tūgūikara o hau tūrī na tūtikwambata tūthīi kūrī o.

¹⁰ No mangītwīra atīrī, ‘Ambatai mūuke kūrī ithuī,’ tūkīambate, nī ūndū kūn nīkīo gīgūtuīka kīmenyithia giitū atī Jehova nīamaneanīte moko-inī maitū.”

¹¹ Nao eerī makīionithania irangīro-inī rīa Afilisti. Nao Afilisti makiuga atīrī, “Hī, ta rorai! Ahibirania makiuma marima-inī makurumīte kūrīa marehithīte.”

¹² Nao andū a irangīro-inī makīgūthūkīra Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara makīmeera atīrī, “Ambatai mūuke kūrī ithuī na mūtirī ūndū mūtekuona.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīira mūkuui wake wa indo cia mbaara atīrī, “Ambata, ūnyume thuutha; Jehova nīamaneanīte guoko-inī gwa Israeli.”

¹³ Jonathani akīambata, agīthīi akurumīte, na mūkuui wake wa indo cia mbaara amuumīte thuutha. Nao Afilisti makīgūa mbere ya Jonathani, nake mūkuui wake wa indo cia mbaara akīmooraga arī thuutha wake.

14 Itharīkīra rīu rīa mbere rīa Jonathani marī na mūkuui wake wa indo cia mbaara rīoragire andū mīrongo ūrī gacigo-inī ka nuthu ya īka.

Afilisti Kūhootwo nī Isiraeli

15 Hīndī īyo kīmako gīkīnyiita andū othe a ita, arīa maarī kambī-inī na mīgūnda-inī, o na arīa maarī irangīro-inī, na ikundi cia atharīkīri, nayo thī īgīthingitha. Kīmako kīu kīarehetwo nī Ngai.

16 Arangīri a Saūlū arīa maarī Gibea ya Benjamini makīona andū a ita rīu maharaganīte mīena yothe.

17 Hīndī īyo Saūlū akīira andū arīa maarī nake atīrī, “Tarai andū a ita mūmenye nūū ūtarī ho.” Rīrīa meekire ūguo, magīkora nī Jonathani na mūkuui wake wa indo cia mbaara mataarī ho.

18 Saūlū akīira Ahija atīrī, “Rehe ithandūkū rīa Ngai.” (Mahinda macio ithandūkū rīu rīarī na andū a Isiraeli).

19 O hīndī īyo Saūlū aaragīria mūthīnjīri-Ngai-rī, ironja rīrīa rīarī kambī-inī ya Afilisti rīgīkīrīrīria kūngīha. Nī ūndū ūcio Saūlū akīira mūthīnjīri-Ngai ūcio atīrī, “Eheria guoko gwaku.”

20 Ningī Saūlū na andū ake othe makīungana, magīthīi mbaara-inī. Magīkorerera Afilisti marī na kīhīngīncano kīnene, magītemangana o ene na hiū cia njora.

21 Ahibiranīa arīa maarī na Afilisti mbere īyo na arīa maambīte magathīi hamwe nao kambī-inī ciao, makīgarūrūka magīcooka mwena wa andū a Isiraeli arīa maarī hamwe na Saūlū na Jonathani.

22 Rīrīa andū a Isiraeli arīa mee hithīte būrūri ūrīa ūrī irīma wa Efirimu maiguire atī Afilisti nī kūura mooraga-rī, nao makīingīra mbaara-inī, makīmateng'eria.

23 Úguo nīguo Jehova aahonokirie Isiraeli mūthenya ūcio, nayo mbaara īgīthī na mbere nginya ikīhītūka Bethi-Aveni.

Jonathani kūrīa Üükī

24 Na rīrī, andū a Isiraeli maarī thīna-inī mūnene mūthenya ūcio, nī ūndū Saūlū nīamehītītie na mwīhītwa, akameera atīrī, "Kūgwatwo nī kīrumi nī mūndū ūrīa ūkūrīa irio gūtanatuka, iterīhīirie harī thū ciakwa!" Nī ūndū ūcio gūtirī mūndū o na ūmwe wa ita rīu wacamire irio.

25 Ita rīothe rīgītoonya mūtitū, na kūu nī kwarī na ūükī handū thī.

26 Rīrīa maatoonyire mūtitū nīmoonire ūükī ūgītaata, no gūtirī mūndū o na ūmwe wa ūcamire na kanua nī ūndū nīmetigagīra mwīhītwa ūcio.

27 No Jonathani ndaiguīte atī i the nīehītītie andū na mwīhītwa; nī ūndū ūcio agītambūrūkia rūthanju rūrīa aanyiitīte akīrūtobokia igua-inī rīa ūükī. Akīucama na kanua, namo maitho make magīthera.

28 Nake ūmwe wa thigari icio akīmwīra atīrī, "Thoguo nīehītītie andū aya a ita na mwīhītwa mūrūmu, akoiga atīrī, 'Kūgwatwo nī kīrumi nī mūndū ūrīa ūkūrīa irio ūmūthī!' Nīkīo andū aya moorītwo nī hinya."

29 Jonathani akiuga atīrī, "Baba nīatūmīte būrūri ūgīe na thīna. Ta kīonei ūrīa maitho

makwa matherire rīrīa njamire kaūukī gaka kanini.

³⁰ Githī gūtingiuma wega makīria korwo ūmūthī andū nīmekūrīte indo imwe cia iria matahīte kuuma kūrī thū ciao? Githī rīrīraga rīu rīa Afilisti rītingiuma inene makīria?”

³¹ Mūthenya ūcio, thuutha wa andū a Isiraeli kūhūra Afilisti kuuma Mikimashi nginya Ajalon, magīkorwo manogeete mūno.

³² Nao makīguthūkīra indo iria maatahīte, makīoya ng'ondu, na ng'ombe, na tūcaū, magīcithīnjīra hau thī, na magīcirīanīria na thakame.

³³ Hīndī ūyo mūndū ūmwe akīira Saūlū atīrī, “Atīrīrī, ta kīone andū aya nīmehīrie Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.”

Nake akiuga atīrī, “Nīmwagarara watho. Garagariai ihiga inene mūrīrehe haha o rīu.”

³⁴ Agīcooka akīmeera atīrī, “Thīi kūrī andū, mūmeere atīrī, ‘O mūndū wanyu nīandehere ng'ombe yake na ng'ondu, mūcithīnjīre haha na mūcīriē. Tigai kwīhīria Jehova nī kūrīa nyama irī na thakame.’”

Nī ūndū ūcio o mūndū akīrehe ndegwa yake ūtukū ūcio na akīmīthīnjīra hau.

³⁵ Ningī Saūlū agīakīra Jehova kīgongona; rīu nīrīo rīarī ihinda rīake rīa mbere gwīka ūguo.

³⁶ Saūlū akiuga atīrī, “Nītūikūrūkei tūrūmīrīre Afilisti ūtukū, tūmatahe nginya rūciinī, na tūtigatigie mūndū o na ūmwe wao arī muoyo.” Nao magīcookia atīrī,

“Ika o ūrīa ūkuona wagīrīire mūno harīwe.”

No mūthīnjīri-Ngai akiuga atīrī, “Rekei tūtuīrie ūhoro kuuma kūrī Ngai o haha.”

³⁷ Nī ūndū ūcio Saūlū akīūria Ngai atīrī, “Nī wega njikūrūke, nūmīrīre Afilisti? Nīūkūmaneana moko-inī ma andū a Isiraeli?” No Ngai ndaigana kūmūcookeria ūhoro mūthenya ūcio.

³⁸ Nī ūndū ūcio Saūlū akiuga atīrī, “Ūkai haha, inyuothē atongoria a ita, tūmenye wīhia ūrīa wīkitwo ūmūthī.

³⁹ Ti-itherū o ta ūrīa Jehova ūrīa ūhonokagia Israeli atūrāga muoyo-rī, o na kūngītuīka nī Jonathani mūrū wakwa wīkīte ūguo-rī, no nginya akue.” No gūtirī mūndū o na thīnī wao woigire ūndū.

⁴⁰ Saūlū agīcooka akīira andū othe a Israeli atīrī, “Inyuī rūgamai haarīa; na niī na Jonathani mūrū wakwa tūrūgame haha.”

Nao andū magīcooka atīrī, “Ika ūrīa ūkuona kwagīrīire.”

⁴¹ Hīndī īyo Saūlū akīhooya Jehova Ngai wa Israeli, akiuga atīrī, “He icookio rīrīa rīagīrīire.” Mītī yacuukwo yagwīrīire Jonathani na Saūlū, nao andū acio makīoneka matiarī na ūcuuke.

⁴² Saūlū akiuga atīrī, “Tūcuukīrei mītī niī na Jonathani, mūrū wakwa.” Nake Jonathani akīgwīrwo nī mūtī.

⁴³ Hīndī īyo Saūlū akīira Jonathani atīrī, “Ta njīra nī atīa wīkīte.”

Nī ūndū ūcio Jonathani akīmwīra atīrī, “No gūcama njamire kaūukī kanini na mūthia wa rūthanju rwakwa. Na rīrī, no nginya niī ngue?”

44 Saūlū akiuga atīrī, “Ngai arothūūra na anjīke ūndū mūūru makīria, kūngīkorwo wee Jonathani ndūgūkua.”

45 No andū acio makīuria Saūlū atīrī, “Jonathani nīagīrīirwo nī gūkua, arī we ūreheire Isiraeli ūhootani mūnene ūū? Aca, kūroaga gūtuīka ūguo! Ti-itherū, o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, gūtirī rūcuīrī o na rūmwe rwa mūtwe wake rūkūqūa thī, nīgūkorwo eekire ūguo ūmūthī na ūteithio wa Ngai.” Nī ūndū ūcio andū acio makīhonokia Jonathani, na ndaigana kūūragwo.

46 Hīndī īyo Saūlū agītiga kūingatana na Afilisti, nao magīcooka būrūri-inī wao.

47 Saūlū aambīrīria gūthamakīra Isiraeli, nīarūire na thū ciao ndwere-inī ciothe: akīrūa na Moabi, na Amoni, na Edomu, na athamaki a Zoba na a Afilisti. Kūrīa guothe eerekagīra, nīamanyariagara akamaherithia.

48 Akīrūa na ūcamba, akīhoota Aamaleki, na akīhonokia Isiraeli kuuma moko-inī ma arīa maamatahīte indo.

Andū a Nyūmba ya Saūlū

49 Ariū a Saūlū maarī Jonathani, na Ishivi, na Maliki-Shua. Mwarī wake ūrīa mūkūrū eetagwo Merabu, na ūrīa mūnini eetagwo Mikali.

50 Mūtumia wake eetagwo Ahinoamu mwarī wa Ahimaazu. Mūnene wa ita rīa Saūlū eetagwo Abineri mūrū wa Neri, nake Neri aarī ithe mūnini wa Saūlū.

51 Kishu ithe wa Saūlū, na Neri ithe wa Abineri maarī ariū a Abiel.

52 Matukū-inī mothe ma Saūlū nī kwari na mbaara ndūrū cia kūrūa na Afilisti, na

rīrīa rīothe Saūlū angīonire mūndū ūrī hinya kana njamba, aamuoyaga, akamūtoonyia ita-inī rīake.

15

Jehova Kūrega Saūlū ta Mūthamaki

¹ Na rīrī, Samūeli akīira Saūlū atīrī, “Niī nī niī ndatūmirwo nī Jehova ngūtitīrīrie maguta ūtuīke mūthamaki wa andū ake a Israeli; nī ūndū ūcio rīu thikīrīria ndūmīrīri kuuma kūrī Jehova.

² Jehova Mwene-Hinya-Wothe ekuuga ūū: ‘Nīngaherithia Aamaleki nī ūndū wa ūrīa meekire Israeli rīrīa maamoheirie njīra-inī makīambata moimīte būrūri wa Misiri.

³ Na rīrī, thiī ūgatharīkīre Aamaleki, na ūniine biū kīrīa gīothe marī nakīo. Ndūkamatigie; ūraga arūme na andū-a-nja, na ciana na ngenge, na ng’ombe na ng’ondu, na ngamīra na ndigiri.’”

⁴ Nī ūndū ūcio Saūlū agīita andū, akīmacookanīrīria kū Telaimu; nao maarī thigari cia magūrū ngiri magana meerī na andū ngiri ikūmi kuuma Juda.

⁵ Saūlū agīthīi itūūra inene rīa Amaleki, agīikara ooheirie andū kīanda-inī.

⁶ Ningī akīira Akeni atīrī, “Thiīi mweherere Aamaleki nīgeetha ndikamūniinanīrie nao; nī ūndū inyuī nīmwekire andū othe a Israeli maūndū mega rīrīa maambataga moimīte Misiri.” Nī ūndū ūcio Akeni acio makīeherera Aamaleki.

⁷ Nake Saülū agītharīkīra Aamaleki amarutītie kuuma Havila nginya Shuri, o nginya mwena wa irathīro wa Misiri.

⁸ Akīnyiita Agagi mūthamaki wa Aamaleki arī muoyo, nao andū ake othe akīmaniina biū na rūhiū rwa njora.

⁹ No Saülū na ita rīake makīhonokia Agagi na ng'ondū imwe cia iria njega, na ng'ombe, na njaū iria ciarī noru, na tūtūrūme, na kīndū gīothe kīrīa kīarī kīega. Indo icio njega makīaga gūciniina biū, no kīndū gīothe kīrīa gītangīendekire na kīhinyaru magīkīniina biū.

¹⁰ Ningī ndūmīrīri ya Jehova īgīkinyīra Samūeli, akīirwo atīrī,

¹¹ “Ndī na kīeha nī gūtua Saülū mūthamaki, nī ūndū nīagarūrūkīte na akaaga kūhingia mawatho makwa.” Samūeli agītangīka na agīkaīra Jehova ūtukū ūcio wothe.

¹² Rūciinī tene-rī, Samūeli agīkīra agīthīi agatūnge Saülū, no akīirwo atīrī, “Saülū nīathiīte Karimeli. Kūu nīakīte gītugī gīa gūtūma aririkanagwo, na nīahūndūkīte agaikūrūka agathīi Giligali.”

¹³ Rīrīa Samūeli aakinyire harī we, Saülū akiuga atīrī, “Jehova arokūrathima! Nīhingītie mawatho ma Jehova.”

¹⁴ No Samūeli akīmūūria atīrī, “Naguo mwanio ūcio wa ng'ondū ndīraigua nī wa kī? Mwanio ūcio ndīraigua wa ng'ombe-rī, ūkīrī wa kī?”

¹⁵ Saülū agīcooking atīrī, “Thigari ici nīcio ciacirutire kwa Aamaleki; magītigia ng'ondū imwe cia iria njega na ng'ombe cia kūrutīra

Jehova Ngai waku igongona, no icio ingī nītwaciniinire biū.”

¹⁶ Samūeli akīra Saūlū atīrī, “Ta thikīrīria! Reke ngwīre ūrīa Jehova anjīrīte ūtukū ūyū.”

Nake Saūlū agīcookia atīrī, “Njīra.”

¹⁷ Samūeli akiuga atīrī, “O na gūtuīka hīndī īmwe nīweiiraga-rī, githī ndwagītuīkire mūtongoria wa mīhīrīga ya Israeli? Jehova nīagūtīrīrie maguta ūtuīke mūthamaki wa Israeli.

¹⁸ Nake agīgūtūma ūthiī ūkarute wīra, agīkwīra atīrī, ‘Thī ūkaniine andū acio aaganu biū; ūrūe na Aamaleki acio nginya ūmaniine biū.’

¹⁹ Waregire gwathīkīra Jehova nīkī? Nī kīi gīatūmire ūguthūkīre indo cia ndaho, ūgūka ūūru maitho-inī ma Jehova?”

²⁰ Nake Saūlū akiuga atīrī, “No niī nīndathīkīre Jehova; nīndathiire kūruta wīra ūrīa Jehova aandūmire ngarute. Nīndaniinire Aamaleki biū, na ngīrehe Agagi mūthamaki wao gūkū.

²¹ Thigari nīcio cioire ng'ondu na ng'ombe kuuma kūrī indo iria ciatahītwo, iria ciarī njega ikīamūrīrwo Ngai, nīguo irutīrwo Jehova Ngai waku igongona kū Giligali.”

²² No Samūeli akīmūcookeria atīrī, “Anga Jehova nīakenagio nī maruta ma njino na magongona

ta ūrīa akenagio nī gwathīkīra mūgambo wa Jehova?

Gwathīka nī kwega gūkīra igongona,
na kūmūigua nī kwega gūkīra maguta ma
ndūrūme.

23 Nī ūndū ūremi ūhaana ta mehia ma ūragūri,
nakuo kwaga gwathīka kūhaana ta wīhia
wa kūhooya mīhianano.

Tondū nīregete kiugo kīa Jehova,
nake nīakūregete ta mūthamaki.”

24 Nake Saūlū akīra Samūeli atīrī, “Nīnjīhītie.
Nīnjagararīte watho wa Jehova na uuge waku.
Nī andū ndeetigīrire ngīkīmaathīkīra.

25 Rīu ndagūthaitha, ndekera mehia makwa,
na ūhūndūke ūtwarane na niī, nīgeetha ngahooe
Jehova.”

26 No Samūeli akīmwīra atīrī, “Ndigūcookā
hamwe nawe. Nīregete kiugo kīa Jehova,
nake Jehova nīakūregete ūtuīke mūthamaki wa
gūthamakīra Israeli!”

27 Rīrīa Samūeli aagarūrkaga athī-rī, Saūlū
akīnyiita ruuno rwa nguo yake, nayo īgītarūka.

28 Samūeli akīmwīra atīrī, “Jehova nīatarūra
ūthamaki wa Israeli kuuma kūrī we ūmūthī
na nīaūnengera mūndū ūngī wa andū a itūura
rīaku, mwega gūgūkīra.

29 Ūrīa we Riiri wa Israeli ndaheenanagia
kana akericūkwo; nī ūndū we ti mūndū, atī
nīguo ericūkwo.”

30 Saūlū agīcookia atīrī, “Nīnjīhītie, no
ndagūthaitha ndīiithia harī athuuri a andū
akwa na harī Israeli; cookania na niī, nīgeetha
ngahooe Jehova Ngai waku.”

31 Nī ūndū ūcio Samūeli agīcookania na Saūlū,
nake Saūlū akīhooya Jehova.

32 Samūeli agīcooka akīmwīra atīrī, “Ndehera
Agagi mūthamaki wa Aamaleki.”

Agagi agīūka kūrī we arī na ūmīrīru, agīciiragia atīrī, “Ti-itherū ruo rwa gīkuū nīrūthengu.”

³³ No Samūeli akiuga atīrī,
“O ta ūrīa rūhiū rwaku rwa njora rūtūmīte
andū-a-nja moorwo nī ciana-rī,
noguo nyūkwa egūikara thīinī wa andū-a-
nja atarī na mwana.”

Nake Samūeli akīūragīra Agagi mbere ya Jehova kū Giligali.

³⁴ Samūeli agīcooka agīthiī Rama, no Saūlū akīambata mūcīi gwake Gibeatūra rīake.

³⁵ Nginya mūthenya ūrīa Samūeli aakuire, ndaathiire kuona Saūlū rīngī, o na gūtuūka Samūeli nīamūcakayagīra. Nake Jehova akīigua kīha nī ūndū nīatuīte Saūlū mūthamaki wa gūthamakīra Israeli.

16

Samūeli Gūitīrīria Daudi Maguta

¹ Nake Jehova akīūria Samūeli atīrī, “Nī nginya rī ūkūrīrīra Saūlū, nīgūkorwo nīndīmūregete ta mūthamaki wa Israeli? Iyūria rūhīa rwaku maguta, na umagare, ūthiī; ndīragūtūma ūthiī kwa Jesii wa itūura rīa Bethilehemu. Nīthuurīte ūmwe wa ariū ake atuīke mūthamaki.”

² No Samūeli akīmwīra atīrī, “Ingīthiī kūu atīa? Saūlū nīarīigua ūhoro ūcio nake anjūrage.”

Jehova akīmwīra atīrī, “Oya moori, ūthiī nayo na uuge atīrī, ‘Njūkīte kūrutīra Jehova igongona.’

3 Na wīte Jesii oke igongona-inī rīu, na nīndīrīkuonia ūrīa ūrīka. Nawe ūitīrīrie maguta mūndū ūrīa ndīrīkuonia.”

4 Samūeli agīika o ta ūrīa Jehova aamwīrīte eeke. Rīrīa aakinyire Bethilehemu, athuuri a itūūra makīmūtūnga makīinainaga. Makīmūuria atīrī, “Ūukīte na thayū?”

5 Samūeli akīmacookeria atīrī, “Ī, njūkīte na thayū; njūkīte kūrutīra Jehova igongona. Mwītherie, mūūke hamwe na niī igongona-inī.” Agīcooka agītheria Jesii na ariū ake, akīmeeta igongona-inī rīu.

6 Rīrīa ariū a Jesii maakinyire-rī, Samūeli akīona Eliabu, agīciiria atīrī, “Ti-itherū, ūrīa Jehova aifīrīrie maguta arūngīi haha mbere ya Jehova.”

7 No Jehova akīira Samūeli atīrī, “Tiga kūmūrora gīthīihi kana ūraihi wake, nīgūkorwo nīndīmūregete, tondū Jehova ndaroraga maündū marīa mūndū aroraga. Mūndū wa gūkū thī aroraga mūndū gīthīihi, no Jehova aroraga ngoro thīnī.”

8 Ningī Jesii agīta Abinadabu akīmūhītūkīria mbere ya Samūeli. No Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.”

9 Ningī Jesii akīhītūkīthia Shama, no Samūeli akiuga atīrī, “O na ūyū tiwe Jehova athuurīte.”

10 Jesii akīrehe ariū ake mūgwanja arīa maahītūkīire harī Samūeli, no Samūeli akīmwīra atīrī, “Jehova ndathuurīte aya.”

11 Nī ūndū ūcio akīuria Jesii atīrī, “Ariū aku othe marī haha?”

Jesii agīcookia atīrī, “Nī harī ūrīa mūnini wao; no arī rūru akīrīithia ng’ondū.”

Samūeli akīmwīra atīrī, “Mūtūmanīre; tūtingīkara thī atookīte.”

¹² Nī ūndū ūcio agītūmana, nake akīrehwo. Aarī mūtune, akaagīra gīthiithi na agathakara mūno akīoneka.

Jehova agīcooka akiuga atīrī, “Ūkīra ūmūitīrīrie maguta; ūyū nīwe.”

¹³ Nī ūndū ūcio Samūeli akīoya rūhīa rwa maguta akīmūitīrīria maguta ariū a nyina makīonaga; kuuma mūthenya ūcio Roho wa Jehova agīuka igūrū rīa Daudi na hinya. Nake Samūeli agīcooka agīthīi Rama.

Daudi Gūtungata Saūlū

¹⁴ Na rīrī, Roho wa Jehova nīeherete kūrī Saūlū, na roho mūūru uumīte kūrī Jehova nīwamūnyariiraga.

¹⁵ Nacio ndungata cia Saūlū ikīmwīra atīrī, “Atīrīrī, nī roho mūūru uumīte kūrī Ngai ūrakūnyariira.

¹⁶ Reke mwathi witū aathe ndungata ciake iria irī haha icarie mūndū ūrīa ūngīkūhūrīra kīnanda kīa mūgeeto. Nīarīhūrīraga kīnanda rīrīa roho mūūru uumīte kūrī Ngai wagūkora, nawe nīrīiguaga wega.”

¹⁷ Nī ūndū ūcio Saūlū akīira ndungata ciake atīrī, “Cariai mūndū ūūrī kūhūrīra kīnanda wega na mūmūrehe harī nīi.”

¹⁸ Ndungata ūmwe yake ūgīcookinia atīrī, “Nīnyonete mūriū ūmwe wa Jesii kuuma Bethilehemu ūūrī kūhūrīra kīnanda kīa mūgeeto. Nī mūndū mūūmīrīru na nī njamba ya ita. Nīoī

kwaria wega na nī mündū kīrorerwa. Nake Jehova arī hamwe nake.”

¹⁹ Nī ūndū ūcio Saūlū agītūma andū kūrī Jesii, akīmwīra atīrī, “Ndūmīra mūrūguo Daudi, ūrīa ūrarīithia ng’ondu.”

²⁰ Nī ūndū ūcio Jesii akīoya ndigiri ikuuīte mīgate, na mondo ya ndibei, na koori, agīcinengera mūrūwe Daudi atwarīre Saūlū.

²¹ Daudi agīthīī kūrī Saūlū, akīngīra ūtungata-inī wake. Saūlū akīmwenda mūno, nake Daudi agītuīka ūmwe wa kūmūkuagīra indo cia mbaara.

²² Ningī Saūlū agītūma ūhoro kūrī Jesii, akīmwīra atīrī, “Ītīkīria Daudi aikare ūtungata-inī wakwa nīgūkorwo nīnogenetio nīwe.”

²³ Hīndī ūrīa yothe roho ūcio mūūru uumīte kūrī Ngai wakoraga Saūlū, Daudi nīoyaga kīnanda gīake kīa mūgeeto na agakīhūūra. Nake Saūlū akahoorera; akaigua wega, naguo roho ūcio mūūru ūkamweherera.

17

Daudi na Goliathū

¹ Na rīrī, Afilisti nīmoonganirie mbūtū ciao cia mbaara, na magīcicoakanīrīria kūu Soko thīnī wa Juda. Makīamba hema ciao Efesi-Damimu, gatagatī ga Soko na Azeka.

² Saūlū na andū a Isiraeli makīungana, makīamba hema ciao kīanda-inī kīa Ela, makīhaarīria ūrīa mekūrūna na Afilisti.

³ Afilisti magīkara kīrīma-inī kīmwe, nao andū a Isiraeli magīkara kīrīa kīngī, hagakīgīa kīanda gatagatī kao.

4 Njamba ūmwe yetagwo Goliathū, ūrīa woimīte Gathu,* akiumīra hau kambī-inī ya Afilisti. Nake aarī na ūraihi wa makīria ma buti kenda.[†]

5 Eekīrīte ngūbia ya gīcango mūtwe, na ake-humba nguo ya mbaara ya gīcango ūrī na ūritū wa cekeri ngiri ithano;[‡]

6 eyohete indo cia kūgitīra mūthiimo cia gīcango, na agacuuria kīberethi gīa gīcango gatagafī ga ciande ciake.

7 Mūtī wa itimū rīake waiganaga ta mūtī wa mūtumi ngoora, nakīo kīgera kīa mūtwe warō kīarī na ūritū wa cekeri magana matandatū.§ Nake mūkuui wa ngo yake akamūthiī mbere.

8 Goliathū akīrūgama, akīanīrīra kūrī itungati cia Israeli, akiuga atīrī, “Nī kīi gītūmīte mūuke mwīyaare mīhari ya mbaara? Githī niī ndikīrī Mūfilisti, na inyuī githī mūtikīrī ndungata cia Saūlū? Thuurai mūndū ūmwe mūreke aikūrūke oke kūrī niī.”

9 Angīhota kūrūa na niī na anjūrage-rī, ithuī tūgūtuīka ndungata cianyu; no ndamūtooria na ndīmūrage-rī, inyuī mūgūtuīka ndungata ciitū na mūtūtungatagīre.”

10 Ningī Mūfilisti ūcio akiuga atīrī, “Ūmūthī nīndoogita itungati cia Israeli! Heei mūndū tūrūe nake.”

11 Rīrīa maiguire ciugo cia Mūfilisti ūcio, Saūlū na andū othe a Israeli makīmaka, magītigīra mūno.

* **17:4** Goliathū aarī wa rūciaro rwa Anaki, tondū Joshua ndaamaniinire othe.   † **17:4** nī ta mita 3   ‡ **17:5** nī ta kilo

12 Na rīrī, Daudi aarī mūrū wa Müefiratha wetagwo Jesii, woimīte Bethilehemu ya Juda. Jesii aarī na ariū anana, na matukū-inī ma Saūlū aarī mündū mūkūrū, agatindīkanga mīaka.

13 Ariū atatū a Jesii aria akūrū nīmathiīte na Saūlū mbaara-inī: Wa mbere eetagwo Eliabu; na wa keerī Abinadabu; na wa gatatū Shama.

14 Daudi nīwe warī mūnini wao. Acio atatū akūrū nīmarūmīrīire Saūlū,

15 no Daudi agathiiaga gwī Saūlū, na agacooka nīguo akarīithie ng'ondu cia ithe kūu Bethilehemu.

16 Ihinda rīa matukū mīrongo īna Müfisti ūcio nīoimagīra o rūciinī na hwaī-inī, akarūgama akeyonithania harīo.

17 Na rīrī, Jesii akīira mūriū Daudi atīrī, "Oya eba* īno ya ngano hīhie, na mīgate īno ikūmi nī ūndū wa ariū a nyūkwa, ūhiūhe ūcitware kūu kambī-inī.

18 Nacio cienyū ici ikūmi cia ngorono ūcitware kūrī mūnene wa gīkundi kīao. Ūkīrore ūrīa ariū a nyūkwa matariī ūnjookerie ūhoro wao wa kūnyūmīrīria.

19 Na rīrī, marī hamwe na Saūlū na andū othe a Israeli kīanda-inī kīa Ela makīrūa na Afilisti."

20 Kwarooka gūkīa-rī, Daudi agītiga mbūri irī na mūrīithi, akioya mīrigo, akiumagara agīthīi, o ta ūrīa Jesii aamwathīrīire. Nake agīkinya kambī-inī o rīrīa mbūtū cia ita cioimagaraga ikang'ethanīre, irī na mbugīrīrio ya mbaara.

21 Andū a Israeli na Afilisti maaharagīria ita ciao igaikara ing'ethanīire.

* **17:17** nī ta kilo 22

22 Nake Daudi agītiga indo iria aakuuīte harī mūndū ūrīa wamenyagīrīra indo, agīteng'era harīa ikundi icio cia mbaara ciarī na akīgeithia ariū a nyina.

23 Rīrīa aaragia nao, Goliathū, njamba īyo ya Aflisti kuuma Gathu, īkiumīra gīkundi-inī kīayo īkīanagīrīra ciugo cia kūmoogita o ta ūrīa yamenyerete, nake Daudi akīigua.

24 Rīrīa andū a Isiraeli moonire mūndū ūcio, othe makīmūrīra marī na guoya mūnene.

25 Na rīrī, andū a Isiraeli mooranagia atīrī, "Nīmūkuona ūrīa mūndū ūyū aikaraga akiu-magīra? Oimagīra nīgeetha oogite Isiraeli. Mūthamaki nīekūheana ūtonga mūngī kūrī mūndū ūrīa ūngīmūraga. Nīegūcooka ahe mūndū ūcio mūirītu wake amūhikie, nayo nyūmba ya ithe ndīgūcooka kūrīha igooti thīnī wa Isiraeli."

26 Daudi akīūria andū arīa maarūngī hakuhi nake atīrī, "Atī mūndū ūrīa ūkūmūraga Mūfilisti ūyū, na ehererie Isiraeli thoni ici egwīkwo atīa? Mūfilisti ūyū ūtarī mūruu nake nūū, atī nīguo oogite ita cia Ngai ūrīa ūrī muoyo?"

27 Nao magīcookerā ūhorō ūcio maaragia, makīmwīra atīrī, "Ūguo nīguo gūgwīkwo kūrī mūndū ūrīa ūkūmūraga."

28 Hīndī ūrīa Eliabu, mūrū wa nyina ūrīa mūkūrū, aamūiguire akīaria na andū acio-rī, agīcinwo nī marakara nī ūndū wake, akīmūūria atīrī, "Nī kīi gītūmīte ūkūrūke gūkū? Na nūū ūratigīire ng'ondū icio itarī nyingī kūu werū-inī? Nīnjūū ūrīa ūrī mwītīi, na ūrīa ngoro

yaku ūrī maramari; ūikūrūkīte gūkū no ūndū wa kwīrorera mbaara.”

²⁹ Daudi akiuga atīrī, “Kaī ndagīka atīa? Anga ndiagīrīirwo nī kwaria?”

³⁰ Nake agīcooka akīhūgūkīra mūndū ūngī na akīmwarīria ūhoro o ro ūcio, nao andū makīmūcookeria ūhoro o ta mbere.

³¹ Ūhoro ūcio Daudi oigire nīwaiguirwo, ūkīmenyithio Saūlū, nake Saūlū agītūmana ageetwo.

³² Daudi akīra Saūlū atīrī, “Ndūkareke mūndū o na ūmwe akue ngoro nī ūndū wa Müfilisti ūyū; ndungata yaku nīgūthī ūkarūe nake.”

³³ Saūlū akīmūcookeria atīrī, “Ndūngūhota gūthī ūrūa na Müfilisti ūyū; wee ūrī o mūndū mūnini, nake atūire arūaga mbaara kuuma arī o mūnini.”

³⁴ No Daudi akīra Saūlū atīrī, “Nī ndungata yaku ndūire ndūithagia ng'ondu cia baba. Na rīrīa mūrūūthi kana nduba ūngūnyiita na ūkuue ng'ondu kuuma rūūru-inī,

³⁵ ndūmūmagīrīra, ngamīgūtha, ngateithūra ng'ondu ūyo kuuma kanua-inī kayo. Na rīrīa yenda kūndūgūrīra ngamīnyiita nderu, ngamīgūtha, ngamīūraga.

³⁶ Ndungata yaku yanooraga mūrūūthi na nduba o cierī; Müfilisti ūyū ūtarī mūruu o nake egūtuīka o ta ūmwe yacio, tondū nīogitīte ita rīa Ngai ūrī ūrī muoyo.

³⁷ Jehova ūrī wahonokirie harī gīthu kīa mūrūūthi o na gīthu kīa nduba-rī, nīekūhonokia guoko-inī kwa Müfilisti ūyū.”

Saūlū akīira Daudi atīrī, "Thiī, na Jehova arokorwo hamwe nawe."

³⁸ Hīndī īyo Saūlū akīhumba Daudi nguo ciake na, akīmwīkīra nguo ya kīgera na ngūbia ya gīcango mūtwe.

³⁹ Daudi akīoha rūhiū rwake rwa njora igūrū rīa nguo icio, na akīgeria gūkinyūkia, tondū ndaacimenyerete.

No akīira Saūlū atīrī, "Ndingīhota gūthīi na indo ici, nī ūndū ndicimenyerete." Nake agīciruta.

⁴⁰ Agīcooka akīnyiita rūthanju rwake na guoko, agīthuura tūhiga tūtano tūnyoroku kūuma karūū-inī, agītwīkīra kamūhuko-inī gake ka mūriithi, akīnyiita kīgūtha gīake na guoko, agīthīi, agīkuhīrīria Mūfilisti ūcio.

⁴¹ Hīndī īyo Mūfilisti ūcio no gūūka ookaga akuhīrīrie Daudi, na mūndū ūrīa wamūkuuagīra ngo arī mbere yake.

⁴² Nake akīrora Daudi, akīona atī aarī o mūndū mūnini, mūtune mwīrī na agathakara, nake akīmūira.

⁴³ Akīira Daudi atīrī, "Kaī niī ndīngūke kūrī niī na thanju?" Nake Mūfilisti ūcio akīruma Daudi akīgwetaga ngai ciake.

⁴⁴ Akīmwīra atīrī, "Ūka haha, na nīngūhe nyoni cia rīera-inī na nyamū cia gīthaka nyama ciaku!"

⁴⁵ Daudi akīira Mūfilisti ūcio atīrī, "Wee ūroka kūrī niī na rūhiū rwa njora, na itimū na kīberethi, no niī ndīroka kūrī we na rīitwa rīa Jehova Mwene-Hinya-Wothe, Ngai ūrīa mwene ita rīa Israeli, ūrīa wee ūnyararithītie.

46 Ūmūthī Jehova n̄egūkūneana kūrī niī, na n̄ingūkūgūtha ūgwe thī, na ngūtinie kīongo. Ūmūthī n̄ingūhe nyoni cia rīera-inī na nyamū cia gīthaka ciimba cia ita rīa Afilisti, nayo thī yothe īmenye atī nī kūrī Ngai thiinī wa Israeli.

47 Arīa othe moonganīte haha n̄imekūmenya atī Jehova ndahonokanagia na rūhiū rwa njora kana itimū; n̄igūkorwo mbaara nī ya Jehova, n̄iekūmūneana inyuothē moko-inī maitū.”

48 Na rīrīa Mūfilisti ūcio aamūkuhagīrīria n̄iguo amūtharīkīre-rī, Daudi agīteng'era na ihenya erekeire na kūrīa mbaara yarī n̄iguo amūtūnge.

49 Agīkia guoko mondo-inī yake akīruta kahiga kamwe, akīhiūria kīgūtha, nake akīgūtha Mūfilisti ūcio thiithi. Kahiga kau gagītoonyerera thiithi-inī wake, akīgūa, agīturumithia ūthiū wake thī.

50 Nī ūndū ūcio Daudi akīhoota Mūfilisti ūcio na kīgūtha na kahiga; ndaarī na rūhiū rwa njora guoko-inī gwake akīgūtha Mūfilisti ūcio na akīmūrāga.

51 Daudi agīteng'era, akīrūgama igūrū rīake. Akīnyiita rūhiū rwa njora rwa Mūfilisti ūcio akīrūcomora njora-inī. Thuutha wa kūmūrāga-rī, agītinia kīongo gīake na rūhiū rūu rwa njora.

Rīrīa Afilisti moonire atī njamba yao nī yakua, makīgarūrūka, makīura.

52 Andū a Israeli na Juda makiumīra maanīrīire, makīngatithia Afilisti nginya itoonyero rīa Gathu na nginya ihingo-inī cia

Ekironi. Arĩa moragĩtwo maagwĩte njĩra-inĩ ũrĩa ūthiaga Sharaimu nginya Gathu na Ekironi.

⁵³ Rĩrĩa andũ a Isiraeli maacockire kuuma kūngatithia Afilisti, magĩtaha indo kambĩ-inĩ ciao.

⁵⁴ Daudi akĩoya mütwe wa Mūfilisti ūcio, akĩūtwara Jerusalemu, na akĩiga indo cia Mūfilisti ūcio cia mbaara hema-inĩ yake mwene.

⁵⁵ Na rĩrĩa Saülũ eroreire Daudi agĩthiĩ gütünga Mūfilisti, akĩuria Abina, mūnene wa mbütũ cia ita, atĩrĩ, "Mwanake ūyū nĩ mūriū waũ?"

Abina akimūcookeria atĩrĩ, "Ti-itherū o ta ūrĩa ūtūraga muoyo wee mūthamaki, nĩ ndiūñ nĩ waũ."

⁵⁶ Nake mūthamaki akimwĩra atĩrĩ, "Ta gĩtuřie ūmenye mwanake ūcio nĩ mūriū waũ."

⁵⁷ Na thuutha wa Daudi gūcooka kuuma kūraga Mūfilisti-rĩ, Abina akimuoja na akimütwara mbere ya Saülũ, o anyiitite mütwe wa Mūfilisti ūcio.

⁵⁸ Saülũ akimūuria atĩrĩ, "Mwanake ūyū, ūrĩ mūriū waũ?"

Nake Daudi akimwĩra atĩrĩ, "Niñ ndiñ mūrū wa ndungata yaku Jesii wa Bethilehemu."

18

Saülũ Kūiguřra Daudi Ũiru

¹ Thuutha wa Daudi kūrřikia kwaria na Saülũ, Jonathani akiumřania ngoro na Daudi, akimwenda o ta ūrĩa eyendete we mwene.

² Kuuma mūthenya ūcio Saülũ akĩiga Daudi gwake na ndaarekire acooke kūinřka mūciř gwa ithe.

3 Nake Jonathani akīgīa kīrīkanīro na Daudi nī ūndū nīamwendete o ta ūrīa eyendete we mwene.

4 Jonathani akīruta nguo ūrīa ndaaya yake ya igūrū ūrīa eehumbīte akīmīhe Daudi, hamwe na kanjū yake, na rūhiū rwake rwa njora, na ūta wake na mūcibi wake.

5 Ūrīa wothe Saūlū aatūmaga Daudi ageeke, nīawīkaga ūkagaacīra, nginya Saūlū akīmūtua mūrūgamīrīri mūnene wa mbūtū cia ita. Ūndū ūcio ūgīkenia andū othe, na ūgīkenia anene a Saūlū o nao.

6 Rīrīa andū mainūkaga, thuutha wa Daudi kūrīraga Mūfilisti ūcio-rī, andū-a-nja makiuma matūūra-inī mothe ma Israeli makīinaga na makīrūgarūgaga, nīguo magatūnge Mūthamaki Saūlū marī na tūhembe na inanda makīinaga nyīmbo cia gīkeno.

7 Makīrūgarūgaga, makīina atīrī:
“Saūlū nīeyūragīire andū ngiri nyingī,

nake Daudi akeyūragīra andū ngiri makūmi maingī.”

8 Saūlū nīarakarire mūno; ikūngūiya rīu rīkīmūiguithia ūiru mūno. Agīciuria atīrī, “Marahe Daudi ūhootani wa kūrīraga andū ngiri makūmi maingī, no niī ngooraga o ngiri nini. Agītigītie ūndū ūngī ūrīkū, tiga kwīyoera ūthamaki?”

9 Na kuuma hīndī ūyo Saūlū akīambīrīria kūiguīra Daudi ūiru na kūmwīkūūa.

10 Mūthenya ūyū ūngī roho mūūru uumīte kūrī Ngai ūgīuka na hinya mūno igūrū ūrīa Saūlū. Nake akīambīrīria kwaria ta mūgūrūki arī nyūmba yake thīinī, Daudi aahūūraga kīnanda

kīa mūgeeto, o ta ūrīa aamenyerete gwīka.
Saūlū aarī na itimū guoko,

¹¹ nake akīmūikīria, eīrīte atīrī,
“Ngūtheecithania Daudi na rūthingo.” Nowe
Daudi akīmweherera maita meerī akiuma harī
we.

¹² Saūlū nīetigīrīte Daudi, nī ūndū Jehova aarī
hamwe na Daudi, no nīatiganīrie Saūlū.

¹³ Nī ūndū ūcio akīeheria Daudi harī we
akīmūtua mūnene wa thigari ngiri, nake Daudi
agatongoragia mbūtū icio kūu ita-inī ciao.

¹⁴ Ūndū o wothe ūrīa ekaga nīwagaacagīra, nī
ūndū Jehova aarī hamwe nake.

¹⁵ Rīrīa Saūlū onire ūrīa Daudi aagaciire,
akīmwītigīra.

¹⁶ No andū othe a Israeli na Juda nīmendete
Daudi nī ūndū nīamatongoragia kūu ita-inī ciao.

¹⁷ Saūlū akīira Daudi atīrī, “Ūyū nī Merabu,
mūirītu wakwa ūrīa mūkūrū. Nīwe ngūkūhe
ūmūhikie; wee ndungatīra na ūcamba, na
ūhūūrane mbaara cia Jehova.” Nī ūndū Saūlū
eīrīre atīrī, “Nīi ndikūmūukīrīra na guoko
gwakwa. Afilisti nī meke ūguo arī o!”

¹⁸ No Daudi akīira Saūlū atīrī, “Nīi ngīrī ū,
nayo nyūmba yakwa kana mūhīrīga wa baba
thīinī wa Israeli, ūkīrī kī, atī nīguo nīi nduīke
mūthoni-we wa mūthamaki?”

¹⁹ Nī ūndū ūcio rīrīa ihinda rīakinyire rīa
Merabu, mwari wa Saūlū kūnengerwo Daudi-rī,
akīneanwo ahikio nī Adirieli wa Mehola.

²⁰ Na rīrī, Mikali mwari wa Saūlū nīendeete
Daudi, na rīrīa meerire Saūlū ūhoro ūcio,
agīkena.

21 Nake agīciiria atīrī, “Nīngūmūhe we, nīguo atūke mūtego harī we nīguo guoko kwa Afilesti kūmūükīrīre.” Nī ūndū ūcio Saūlū akīira Daudi atīrī, “Rīu ūrī na mweke wa keerī wa gūtuīka mūthoni wakwa.”

22 Ningī Saūlū agīatha ndungata ciake, agīciīra atīrī, “Arīriai Daudi keheri-inī, mūmwīre atīrī, ‘Atīrīrī, mūthamaki nīakenetio nīwe na ndungata ciake ciothe nīkwendete; rīu gītuīke mūthoni-we.’”

23 Nao magīcookera ciugo icio kūrī Daudi. No Daudi akiuga atīrī, “Mūgwīciiria nī ūndū mūnini gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki? Niī ndī mūndū mūthīni na ndiūīkaine.”

24 Rīrīa ndungata cia Saūlū ciamwīrire ūrīa Daudi oiga-rī,

25 Saūlū agīcookie atīrī, “Īrai Daudi atīrī, ‘Mūthamaki ndekwenda irīhi rīngī o rīothe rīa rūracio o tiga ikonde cia nyama igana cia Afilesti, nīguo arīhīrio kūrī thū ciake.’” Mūbango wa Saūlū warī atī Daudi oragwo nī Afilesti.

26 Rīrīa ndungata cierire Daudi maūndū macio-rī, Daudi agīkenio nī ūhoro wa gūtuīka mūthoni-we wa mūthamaki. Nī ūndū ūcio mbere ya ihinda rīrīa rīaheanītwo rītanathira-rī,

27 Daudi na andū ake makiumagara, makīūraga Afilesti magana meerī. Akīrehe ikonde ciao cia nyama na agīcineana ciothe kūrī mūthamaki nīgeetha atūke mūthoni-we. Saūlū agīcookie akīmūnengera Mikali mūirītu wake nīguo amūhikie.

28 Rīrīa Saūlū aamenyire atī Jehova aari hamwe na Daudi, na atī mwarī Mikali nīendeete Daudi rī,

29 Saūlū agīkīrīrīria kūmwītigīra, nake agītūra arī thū yake matukū make marīa maatigaire.

30 Anene a ita cia Afilisti magīthīi o na mbere mbaara-inī, na o rīrīa rīothe meekaga ūguo, Daudi agīthīi na mbere kūgīa na ūhootani gūkīra anene acio angī a Saūlū, narīo rīitwa rīake rīkīmenyeka mūno.

19

Saūlū Kūgeria Kūūraga Daudi

1 Na rīrī, Saūlū akīira mūriū Jonathani na ndungata ciake ciothe moorage Daudi. Nowe Jonathani nīendeete Daudi mūno,

2 nake akīmūkunyīra ūhoro, akīmwīra atīrī, "Baba Saūlū nīaracaria mweke wa gūkūraga. Nī ūndū ūcio ūkemenyerera rūciū rūciinī; ūthīi wīhithe handū, na ūikare ho.

3 Niī nīngathiī ndūgame hamwe na baba kūu mūgūnda-inī, kūu ūgaakorwo ūrī. Nīngaaria nake ūhoro ūgūkonīi na ūrīa ngaamenya nīngakwīra."

4 Jonathani akīira ithe Saūlū wega wa Daudi, akīmwīra atīrī, "Reke mūthamaki aage gwīka Daudi ndungata yake ūūru; ndakwīhīirie, na ūrīa ekīte ūkoretwo ūrī uumithio mūnene kūrī we.

5 Nīetoonyirie ūgwati-inī rīrīa ooragire Mūfilisti. Nake Jehova akīhe Isiraeli guothe ūhootani mūnene mūno, ūkīionera ūndū ūcio

na ūgīkena. Nī kīi kīngītūma wīke mūndū ūtarī na ihītia ta Daudi ūru, ūmūūrage hatarī na gītūmi?"

6 Saūlū nīathikīrīirie Jonathani na akīihīta akiuga ūū: "Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo, Daudi ndekūūragwo."

7 Nī ūndū ūcio Jonathani agīita Daudi akīmwīra ūhoro ūcio maaragia wothe. Akīmūtwara kūrī Saūlū, nake Daudi agīkara na Saūlū o ta mbere.

8 Nī kwagiire na mbaara rīngī, na Daudi agīthīi akīrūa na Afilisti. Nake akīmahūra na hinya mūno nginya makīmūūrīra.

9 No roho mūru uumīte kūrī Jehova ūgīkora Saūlū rīrīa aikarīte gwake nyūmba arī na itimū rīake guoko-inī. Hīndī īyo Daudi aahūūraga kīnanda kīa mūgeeto.

10 Saūlū akīgeria kūmūthecereria rūthingo-inī na itimū rīake, no Daudi akīmweherera o rīrīa aaikagia itimū rūthingo-inī. Ūtukū ūcio Daudi akīūra.

11 Saūlū agītūma andū kwa Daudi makaraangīre nyūmba yake na mamūūrage gwakīa. No Mikali, mūtumia wa Daudi, akīmūkunyīra ūhoro ūcio, akīmwīra atīrī, "Waga kūura ūtukū wa ūmūthī, ūhonokie muoyo waku-rī, rūciū nīūkooragwo."

12 Nī ūndū ūcio Mikali agīkūrūkīria Daudi ndirica-inī, nake akīyūrīra, akīhonoka.

13 Ningī Mikali akīoya mūhianano na akīūiga ūrīrī igūrū, akīūhumbīra na gītama na akīwīkīra guoya wa mbūri mūtwe.

¹⁴ Hīndī īrīa Saūlū aatūmire andū makanyiite Daudi, Mikali akīmeera atīrī, “Nī mūrūaru.”

¹⁵ Ningī Saūlū agītūma andū acio macooke makarore Daudi, akīmeera atīrī, “Mūrehei kūrī nī arī o ūrīrī wake, nīguo ndīmūūrage.”

¹⁶ No rīrīa andū maatoonyire kuo, magīkora no mūhianano warī ūrīrī, na ūgekīrwo guoya wa mbūri mūtwe.

¹⁷ Saūlū akīra Mikali atīrī, “Nī kī gītūmīte ūuheenie ūguo, na ūkarekereria thū yakwa yūre, nīgeetha īhonoke?”

Mikali akīmwīra atīrī, “Aranjīrīre atīrī, ‘Reke nī ndīyūrīre. Ngūgīkūrīraga nī ūndū kī?’ ”

¹⁸ Nake Daudi akīura, akīhonoka, na agīthīi gwī Samūeli kū Rama, akīmwīra ūrīa wothe Saūlū aamwīkīte. Ningī Daudi na Samūeli magīthīi Naiothu, magīkara kuo.

¹⁹ Ūhoro ūgīkinyīra Saūlū, akīrwo atīrī, “Daudi arī Naiothu, kū Rama”;

²⁰ nī ūndū ūcio agītūma andū makamūnyiite. No hīndī īrīa moonire gīkundi kīa anabii gīkīratha mohoro, matongoretio nī Samūeli arūgamīte hau, Roho wa Ngai agīkora andū a Saūlū, o nao makīratha mohoro.

²¹ Saūlū akīheo ūhoro ūcio, nake agītūma andū angī, nao makīratha mohoro. Saūlū agītūma andū riita rīa gatatū, o nao makīratha mohoro.

²² Thuutha wa maūndū mothe, o nake we mwene agīthīi Rama na agīkinya irima-inī rīa maaī rīrīa inene kū Seku. Nake akīuria atīrī, “Samūeli na Daudi marī ha?”

Nao makīmwīra atīrī, “Marī Naiothu, kū Rama.”

²³ Nī ūndū ūcio Saūlū agīthiī Naiothu, kūu Rama. No Roho wa Ngai ūkīmūkora, agīthiī akīrathaga mohoro nginya agīkinya Naiothu.

²⁴ Akīaūra nguo ciake cia igūrū, o na ningī akīratha mohoro arī mbere ya Samūeli. Agīkoma ūguo mūthenya ūcio wothe, o na ūtukū. Kīu nīkīo gītūmagā andū moorie atīrī, “Saūlū nake no ūmwe wa anabii?”

20

Daudi na Jonathani

¹ Na rīrī, Daudi akīūra, akiuma Naiothu kūu Rama agīthiī kūrī Jonathani, akīmūūria atīrī, “Nī atīa njīkīte? Nī ngero īrīkū niī ngerete? Thoguo ndīmūhītīrie atīa atī nīkīo arageria kūnjūraga?”

² Jonathani akīmūcookeria atīrī, “Kūroaga gūtuīka ūguo; wee ndūgūkua! Atīrīrī, baba ndarī ūndū ekaga o na ūmwe mūnene kana mūnini ataamenyithītie. Egūkīhitha ūndū ta ūcio nīkī? Ūguo ti guo!”

³ No Daudi akīīhīta akiuga atīrī, “Thoguo nīoī o wega mūno atī nīnjītīkīrīkīte nīwe, nake nīeīrīte atīrī, ‘Jonathani ndagīrīrwo nī kūmenya ūndū ūyū, ndakae kūnyiitwo nī kīeha.’ No rīrī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūrīraga muoyo, na ūrīa wee mwene ūtūrīraga muoyo-rī, hatigaire o ikinya rīmwē gatagatī gakwa na gīkuū.”

⁴ Jonathani akīīra Daudi atīrī, “Ūndū o wothe ūngīenda njīke-rī, nīngūgwīkīra.”

⁵ Nī ūndū ūcio Daudi akīmwīra atīrī, “Atīrīrī, rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri na nīnjagīrīrwo gūkaarīanīra hamwe na

mūthamaki, no reke thiī ngehithe mīgūndainī nginya mūthenya wa gatatū hwaī-inī.

⁶ No thoguo angīnjaga-rī, mwīre atīrī, ‘Daudi nīarathaithire ndīmwītīkīrie aguthūke Bethilehemu itūura-inī rīao, nī ūndū nī kūrī na igongona rīkūrutwo kuo rīa mwaka nī ūndū wa mūhīrīga wao wothe.’

⁷ Angīkoiga atīrī, ‘Nī wega mūno,’ hīndī ūyo ndungata yaku nīgakorwo na thayū. No angīkaarakara-rī, nīkamenya na ma atī nīatuīte nīekūngera ngero.

⁸ No wee rī, onania wendani kūrī ndungata yaku, nī ūndū nīgūnīte kīrīkanīro nayo mbere ya Jehova. Kūngīkorwo ndī na mahītia-rī, njūraga wee mwene! Ügūkīneana kūrī thoguo nīkī?’

⁹ Jonathani akiuga atīrī, “Kūroaga gūtuīka ūguo! Korwo nī kūrī kaūndū o na kanini njūnī atī baba nīatuīte gūkūgera ngero-rī, githī to ngwīre?”

¹⁰ Daudi akīmūūria atīrī, “Thoguo angīgagūcookeria arī na marūrū-rī, ngaaheo ūhoro nūnū?”

¹¹ Jonathani akīmwīra atīrī, “Üka, tūthī na kūu mūgūnda-inī.” Nī ūndū ūcio magīthī kuo me hamwe.

¹² Ningī Jonathani akīira Daudi atīrī, “Nī ūndū wa Jehova o we Ngai wa Isiraeli, ti-itherū nīngaaria na baba ihinda ta rīrī mūthenya wa gatatū! Angīgakorwo akenetio nī wee-rī, githī to ngūtūmanīre ngūmenyithie ūhoro ūcio?

¹³ No baba angītua nī egūkūgera ngero-rī, Jehova aroherithia na anjīke ūūru makīria, ingīkaaga gūkūmenyithia, na ndeke ūthī na

thayū. Jehova arokorwo hamwe nawe o ta ūrīa akoretwo arī hamwe na baba.

¹⁴ No nyonia tha iria itathiraga ta iria cia Jehova matukū marīa ngūtūura muoyo, nīguo ndikanooragwo,

¹⁵ na ndūkaneherie tha ciaku o na rī kuuma kūrī nyūmba yakwa, o na hīndī ūrīa Jehova agaakorwo aniinīte thū ciothe cia Daudi gūkū thī.”

¹⁶ Nī ūndū ūcio Jonathani akīgīa kīrīkanīro na nyūmba ya Daudi, akiuga atīrī, “Jehova arorīhīria Daudi kūrī thū ciake.”

¹⁷ Nake Jonathani agītūma Daudi akiindīre mwīhītwa wake nī ūndū nīamwendete, nīgūkorwo aamwendete o ta ūrīa eyendete we mwene.

¹⁸ Ningī Jonathani akīira Daudi atīrī, “Rūciū nī gīathī gīa Karūgamo ka Mweri. Wee nīukoneka ndūrī ho, nī ūndū gītī gīaku gīgaakorwo kīrī gītheri.

¹⁹ Mūthenya wa gatatū gwatua gūtuka-rī, ūgaathiī handū harīa wehithīte hīndī ūrīa thīma ūyū waambīrīirie, na weterere hau ihiga-inī ūrīa Ezeli.

²⁰ Nīngaikia mīguī ūtatū mwena-inī warīo, taarī wathi ngwīgera.

²¹ Ningī nīngatūma kahīi ndīkeere atīrī, ‘Thī ūgacarie mīguī ūyo.’ Ingīakeera atīrī, ‘Mīguī ūrī mwena ūyū waku; mīrehe haha,’ hīndī ūyo ūgooka, nī ūndū ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūrīraga muoyo, ndūrī ūyū ūkoona; no thayū.

²² No ingīkeera kahīi kau atīrī, ‘Mīguī ūrī mbere yaku,’ hīndī ūyo no nginya ūthīi, nī ūndū Jehova nīakūrekereirie ūthīi.

23 Naguo ūhoro ūrīa twaranīirie nawe-rī, ririkana, Jehova nīwe mūira gatagatī gakwa nawe nginya tene.”

24 Nī ūndū ūcio Daudi akīihitha kū mūgūndainī, na hīndī ūrīa gīathī gīa Karūgamo ka Mweri gīakinyire-rī, mūthamaki agīkara thī arīe irio.

25 Agīkara thī handū harīa aamenyerete, kūrigania na rūthingo, ang'ethanīire na Jonathani, nake Abineri agīkara thī kūrigania na Saūlū, no handū ha Daudi haarī hatheri.

26 Saūlū ndoigire ūndū mūthenya ūcio, nī ūndū eeciiririe atīrī, “No nginya gūkorwo kūrī ūndū wīkīkīte kūrī Daudi akanyiitwo nī thaahu; ti-itherū arī na thaahu.”

27 No mūthenya ūyū ūngī, mūthenya wa keerī wa mweri ūcio, handū ha Daudi haarī o hatheri ūngī. Hīndī ūyo Saūlū akīuria mūriū Jonathani atīrī, “Nī kī kīgirītie mūrū wa Jesii oke iruga-inī ira na ūmūthī?”

28 Jonathani agīcookia atīrī, “Daudi nīarathaithire ndīmwītīkīrie athīi Bethilehemu.

29 Aranjīrīre atīrī, ‘Reke thiī, nī ūndū andū a nyūmba iitū marī na igongona kūu itūūrainī, na mūrū wa baba nīanjathīte ngorwo ho. Ingīkorwo nīnjītīkīrīkīte nīwe-rī, reke thiī ngoone ariū a baba.’ Ūndū ūcio nīguo ūgirītie oke metha-inī ya mūthamaki.”

30 Marakara ma Saūlū magīakanīra Jonathani, akīmwīra atīrī, “Wee mūrū wa mūtumia mwaganu na mūremi! Githī ndiūū atī wee nīñyīitanīte na mūrū wa Jesii nīguo agūconorithie na aconorithie nyūkwa ūrīa wagūciarire?

31 Hīndī ūrīa yothe mūrū wa Jesii egūtūūra muoyo gūkū thī, wee ndūkehaanda kana ūthamaki waku wīhaande. Rīu mūtūmanīre oke kūrī niī, tondū no nginya akue!"

32 Jonathani akīuria ithe atīrī, "Nī kīi gīgūtūma ooragwo? Nī atīa ekīte?"

33 No Saūlū akīmūkīria itimū rīake nīguo amūūrage. Nake Jonathani akīmenya atī ithe nīatuūte itua rīa kūrīraga Daudi.

34 Jonathani agīūkīra, akiuma metha-inī arī mūrakaru mūno; na mūthenya ūcio wa keerī wa mweri ūcio, ndaariīre irio nī ūndū aarī na kīeha nī ūrīa ithe ekīte Daudi ciīko cia kūmūconorithia.

35 Rūciinī rūrū rūngī Jonathani akiumagara, agīthiī kūu mūgūnda agacemanie na Daudi. Nake agīthiī na kahīi kanini;

36 akīira kahīi kau atīrī, "Teng'era ūgacarie mīguī ūrīa ngūkikia." Na rīrīa kahīi kau gaateng'eraga-rī, agīkikia mūguī mbere yako.

37 Hīndī ūrīa kahīi kau gaakinyire harīa mūguī wa Jonathani wagwīte-rī, Jonathani agīgeeta agīkeera atīrī, "Githī mūguī ndūrī mbere yaku?"

38 Ningī akīanīrīra agīkeera atīrī, "Hiūha! Hanyūka! Ndūkarūgame!" Kahīi kau gakīoya mūguī ūcio, gagīcooka kūrī mwathi wako.

39 (Kahīi kau gatirī ūndū kaamenyaga ūhoroinī ūcio; tiga Jonathani na Daudi maamenyaga ūhoro ūcio.)

40 Ningī Jonathani akīnengera kahīi kau indo ciake cia mbaara, agīkeera atīrī, "Kuua, thiī na indo ici ūcicookie itūūra-inī."

41 Thuutha wa kahīī kau gūthiī-rī, Daudi agīūkīra akiuma mwena wa gūthini wa ihiga rīū, akīinamīrīra maita matatū mbere ya Jonathani, agīturumithagia ūthiū wake thī. Magīcooka makīmumunyana o eerī, makīrīranīra, no Daudi nīwe warīrire mūno makīria.

42 Jonathani akīira Daudi atīrī, “Thī na thayū, tondū nītwehītire na mwīhītwa tūtūūrie ūrata gatagatī gaitū thīnī wa rītwa rīā Jehova, tūkiuga atīrī, ‘Jehova nīwe mūira gatagatī gakwa nave, na gatagatī ka njiaro ciaku na njiaro ciakwa nginya tene.’” Daudi agīūkīra agīthiīra, nake Jonathani agīcooka itūūra-inī.

21

Daudi arī kū Nobu

1 Na rīrī, Daudi agīthiī Nobu, kūrī Ahimeleku ūrīa mūthīnjīri-Ngai. Ahimeleku aamūtūnga akīinaina, akīmūūria atīrī, “Kaī ūrī wiki nīkī? Nī kīī mūtarī na mūndū ūngī?”

2 Daudi agīcookeria Ahimeleku ūcio mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Nī mūthamaki ūnjathīte ngeke ūndū mūna na akanjīra atīrī, ‘Mūndū o na ū ndakamenye ūndū ūrīa ngūtūmīte na ūrīa ngwathīte.’ No andū akwa-rī, nī ndīmerīte tūcemanie handū hana.

3 Na rīrī, nī kīī ūrī nakīo gīa kūrīa? He mīgate ītano, kana o kīrīa gīothe ūngīhota kuona.”

4 No mūthīnjīri-Ngai ūcio agīcookeria Daudi atīrī, “Ndirī na mīgate īrīa īhūthīirwo kūrīo, no rīrī, haha nī harī mīgate īrīa mīamūre, angīkorwo andū acio matihutanītie na andū-a-nja.”

⁵ Daudi agīcookia atīrī, “Ti-itherū tūtikoretwo hamwe na andū-a-nja, o ta ūrīa arī mūtugo witū rīrīa rīothe ngumagara. Indo cia andū aya nī theru o na gūtuīka marī mawīra-inī matarī maamūre. Ūmūthī indo ciao itikīrī nyamūre makīria!”

⁶ Nī ūndū ūcio mūthīnjīri-Ngai ūcio akīmūnengera mīgate īyo mīamūre, nīgūkorwo hau hatiarī na mīgate īngī tiga mīgate ūrīa yaigagwo mbere ya Jehova, na nīyeheretio mbere ya Jehova mūthenya ūcio, na hakaigwo mīgate īngī mīhiū.

⁷ Na rīrī, mūthenya ūcio, haarī na mūndū ūmwe warī ndungata ya Saūlū, aahingīrīrio hau mbere ya Jehova; nake eetagwo Doegu ūrīa Mūedomu, ūrīa warī mūnene wa arīithi a Saūlū.

⁸ Daudi akīūria Ahimeleku atīrī, “Kaī ūtarī na itimū kana rūhiū rwa njora haha? Ndinooka na rūhiū rwakwa rwa njora kana kīndū kīngī kīa mbaara, nī ūndū wīra wa mūthamaki uuma wa ihenya.”

⁹ Mūthīnjīri-Ngai ūcio agīcookia atīrī, “Rūhiū rwa njora rwa Goliathū, Mūfilisti ūrīa woragīire Gītuamba-inī kīa Ela, rūrī haha; naruo ruohetwo na taama rūkaigwo thuutha wa ebodi. Angīkorwo nīkūrwenda-rī, ruoe; gūtirī na rūhiū rūngī rwa njora tiga o rūu.”

Daudi akiuga atīrī, “Gūtirī rūhiū rūngī taruo; kīrūñnengere.”

Daudi arī kūu Gathu

¹⁰ Mūthenya ūcio Daudi akīūrīra Saūlū, agīthīiñ kūrī Akishi mūthamaki wa Gathu.

¹¹ No ndungata cia Akishi ikīmwīra atīrī, "Githī ūyū ti Daudi, ūrīa mūthamaki wa būrūri? Githī tiwe mainagīra nȳimbo-inī ciao atīrī:

"Saūlū nīeyūragīire andū ngiri nyīngī,
na Daudi akeyūragīra andū ngiri makūmi
maingī?"

¹² Nake Daudi akīiga ūhoro ūcio ngoro-inī na agīitigīra Akishi mūthamaki wa Gathu mūno.

¹³ Nī ūndū ūcio akīgūrūkithia mbere yao; na rīrīa aarī moko-inī mao, agīttua ta mūndū mūgūrūki, akīharaga mīrango ya kīhingo, agīitaga rūta rūikūrūkanītie na nderu ciake.

¹⁴ Akishi akīira ndungata ciake atīrī, "Ta rorai mūndū ūyū! Nī mūgūrūku! Mwakīmūrehe kūrī nīi nīkī?

¹⁵ Kai nyīihītie agūrūki atī nīguo mūndehere mūndū ūyū haha eke maūndū ta maya mbere yakwa? Mūndū ūyū no nginya oke nyūmba yakwa?"

22

Daudi arī Adulamu na Mizipa

¹ Na rīrī, Daudi akiuma Gathu na akīūrīra ngurunga-inī ya Adulamu. Rīrīa ariū a ithe na andū a nyūmba ya ithe maiguire ūguo-rī, magīkūrūka kūrī we.

² Arīa othe maarī na mīnyamaro, kana thiirī kana makaaga kūiganīra makīūngana harī we, nake agītuīka mūtongoria wao. Aarī na andū ta magana mana.

³ Kuuma kūu, Daudi agīthiī Mizipa kūu Moabi, akīuria mūthamaki wa Moabi atīrī, "Nīugwītīkīria baba na maitū moke maikare

nawe nginya rīrīa ngaamenya ūrīa Ngai ekūnjīkīra?"

⁴ Nī ūndū ūcio akīmatigīra mūthamaki wa Moabi, nao magīkara nake ihinda rīothe rīrīa Daudi arī kīihitho-inī.

⁵ No mūnabii Gadi akīira Daudi atīrī, "Tiga gūikara kīihitho-inī. Thiī būrūri wa Juda." Nī ūndū ūcio Daudi akiuma kūu agīthīi mūtitū wa Herethu.

Saūlū Kūrūaga Athīnjīri-Ngai a Nobu

⁶ Na rīrī, Saūlū akīigua atī Daudi na andū ake nīmonetwo. Nake Saūlū aikarīte thī gītina-inī kīa mūtī wa mūbinde Kīrima-inī kīa Gibeanyiitīte itimū rīake na guoko, nao anene ake othe marūgamīte mamūthiūrūrūkīrie.

⁷ Nake Saūlū akīmeera atīrī, "Ta thikīrīriai, andū a Benjamin! Anga mūrū wa Jesii nīakamūhe mīgūnda ya irio na ya mīthabibū inyuothē? Anga nīakamūtua anene a ita a kūrūgamīrīra andū ngiri, na a kūrūgamīrīra andū magana?

⁸ Kīu nīkīo gītūmīte inyuothē mūciire kūnjūkīrīra? Gūtirī mūndū o na ūmwe ūngīnjīra rīrīa mūrū wakwa egūthondeka kīrīkanīro na mūrū wa Jesii. Gūtirī o na ūmwe wanyu wīciirītie ūhoro wakwa kana akanjīrra atī mūrū wakwa nīaikīrīrie ndungata yakwa ūkare ījoheirie, ta ūrīa īreeka ūmūthī."

⁹ No Doegu ūrīa Mūedomu, ūrīa warūgamīte hamwe na anene a Saūlū, akiuga atīrī, "Nīndonire mūrū wa Jesii okīte kūrī Ahimeleku mūrū wa Ahitubu kūu Nobu.

10 Ahimeleku nñamütuřirie ūhoro harī Jehova; agīcooka akīmūhe irio, na rūhiū rwa njora rwa Goliathū ūrīa Mūfilisti.”

11 Ningī mūthamaki agītūmanīra mūthīnjīri-Ngai Ahimeleku mūrū wa Ahitubu, na nyūmba ya ithe yothe, arīa maarī athīnjīri-Ngai kūu Nobu, nao othe magīuka kūrī mūthamaki.

12 Saūlū akīmwīra atīrī, “Ta thikīrīria rīu, mūrū wa Ahitubu.”

Nake agīcookia atīrī, “Iī, mwathi wakwa.”

13 Saūlū akīmwīra atīrī, “Nī kīi gītūmīte mūciirīre kūnjūkīrīra, wee na mūrū wa Jesii, nawe ūkamūhe mīgate, o na rūhiū rwa njora, na ūkamütuřirīria ūhoro harī Jehova, nīgeetha aanemere na aikare anjoheirie, ta ūrīa ekīte ūmūthī?”

14 Ahimeleku agīcookeria mūthamaki atīrī, “Nūū thīnī wa ndungata ciaku ciothe mwathīki ta Daudi, mūthoni-we wa mūthamaki, mūrori wa arangīri aku, na nīatīkīte mūno thīnī wa nyūmba yaku?

15 Mūthenya ūcio nīguo warī wa mbere wa kūmütuřirīria ūhoro harī Jehova? Aca tiguo! Reke mūthamaki ndageciirīrie ndungata yaku kana mūndū o na ūrīkū wa nyūmba ya ithe, nīgūkorwo ndungata yaku ndīrī ūndū o na ūmwe yūi wa maūndū maya mothe.”

16 No mūthamaki akīmwīra atīrī, “Ti-itherū, wee Ahimeleku nīgūkua, wee na andū othe a nyūmba ya thoguo.”

17 Ningī mūthamaki agīatha thigari iria ciāmūrūgamīrīre, agīciira atīrī: “Hūgūkaai mūūrage athīnjīri-Ngai a Jehova nī ūndū o nao

nīmanyiitanīire na Daudi. Nīmamenyire nī kūra ooraga, na matiigana kūnjīra.”

No anene a mūthamaki makīrega gūtambūrkia guoko moorage athīnjīri-Ngai a Jehova.

¹⁸ Mūthamaki agīcooka agīatha Doegu, akīmwīra atīrī, “Hūgūka ūūrage athīnjīri-Ngai.” Nī ūndū ūcio Doegu ūcio Mūedomu akīhūgūka akīmooraga. Mūthenya ūcio akīūraga andū mīrongo īnana na atano arīa meeumbīte ebodi ya gatani.

¹⁹ Agīcooka akīhūura Nobu, itūūra rīu rīa athīnjīri-Ngai, na rūhiū rwa njora, akīūraga arūme na andū-a-nja, ciana ciarīo o na ngenge, na ng'ombe ciarīo, na ndigiri o na ng'ondu.

²⁰ No Abiatharu, mūrū ūmwe wa Ahimeleku mūrū wa Ahitubu, akīhonoka, akīūra, na akīrūmīrīra Daudi.

²¹ Akīira Daudi atī Saūlū nīoragīte athīnjīri-Ngai a Jehova.

²² Nake Daudi akīira Abiatharu atīrī, “Mūthenya ūcio, rīrīa Doegu ūcio Mūedomu aarī kuo-rī, nīndamenyire atī no nginya ere Saūlū. Nī niī ndehithīirie nyūmba yothe ya thoguo gīkuū.

²³ Ikara hamwe na niī; ndūgetigīre; mūndū ūrīa ūracaria muoyo waku, o na wakwa o naguo nīaraūcaria. Ūrī hamwe na niī ūrī mūmenyerere.”

23

Daudi Kūhonokia Keila

¹ Na rīrī, Daudi akīirwo atīrī, “Atīrīrī, Afilisti nīmararūa na itūūra rīa Keila, na magatunyana ngano ūrīa ūrī mahuhūro-inī.”

² Nake agītuīria ūhoro harī Jehova, akīuria atīrī, “Nīnjagīrīirwo nīgūthiī gūtharīkīra Afilisti acio?”

Nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Thiī ūgatharīkīre Afilisti nīguo ūhonokie Keila.”

³ No andū a Daudi makīmwīra atīrī, “Gūkū Juda nītūretigīra. Githī tūtigūgūtigīra makīria twathīi Keila tūkarūe na mbūtū cia Afilisti!”

⁴ O rīngī Daudi agītuīria ūhoro harī Jehova, nake Jehova akīmūcookeria atīrī, “Ikūrūka ūthīi Keila, nī ūndū nīngūneana Afilisti guoko-inī gwaku.”

⁵ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake magīthīi Keila, makīrūa na Afilisti, na makīmataha mahiū mao. Akīrehera Afilisti hathara nene, na akīhonokia andū a Keila.

⁶ (Na rīrī, Abiatharu mūrū wa Ahimeleku nīokīte akuūte ebodi rīrīa aikūrūkire, akīrīra kūrī Daudi kū Keila.)

Saūlū Kūingatithia Daudi

⁷ Saūlū akīirwo atī Daudi nīathīite Keila, nake akiuga atīrī, “Ngai nīamūneanīte kūrī nī, nīgūkorwo Daudi nīehingīrīrie na ūndū wa gūtoonya itūūra rīrī na ihingo na mīgūko.”

⁸ Nake Saūlū agīta mbūtū ciake ciathe mathīi mbaara, nīguo maikūrūke Keila makahingīrīrie Daudi na andū ake.

⁹ Hīndī ūrīa Daudi aamenyire atī Saūlū nīaciirīire kūmwīka ūūru-rī, akīra Abiatharu mūthīnjīri-Ngai atīrī, “Rehe ebodi ūyo.”

10 Daudi akiuga atīrī, "Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, ndungata yaku nī ūiguīte hatarī nganja atī Saūlū nīarooka Keila aniine itūūra rīfīrī nī ūndū wakwa.

11 Hihi aikari a Keila nīmekūūneana kūrī we? Hihi Saūlū nīegūkūrūka gūkū, ta ūrīa ndungata yaku ūiguīte? Wee Jehova, Ngai wa Isiraeli, menyithia ndungata yaku ūhoro."

Nake Jehova akiuga atīrī, "Nīegūkūrūka."

12 O rīngī Daudi akīūria atīrī, "Hihi aikari a Keila nīmekūūneana, niī na andū akwa, kūrī Saūlū?"

Nake Jehova akiuga atīrī, "Nīmegūkūneana."

13 Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake, andū ta magana matandatū, makiuma Keila, na magīkara magīcangacangaga kūndū na kūndū. Rīrīa Saūlū eerirwo atī Daudi nīorīte akoima Keila, agītiga gūthī kuo.

14 Nake Daudi agīkara cīihitho cia werū-inī na irīma-inī cia Werū wa Zifu. O mūthenya Saūlū nīamūcaragia, no Ngai ndaaneanire Daudi moko-inī make.

15 Rīrīa Daudi aarī Horeshu kūu Werū wa Zifu, akīmenya atī Saūlū okīte nīguo amūūrage.

16 Nake Jonathani mūrū wa Saūlū agīthī kūrī Daudi kūu Horeshu na akīmūteithia kwīyūmīrīria thīnī wa Ngai.

17 Nake akīmwīra atīrī, "Tiga gwītigīra, Baba Saūlū ndagakūhutia na guoko gwake. Wee nīūgathamakīra Isiraeli, na niī nduīke mūnini waku. O na Baba Saūlū, nīoī ūguo."

18 Nao eerī makīgīa kīrīkanīro mbere ya Jehova. Thuutha ūcio Jonathani akīinūka, no Daudi agītigwo kūu Horeshu.

19 Nao andū a Azifu makīambata magīthiī kūrī Saūlū kūu Gibea makīmwīra atīrī, “Githī Daudi ndehithīte gatagatī-inī gaitū ciīhitho-inī cia gūkū Horeshu, kīrīma-igūrū kīa Hakila, mwena wa gūthini wa Jeshimoni?

20 Na rīrī, wee mūthamaki, ikūrūka ūuke o rīrīa rīothe ūngienda gūuka, na ithuī nī igūrū riitū kūmūneana kūrī mūthamaki.”

21 Saūlū akīmacookeria atīrī, “Jehova aromūrathima nī ūndū wa kwīnjiiria.

22 Thiīi mūkehaarīrie makīria. Tuīriai nī kū Daudi amenyerete gūthiaga, na nūū ūmuonete kuo. Njīrītō atī nī mūndū mwara mūno.

23 Tuīriai ūhoro wa kūrīa guothe ehithaga na mūndehere ūhoro mūkinyanīru. Na niī nīngūcookā thiī na inyū; angīkorwo arī kūndū gūkū-rī, nīngamūcaria mīhīrīga-inī yothe ya Juda.”

24 Nī ūndū ūcio makiumagara magīthiī kūu Zifu, magīkinya mbere ya Saūlū. Na rīrī, Daudi na andū ake maarī kūu Werū-inī wa Maoni, kūu Araba mwena wa gūthini wa Jeshimoni.

25 Nake Saūlū na andū ake makīambīrīria kūmacaria, na rīrīa Daudi eerirwo ūhoro ūcio, agīkūrūka agīthiī rwaro-inī rwa ihiga, agīkara kūu Werū-inī wa Maoni. Rīrīa Saūlū aiguire ūhoro ūcio-rī, o nake agīthiī kūu Werū-inī wa Maoni aingatithītie Daudi na ihenya.

26 Saūlū aagerete mwena ūmwe wa kīrīma, nake Daudi na andū ake makagerera mwena ūrīa ūngī, mahiūhīte nīguo morīre Saūlū. Na rīrīa Saūlū na thigari ciake maakuhagīrīria Daudi na andū ake nīguo mamanyiite-rī,

²⁷ hagīūka mūndū watūmītwo kūrī Saūlū, akīmwīra atīrī, “Ūka na ihenya! Afilisti nīmatharīkīire būrūri.”

²⁸ Hīndī īyo Saūlū agītiga kūrūmīrīra Daudi, agīthīī agacemanie na Afilisti. Nīkīo metaga handū hau Sela-Hamalekothu.

²⁹ Nake Daudi akīambata akiuma kūu agīthīī gūtūūra ciīhitho-inī cia Eni-Gedi.

24

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū

¹ Na rīrī, thuutha wa Saūlū gūcooka kuuma kūngatithia Afilisti, akīrwo atīrī, “Daudi arī Werū-inī wa Eni-Gedi.”

² Nī ūndū ūcio Saūlū akīoya andū ngiri ithatū arīa athuure kuuma Isiraeli guothe magīthīī gūcaria Daudi na andū ake gūkuhī na ndwaro cia mahiga kūrīa gūtūūragwo nī Mbūri cia Werū.

³ Nake agīkinya ciugū-inī cia ng'ondu iria ciarī njīra-inī; naho nī haarī na ngurunga, nake Saūlū agītoonya thīinī ageteithie. Daudi na andū ake maarī kūu thīinī mūno, ngurunga-inī.

⁴ Nao andū a Daudi makīmwīra atīrī, “Ūyū nīguo mūthenya ūrīa Jehova aaririe ūhoro waguo, agīkwīra atīrī, ‘Nīnganeana thū yaku moko-inī maku ūmīke ūrīa ūkwenda.’” Nake Daudi agīkuruma atekuonwo, agīthīī agītinia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū.

⁵ Thuutha-inī, Daudi akīigua ngoro īkīmūciirthia nī ūndū wa gūtinia gīcūrī kīa nguo ya Saūlū.

6 Akīira andū ake atīrī, “Jehova arongiria njīke ūndū ta ūcio kūrī mwathi wakwa, ūcio mūitīrīrie maguta wa Jehova, kana ndīmwīke ūūru na guoko gwakwa; nī ūndū nīwe mūitīrīrie maguta wa Jehova.”

7 Aarīkia kwaria ciugo icio, Daudi agīkaania andū ake, na ndaamarekire mookīrīre Saūlū. Nake Saūlū akiuma ngurunga-inī, na agīthīra.

8 Ningī Daudi akiuma ngurunga-inī īyo, akīanīrīra agīta Saūlū, akīmwīra atīrī, “Wee mwathi wakwa, mūthamaki!” Rīrīa Saūlū eehūgūrire, Daudi akīnamīrīra, agīturumithia ūthiū thī.

9 Akīira Saūlū atīrī, “Nī kī gītūmaga ūthikīrīrie andū rīrīa mekuuga atīrī, ‘Daudi nīeciiragīria gūgwīka ūūru’?”

10 Ūmūthī nīweyonera na maitho maku ūrīa Jehova egūkūneanīte moko-inī makwa kūu ngurunga-inī. Kūrī andū amwe maniingīrīrie ngūūrage, no ndakūhonokia; ndoiga atīrī, ‘Ndikuoya guoko gwaka njīke mwathi wakwa ūūru, nī ūndū nīwe mūitīrīrie maguta wa Jehova.’

11 Baba, ta kīone, rora gīcunjī gīkī kīa nguo yaku, gīkī kīrī guoko-inī gwakwa! Ndinirie gīcunjī kīa nguo yaku, no ndinakūūraga. Rīu menya na ūkūūrane atī niī ndirī na ihītia rīa gwīka ūūru kana rīa ūremi. Niī ndikūhītīrie, no wee nīūranjaria ūnjūrage.

12 Jehova arotūtuithania ciira niī nawe. Na Jehova arondīhīria maūru marīa wee ūnjīkīte, no guoko gwakwa gūtigakūhutia.

13 O ta ūrīa kūrī thimo yugaga atīrī, ‘Waganu

uumaga o harī arīa aaganu,’ nī ūndū ūcio guoko gwakwa gūtigakūhutia.

¹⁴ “Mūthamaki wa Isiraeli oimīte gwake ookīrīre ū? Nūū ūingatithītie? Nī ngui nguū? Kana nī thuya?

¹⁵ Jehova arotūtuithania na atue ciira gatagatī gaitū. Aroeciiria ūhoro wakwa na aūrūgamie; arondūrīra na aahonokie kuuma guoko-inī gwaku.”

¹⁶ Rīrīa Daudi aarīkirie kuuga ūguo-rī, Saūlū akīmūuria atīrī, “Ūcio nī mūgambo waku, Daudi mūrū wakwa?” Nake akīrīra aanīrīire.

¹⁷ Akīmwīra atīrī, “Wee ūrī mūthingu kūngīra. Nīunjīkīte wega, no niī ngagwīka ūūru.

¹⁸ Nīwarīikia o rīu kūnjīira ūndū mwega ūnjīkīte; Jehova nīekūūneanīte moko-inī maku, no wee ndūnanjūraga.

¹⁹ Rīrīa mūndū ona thū yake-rī, nīarekaga īthīi atamīkīte ūūru? Jehova arogwīka maūndū mega nī ūndū wa ūrīa ūnjīkīte ūmūthī.

²⁰ Nīnjūūi atī ti-itherū nīūgatuīka mūthamaki, na atī ūthamaki wa Isiraeli nīūkehaanda moko-inī maku.

²¹ Rīu wīhīte harī niī na rīitwa rīa Jehova atī ndūkaniina njiaro ciakwa kana rīitwa rīakwa rīthire kuuma nyūmba-inī ya baba.”

²² Nī ūndū ūcio Daudi akīhīta harī Saūlū. Nake Saūlū agīcooka mūciī, no Daudi na andū ake makīambata magīthīi kīihitho-inī.

25

Daudi, na Nabali na Abigaili

¹ Na rīrī, Samūeli agīkua, nao andū othe a Isiraeli makīngana makīmūrīrīra; makīmūthika mūciī gwake kūu Rama.

Nake Daudi agīkūrūka agīthiī Werū wa Maoni.

² Mündū ūmwe wa kūu Maoni, ūrīa warī na indo kūu Karimeli, aarī mūtongu mūno. Aarī na mbūri ngiri īmwe na ng'ondu ngiri ithatū, iria aamuraga guoya kūu Karimeli.

³ Nake eetagwo Nabali, na mūtumia wake eetagwo Abigaili. Aarī mūtumia mūūgī na mūthaka, no mūthuuriwe, ūrīa warī Mūkalebu, aarī mūūru na mūkarī maūndū-inī make.

⁴ Daudi arī werū-inī nīaiguire atī Nabali nī ng'ondu aramura guoya.

⁵ Nī ūndū ūcio agītūma aanake ikūmi akīmeera atīrī, "Ambatai mūthiī kūrī Nabali kūu Karimeli na mūmūgeithie mwīītanītie na nīi.

⁶ Mwīrei atīrī; 'Ūrotūūra mīaka mīingī! Ūrogīa na ūgima, wee na nyūmba yaku! O na kīrīa gīothe ūrī nakīo kīroogīa na ūhooreri!

⁷ " 'Na rīrī, ndīraigua atī nī hīndī ya kūmura ng'ondu guoya. Rīrīa arīthi aku maarī hamwe na ithuī, tūtiamekire ūūru, na ihinda rīrīa rīothe maarī Karimeli gūtirī kīndū o na kīmwe kīao kīorire.

⁸ Ūria ndungata ciaku na nīgūkwīra. Nī ūndū wa ūguo ūka aanake acio akwa maūndū mega, nīgūkorwo tūūkīte hīndī ya gīkeno. Ndāgūthaitha ūhe ndungata ciaku na mūrūguo Daudi kīrīa gīothe ūngīmoonera.' "

9 Rīrīa andū a Daudi maakinyire-rī, makīhe Nabali ndūmīrīri īyo ya Daudi. Nao magīcooka magieterera.

10 Nabali agīcookeria ndungata cia Daudi atīrī, “Daudi nūū? Mūrū wa Jesii ūyū nī ūrīkū? Ndungata nyīngī nīroora ikoima kūrī aathani acio matukū maya.

11 Nī kī kīngītūma njoe mīgate yakwa, na maaī, na nyama iria thīnjīire andū akwa a kūmura ng'ondu guoya, ndīcihe andū itooī kūrīa moimīte?”

12 Andū acio a Daudi makīhūndūka, magīcooka na thuutha. Hīndī īrīa maakinyire, makīheana ūhoro ūcio wothe.

13 Daudi akīra andū ake atīrī, “Mwīohei hiū cianyu cia njora!” Nao makīoha hiū ciao cia njora, o nake Daudi akīoha rwake. Andū ta magana mana makīambata hamwe na Daudi, nao andū magana meerī magītīgwo maikarītie indo.

14 Na rīrī, ūmwe wa ndungata cia Nabali akīra Abigaili mūtumia wa Nabali atīrī, “Daudi nīaratūmīte ndungata ciake kuuma werū-inī irehere mwathi witū ngeithi, nake araciruma.

15 No andū acio nīmatwīkire wega. Matiawīkire ūūru, ihinda rīothe rīrīa twarī kūu mīgūnda-inī hakuhī nao, na gūtīrī kīndū kīorire.

16 Útukū na mūthenya maarī ta rūthingo rīwatūrigiicīrie hīndī ciothe rīrīa twarīthagia ng'ondu ciitū gūkuhī nao.

17 Rīu-rī, wīciirie wone ūrīa wagīrīirwo nī gwīka, nī ūndū mwanangīko nīūkuhīrīirie mwathi witū na nyūmba yake yothe. Nī mūndū mwaganu ūū atī gūtīrī mūndū ūngīmwarīria.”

18 Abigaili ndaateire ihinda. Akīoya mīgate magana meerī, na mondo igīrī cia ndibei, na ng'ondū ithano īrī thīnje, na ibaba ithano* cia ngano hīhie, na imanjīka igana cia thabibū nyūmū, na ikūmba magana meerī cia ngūyū, agīciigīrīra ndigiri igūrū.

19 Ningī akīira ndungata ciake atīrī, "Thiigai mbere; nīngūmūrūmīrīra." No ndeerire mūthuuriwe Nabali ūhoro ūcio.

20 Na rīrīa aathiiaga ahaicīte ndigiri yake agereire mūkuru warī kīrīma-inī, Daudi na andū ake magīuka maikūrūkīte na kūrīa aarī, agīcemania nao.

21 Daudi aakoretwo oiga atīrī, "Warī wīra wa tūhū, nī ngarorera mūndū ūcio indo ciake kūu werū-inī, nīgeetha gūtikagīe kīndū o na kīmwe gīake gīkūūra. Nake andīhīte wega na ūūru.

22 Ngai aroherithia Daudi, na amwīke ūūru makīria, ingīgaatigia mūndū mūrūme o na ūmwe muoyo ūrīa ūmūkonī ūciū ūciinī!"

23 Rīrīa Abigaili onire Daudi, akīhiūha kuuma igūrū rīa ndigiri yake na akīinamīrīra mbere ya Daudi aturumithītie ūthiū thī.

24 Akīgūithia magūrū-inī make, akīmwīra atīrī, "Mwathi wakwa, reke ūūru ūyū ūnjookerere ndī nyiki. Ndagūthaitha, reke ndungata yaku ūkwārīrie; ūthikīrīrie ūrīa ndungata yaku ūrenda kuuga.

25 Mwathi wakwa aroaga kūrūmbūiya mūndū ūcio mwaganu ti Nabali. Ahaana o ta rīitwa rīake, rīitwa rīake riugīte mūndū mūkīgu, na

* **25:18** nī ta lita 37

akoragwo arī o mūkī̄gu. No nī ndungata yaku-
rī, ndionire andū acio mwathi wakwa aatūmīte.

²⁶ “Na rīrī, kuona atī wee mwathi wakwa,
Jehova nīakweheranīrie na ūti wa thakame,
na kwaga kwīrīhīria na moko maku-rī, ti-itherū
o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo na ūrīa wee
ūtūūraga muoyo-rī, thū ciaku na arīa othe
mangīenda gwīka mwathi wakwa ūūru maro-
haana ta Nabali.

²⁷ Na ūreke kīheo gīkī, kīrīa ndungata yaku
īreheire mwathi wakwa, kīnengerwo andū arīa
makūrūmīrīire.

²⁸ Ndagūthaitha ūrekere ndungata yaku ihītia
rīayo, nīgūkorwo no nginya Jehova agaatūma
nyūmba ya mwathi wakwa ūtūke ya ūthamaki
wa gūtūura, tondū arūaga mbaara cia Jehova.
Gūtikanoneke ūndū mūūru thīnī waku hīndī
īrīa yothe ūgūtūura muoyo.

²⁹ O na kūngīkorwo kūrī mūndū
ūgūthingatīte akūrute muoyo-rī, muoyo wa
mwathi wakwa nīgakorwo wohanītio wega na
kīohe kīa arīa marī muoyo nī Jehova Ngai waku.
No mīoyo ya thū ciaku nīakamīkia kūraihi ta
īkītio na kīgūtha.

³⁰ Rīrīa Jehova agaakorwo ekīte mwathi
wakwa maūndū mothe mega marīa eeranīire
mamūkonī, na akorwo agūtuīte mūtongoria wa
gūtongoragia Israeli-rī,

³¹ mwathi wakwa ndakanakorwo arī na
mūrigo wa kūmūritūhīra thīnī wa thamiri
yake nī ūndū wa gūtitithia thakame hatarī na
gūtūmi kana akorwo erīhīirie. Na hīndī īrīa
Jehova akaarehera mwathi wakwa ūhootani-rī,
ūkaaririkana ndungata yaku.”

³² Daudi akīira Abigaili atīrī, "Jehova, Ngai wa Isiraeli, arogooocwo, ūcio ūgūtūmire ūmūthī ūuke ūcemanie na niī.

³³ Ūrorathimwo nī ūndū wa itua rīaku rīega na kūngiria ndigaite thakame ūmūthī, na ndikerīhīrie na moko makwa.

³⁴ Tiga nī ūguo-rī, ti-itherū o ta ūrīa Jehova, Ngai wa Isiraeli, atūuraga muoyo, ūcio ūgiririe ngūgere ngero, korwo ndūnooka na ihenya kündūnga-rī, gūtirī mündū mūrūme o na ūmwe ūkonī Nabali ūngīakorwo arī muoyo gūgīkīa."

³⁵ Ningī Daudi akīamūkīra kīrī aamūreheire kuuma guoko-inī gwake, na akīmwīra atīrī, "Inūka na thayū. Nīndaigua ūhoro waku na nīndetīkīra ihooya rīaku."

³⁶ Rīrīa Abigaili aathiire kūrī Nabali, akīmūkora arī nyūmba thīinī arugithītie iruga ta rīa mūthamaki. Ngoro yake yarī njanjamūku na aarī mūrīlu mūno. Nī ūndū ūcio ndarī ūndū aamwīrire nginya rīrīa gwakīire.

³⁷ Ningī rūciinī gwakīa, rīrīa Nabali aarīñūkirwo, mūtumia wake akīmwīra maūndū macio mothe; ngoro yake īgīkīra, akīhaana ta ihiga.

³⁸ Thuutha wa mīthenya ta ikūmi, Jehova akīgūtha Nabali, nake agīkua.

³⁹ Hīndī īrīa Daudi aaiguire atī Nabali nīakuīte, akiuga atīrī, "Jehova arogooocwo, ūrīa ūndūrīire mbaara iitū na Nabali nī ūndū wa kūnyarara. Nīagirīrīrie ndungata yake ndīgeeke ūūru, na agacookereria Nabali ūūru wake we mwene."

Daudi agīcooka agītūmanīra Abigaili, akīmūūria atuīke mūtumia wake.

40 Ndungata ciake igīthiī Karimeli, ikiīra Abigaili atīrī, “Daudi nīatūtūmīte kūrī we tūgūtware ūgatuīke mūtumia wake.”

41 Akīinamīrīra, agīturumithia ūthiū thī, akīmeera atīrī, “Nīi ndungata yanyu ya mūndū-wa-nja ndī haha, nīndīhaarīirie gūtungatīra na gūthambia magūrū ma ndungata cia mwathi wakwa.”

42 Abigaili akīhaica ndigiri na ihenya, agīthiī na airītu ake atano a kūmūtungataga, agītwarana hamwe na andū acio maatūmītwo nī Daudi, agītuīka mūtumia wake.

43 Daudi nīahikītie Ahinoamu wa Jezireeli,[†] nao eerī maarī atumīa ake.

44 No Saūlū nīaheanīte mwarī Mikali, mūtumia wa Daudi, kūrī Palitieli wa Laishi, ūrīa warī wa kuuma Galimu.

26

Daudi Kūhonokia Muoyo wa Saūlū Rīngī

1 Na rīrī, andū a Zifu magīthiī kūrī Saūlū kūu Gibea makīmwīra atīrī, “Githī Daudi nde-hīthīte karīma ka Hakila, karīa kang’etheire Jeshimonī?”

2 Nī ūndū ūcio Saūlū agīkūrūka nginya Werū wa Zifu, arī na andū ake ngiri ithatū a Israeli arīa maathuurītwo, mathīiī magacarie Daudi kuo.

[†] **25:43** Ahinoamu nīwe warī mūtumia wa mbere wa Daudi (27:3); nīwe warī nyina wa Amunoni, mwana wa irigithathi wa Daudi.

³ Saülū akīamba hema ciake njīra-inī hakuhī na kīrīma kīa Hakila kīrīa kīng'etheire Jeshimoni, nowe Daudi agīkara kū werū-inī. Rīrīa onire atī Saülū nīamrūmīriire kū-rī,

⁴ agītūma athigaani na akīmenya atī ti-therū Saülū nīakinyīte kuo.

⁵ Nake Daudi akiumagara agīthīi harīa Saülū aambīte hema. Akīona harīa Saülū na Abineri mūrū wa Neri, mwathi wa mbūtū cia ita, maakomete. Saülū aakomete thīinī wa kambī, nacio mbūtū cia ita ikaamba hema ikamūthiūrūrūkīria.

⁶ Daudi agīcooka akīuria Ahimeleku ūrīa Mūhiti, na Abishai mūrū wa Zeruia, mūrū wa nyina na Joabu, atīrī, "Nūū ūgūikūrūkania na nīi kambī-inī harīa Saülū arī?"

Abishai akiuga atīrī, "Nītūgūthīi nawe."

⁷ Nī ūndū ūcio Daudi na Abishai magīthīi kūrī ita rīu ūtukū, nake Saülū aarī kūu kambī thīinī akomete toro, na itimū rīake rīhaandītwo hakuhī na mūtwe wake. Nake Abineri na thigari maakomete makamūthiūrūrūkīria.

⁸ Abishai akīira Daudi atīrī, "Umūthī Ngai nīaneanīte thū yaku moko-inī maku. Na rīrī, reke ndīmūthecithanie na thī na itimū rīakwa, itheeca o rīmwe; ndikūmūtheeca keerī."

⁹ No Daudi akīira Abishai atīrī, "Tiga kūmūniina! Nūū ūngītambūrūkia guoko ookīrīre ūrīa mūtitīrīrie maguta wa Jehova, na atuīke ndehītie?"

¹⁰ Ningī akiuga atīrī, "Ti-therū, o ta ūrīa Jehova atūrīraga muoyo, Jehova we mwene nīwe ūkūmūhūūra; kana ihinda rīake rīkinye, agīkue, kana athīi mbaara-inī, agathirīre kuo.

11 No Jehova arongiria ndambürükie guoko kūrī ūrīa mūtitirīrie maguta wa Jehova, ndīmūükirīre. Na rīrī, oya itimū na mbūthū ya maaī icio irī hakuhī na mūtwe wake, twīthīre.”

12 Nī ūndū ūcio Daudi akīoya itimū na mbūthū ya maaī icio ciarī hakuhī na mūtwe wa Saūlū, magīthīi. Gūtirī mūndū o na ūmwe wonire kana akīmenya ūhoro ūcio, o na gūtirī mūndū wokīrire. Othe maarī toro, nīgūkorwo Jehova nīatūmīte manyiitwo nī toro mūnene.

13 Daudi agīcooka akīringa mūrīmo ūrīa ūngī, akīrūgama kīrima-igūrū handū haraaya; naho nī haarī itīna inene gatagatī kao.

14 Nake akīanīrīra, agītana kūrī ita rīu rīa Saūlū, na kūrī Abineri mūrū wa Neri, akīūria atīrī, “Anga ndūkūnookeria, Abineri?”

Abineri akīmūūria atīrī, “Wee nīwe ū ūreta mūthamaki?”

15 Daudi akiuga atīrī, “Githī ndūrī mūndū mūrūme? Ningī-rī, nūū ūtariī ta we thīnī wa Israeli? Nī kī kīagiria ūrangīre mūthamaki, ūcio mwathi waku? Nī harī mūndū ūgūūkīte kūniina mūthamaki ūcio mwathi waku.

16 Ūguo wee wīkīte ti ūndū mwega. Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūūraga muoyo-rī, wee na andū aku mwagīrīrwo nī kūūragwo, nī ūndū mūtiinarangīra mwathi wanyu, ūcio mūtitirīrie maguta wa Jehova. Ta rorai hau mūrī. Itimū rīa mūthamaki na mbūthū yake ya maaī iria ciuma hakuhī na mūtwe wake irī ha?”

17 Saūlū akīmenya mūgambo wa Daudi, akīūria atīrī, “Ūcio nī mūgambo waku, Daudi, mūrū wakwa?”

Daudi agīcookia atīrī, “Ī nīguo, wee mūthamaki, mwathi wakwa.”

¹⁸ Agīooka akīmūūria atīrī, “Nī kī kīratūma mwathi wakwa aingatithie ndungata yake? Nī atīa njikīte, na nī ūūru ūrīkū nyonetwo naguo?”

¹⁹ Atīrīrī, reke mūthamaki mwathi wakwa athikīrīrie ūhoro wa ndungata yake. Angīkorwo Jehova nīwe ūkūringīrīrie ūnjūkīrīre-rī, aroītīkīra igongona. No angīkorwo nī andū mekīte ūguo-rī, marogwatwo nī kīrumi marī mbere ya Jehova! Nīmanyingatīte, njehererere gīcunjī gīakwa harī igai rīa Jehova, na makoiga atīrī, ‘Thī ūgatungatīre ngai ingī.’

²⁰ Na rīrī, ndūkareke thakame yakwa iitīke thī haraaya na harīa Jehova arī. Mūthamaki wa Isiraeli oimagarīte agacarie thuya, ta ūrīa mūndū aguīmaga ngware irīma-inī.”

²¹ Nake Saūlū agīcookia atīrī, “Niī nīnjīhītie. Cooka, wee Daudi, mūrū wakwa. Nī ūndū nī wonire muoyo wakwa ūrī wa goro ūmūthī, ndikaageria gūkūgera ngero rīngī. Ti-itherū nīnjīkīte ta mūndū mūkīgu, na ngahītia makīria.”

²² Nake Daudi agīcookia atīrī, “Ī rīrī itimū rīa mūthamaki. Reke ūmwe wa aanake acio aku oke arīgīrīre.

²³ Jehova nīwe ūrīhaga o mūndū nī ūndū wa ūthingu wake, na wīhokeku wake. Jehova nīegūkūneanīte moko-inī makwa ūmūthī, no niī ndingītambūrūkia guoko njukīrīre ūrīa mūitīrīrie maguta wa Jehova.

²⁴ Ti-itherū o ta ūguo niī nyonete muoyo waku ūrī wa goro ūmūthī, Jehova arotūma

muoyo wakwa o naguo wonewe ūrī wa goro, na aahonokie kuuma mathīna-inī mothe.”

²⁵ Saūlū agīcooka akīira Daudi atīrī, “Ūrorathimwo, wee mūrū wakwa, Daudi; nīūgeeka maūndū manene, na ti-itherū nīūkahootana.”

Nī ūndū ūcio Daudi agīthīī, nake Saūlū akīhūndūka, akīnūka.

27

Daudi arī kwa Afilisti

¹ No rīrī, Daudi agīciiria atīrī, “Mūthenya ūmwe nīndīrīniinwo nī guoko gwa Saūlū. Ūndū ūrīa mwega ingīka nī kūrīra būrūri wa Afilisti. Hīndī ūyo Saūlū nīagatiga kūnjaria kūndū o na kū thīinī wa Isiraeli, na nī nīngehonokia guoko-inī gwake.”

² Nī ūndū ūcio Daudi na andū magana matandatū arīa maarī nake makiuma, magīthīī kūrī Akishi mūrū wa Maoku, mūthamaki wa Gathu.

³ Daudi na andū ake magītūrānia na Akishi kūu Gathu. Mūndū o mūndū aarī na andū a nyūmba yake, na Daudi aarī na atumia ake eerī: Ahinoamu wa Jezireeli, na Abigaili wa Karimeli, mūtumia wa ndigwa wa Nabali.

⁴ Rīrīa Saūlū eerirwo afī Daudi nīorīire Gathu, ndaacoockire kūmūcaria rīngī.

⁵ Ningī Daudi akīira Akishi atīrī, “Angīkorwo nīnjītīkīrkīte maitho-inī maku-rī, reke heo handū itūura-inī rīmwe rīa būrūri ūyū, ngatūure kuo. Nī kī gīgūtūma ndungata yaku ūtūure itūura rīa ūthamaki hamwe nawe?”

6 Nī ūndū ūcio Akishi akīmūhe Zikilagi mūthenya o ro ūcio, narīo rītūire rīrī ūria athamaki a Juda kuuma hīndī īyo.

7 Daudi agīkara būrūri wa Afilisti mwaka ūmwe na mīeri īna.

8 Na rīrī, Daudi na andū ake makīambata magīthīiī magītharīkīra andū a Geshuru, na Agirizi na Aamaleki. (Kuuma tene andū acio maatūūraga thīinī wa būrūri ūria ūthīiite ūgakinya Shuri na Misiri.)

9 Rīrī ūriothe Daudi aatharīkagīra kūndū, ndaatigagia mūndū mūrūme kana mūndū-wanja muoyo, aamoragaga agataha ng'ondu na ng'ombe, na ndigiri na ngamīira, na nguo. Thuutha ūcio agacooka agathīiī kūrī Akishi.

10 Rīrī ūrī Akishi aamūūria atīrī, "Uuma gūtharīkīra kū ūmūthī?" Daudi akamwīra atīrī, "Nyuma gūtharīkīra Negevu kūu Juda," kana "Gūtharīkīra Negevu ya Jerameeli,"* kana "Gūtharīkīra Negevu ya Akeni."

11 Ndaatigirie mūndū mūrūme kana mūndū-wanja muoyo nīguo matwarwo Gathu, nī ūndū eeciiririe atīrī, "Maahota gūtūcuukanīrīra moige atīrī, 'Ūū nīguo Daudi ekīte.' " Na ūcio nīguo warī mūtugo wake hīndī ūria yothe aatūūrire būrūri wa Afilisti.

12 Nake Akishi nīehokete Daudi na akeīraga atīrī, "Nīatuīkīte kīndū gīthūūre kūrī andū ake a Isiraeli, na egūtuīka ndungata yakwa nginya tene."

* **27:10** Ajerameeli maarī njiaro cia Juda kūgerera harī Hezironi (1Maū 2:9, 25, 26).

28

Saūlū na Mūragūri wa Eni-Dori

¹ Na rīrī, matukū-inī macio Afilisti makīungania mbütū ciao makarūe na Israeli. Akishi akīra Daudi atīrī, “No nginya ūmenye atī wee na andū aku nīmūgatwarana na niī ita-inī.”

² Daudi akīmwīra atīrī, “Hīndī īyo nīguo ūrīionera ūrīa ndungata yaku īngīhota gwīka.”

Akishi akīmūcookeria atīrī, “Ūguo nī wega, na niī nīngūgtua mūnangīri wa hīndī ciothe.”

³ Hīndī īyo Samūeli nīakuīte, na Israeli othe makamūcakaīra na makamūthika itūūra-inī rīake rīa Rama. Saūlū, nake nīaingatīte ago na aragūri makoima būrūri ūcio.

⁴ Afilisti makīungana na magīthīi makīamba hema ciao kūu Shunemu, nake Saūlū agīcoakanīrīria andū a Israeli othe na akīamba hema kūu Giliboa.

⁵ Hīndī ūrīa Saūlū, onire mbütū ya ita ya Afilisti, agītigīra; ngoro yake īkīyūrwo nī guoya.

⁶ Nake agītuīria ūhoro kuuma kūrī Jehova, no Jehova ndaigana kūmūcookeria na irooto kana Urimu, o na kana anabii.

⁷ Saūlū agīcooka akīra ndungata ciake atīrī, “Njarīriai mūndū-wa-nja mūragūri, nīguo thiī ngatuīrie ūhoro kuuma kūrī we.”

Nao makiuga atīrī, “Nī kūrī mūragūri ūmwe kūu Eni-Dori.”

⁸ Nī ūndū ūcio Saūlū agīkīgarūra nīguo ndakamenyeke, akīhumba nguo ingī, na we na andū eerī magīthīi ūtukū kūrī mūndū-wa-nja

ūcio. Akīmwīra atīrī, “Ndagūrīra na roho, na ūndehere mündū ūrīa ngūgweta.”

⁹ No mündū-wa-nja ūcio akīmwīra atīrī, “Ti-therū nūnū ūrīa Saūlū ekīte, nīaniinīte ago na aragūri kuuma būrūri ūyū. Nī kī gītūmīte wambīre muoyo wakwa mūtego ūndehere gīkuū gīakwa?”

¹⁰ Saūlū akīlhīta harī we na rīitwa rīa Jehova, akiuga atīrī, “Ti-therū o ta ūrīa Jehova atūrīraga muoyo-rī, ndūkūherithio nī ūndū wa ūndū ūyū.”

¹¹ Ningī mündū-wa-nja ūcio akīmūūria atīrī, “Nī mündū ūrīkū ngūkūrehithīria?”

Akiuga atīrī, “Rehe Samūeli.”

¹² Hīndī ūrīa mündū-wa-nja ūcio onire Samūeli, agīkayūrūka na mūgambo mūnene, akīira Saūlū atīrī, “Waheenia nīkī? Wee nīwe Saūlū!”

¹³ Mūthamaki nake akīmwīra atīrī, “Tiga gwītīgīra. Nī kī ūroona?”

Mündū-wa-nja ūcio akiuga atīrī, “Ndīrona roho uumīte na thī.”

¹⁴ Akīūria atīrī, “Ahaana atīa?”

Nake akiuga atīrī, “Nī mündū mūkūrū ūraambata ehumbīte nguo ndaaya.”

Hīndī ūyo Saūlū akīmenya atī ūcio aarī Samūeli, akīinamīrīra, agīkoma na nda, agīturumithia ūthīū thī.

¹⁵ Samūeli akīūria Saūlū atīrī, “Nī kī gīgūtūma ūūthīnīie, ūkandehithia gūkū?”

Saūlū akiuga atīrī, “Ndī mūnyamarīku mūno. Afilesti nīmararūna niī, na Ngai nīanjehereire, akaaga kūnjookeria ūhoro na njīra ya anabii,

kana ya irooto. Nī ūndū ūcio ndagwīta ūnjīre ūrīa ngwīka.”

¹⁶ Samūeli akiuga atīrī, “Ūgūkīnjūuria nīkī, kuona atī rīu Jehova nīakwehereire na agatuīka thū yaku?

¹⁷ Jehova nīekīte o ta ūrīa oigire na kanua gakwa. Jehova nīagūtunyīte ūthamaki uume moko-inī maku, na akaūnengera mūndū wa itūura rīaku, nīwe Daudi.

¹⁸ Nī ūndū wee ndwathīkīire Jehova, kana ūgīkinyīria Amaleki mang’ūrī make mahiū, nīkīo Jehova agwīkīte ūguo ūmūthī.

¹⁹ Jehova nīegūkūneana, wee hamwe na Isiraeli, kūrī Afilisti, na rūciū wee na ariū aku mūgaakorwo mūrī hamwe na niī. Jehova nīagacooka aneane mbūtū cia ita cia Isiraeli kūrī Afilisti.”

²⁰ O hīndī īyo Saūlū akīgūa, agītambūrūkia thī aiyūrītwo nī guoya nī ūndū wa ūhoro ūcio wa Samūeli. Hinya wake ūgīthira, tondū ndaarīte kīndū mūthenya ūcio wothe o na ūtukū.

²¹ Hīndī īrīa mūndū-wa-nja ūcio okire kūrī Saūlū na akīona ūrīa aamakīte, akīmwīra atīrī, “Atīrīrī, ndungata yaku ya mūndū-wa-nja nīgwathīkīire. Ndatwarīrīria muoyo wakwa ūgwati-inī, ndeeka ūrīa ūnjīrīre njīke.

²² Rīu ndagūthaitha, thikīrīria ndungata yaku, ūreke ngūhe tūrio nīguo ūrīe ūgīe na hinya ūhote gūthīrī rūgendo.”

²³ Nake akīrega, akiuga atīrī, “Ndikūrīa.”

No andū ake makīnyiitanīra hamwe na mūndū-wa-nja ūcio, makīmūringīrīria, nake akīmaigua. Agīukīra hau thī agīkarīra ūrīrī.

²⁴ Mündū-wa-nja ūcio nī aarī na njaū noru kūu nyūmba, īrīa aathīnjire o narua. Akīoya mūtu, akīkanda na akīruga mīgate ītarī na ndawa ya kūimbia.

²⁵ Agīcooka agītwarīra Saūlū na andū ake, nao makīrīa. Na ūtukū o ro ūcio magīūkīra magīthīi.

29

Akishi Gūtūma Daudi acooke Zikilagi

¹ Na rīrī, Afilisti magīcokanīrīria mbūtū ciao cia ita kūu Afeku, nao Isiraeli makīamba hema hakuhī na gīthima kīrīa kīarī kūu Jezireeli.

² Na rīrī aathani a Afilisti maahītūkaga na ikundi ciao cia magana na cia ngiri, Daudi na andū ake maathiiaga marī thuutha hamwe na Akishi.

³ Anene acio a ita rīa Afilisti makīūria atīrī, “Nī atīa ūhoro wa Ahibirania aya?”

Akishi agīcookia atīrī, “Githī ūyū ti Daudi, ūrīa warī mūnene wa Saūlū mūthamaki wa Isiraeli? Akoretwo arī hamwe na niī makīria ma mwaka ūmwe na kuuma mūthenya ūrīa oimire gwa Saūlū, nginyagia ūmūthī, ndirī ndamuona na ihītia.”

⁴ No anene a mbūtū cia ita cia Afilisti makīmūrakarīra, makīmwīra atīrī, “Īra mūndū ūyū ahūndūke nīguo acooke handū harīa wamūheire. Ndegūthīi hamwe na ithūi mbaara-inī ndakae gūtūgarūrūka rīrīa tūrarūa. Nī ūndū ūngī ūrīkū mūndū ūyū angīlka maiguithanie na mwathi wake, tiga kūrūraga andū aitū?

⁵ Githī ūyū ti Daudi ūrīa mainīire nyīmbo-inī ciao ūū:

“Saūlū nīeyūragīire andū ngiri nyingī,

nake Daudi akooraga ngiri makūmi
maingī’?”

6 Nī ūndū ūcio Akishi agīta Daudi, akīmwīra atīrī, “Ti-itherū o ta ūrīa Jehova atūrāga muoyo, nīūkoretwo ūrī mwīhokeku, na no njigue wega tūgītungata hamwe nawe ita-inī. Kuuma mūthenya ūrīa wokire kūrī niī nginya rīu, ndirī ndoona ihītia rīaku, no anene aya a mbūtū cia ita matingīgwīfīkīra.

7 Hūndūka ūthīi na thayū; ndūgeeke ūndū ūngīrakaria anene a Aflisti.”

8 Daudi akīūria atīrī, “Nī atīa njīkīte? Nī atīa wonete mūūru na ndungata yaku kuuma mūthenya ūrīa ndookire kūrī we nginya rīu? Nī kīi gīkūgiria thiī ngarūe na thū cia mūthamaki, mwathi wakwa?”

9 Akishi akīmūcookeria atīrī, “Nīnjūūi atī ūkoretwo ūrī mwega maitho-inī makwa ta mūraika wa Ngai; no rīrī, anene a mbūtū cia ita rīa Aflisti moigīte atīrī, ‘Ūcio ndangītīkīrio atwarane na ithūi kūu mbaara-inī.’

10 Rīu rooka gūūkīra rūciinī tene, hamwe na ndungata cia mwathi waku iria mūūkīte nacio, na muume gūkū rūciinī gūgīthererūka.”

11 Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrooka gūūkīra rūciinī tene nīguo macooke būrūri-inī wa Aflisti, nao Aflisti makīambata magīthīi Jezireeli.

30

Daudi Kūniina Amaleki

1 Na rīrī, Daudi na andū ake maakinyire Zikilagi mūthenya wa gatatū. Nao Amaleki

magīkorwo nī matharīkīire Negevu na Zikilagi.
Nīmahūrīte Zikilagi na makarīcina,

² na nīmatahīte andū-a-nja arīa othe maarī
kuo, andū ethī o na arīa akūrū. Matiigana
kūrīraga mūndū o na ūmwe, no nīmamakuuire
magīthīi nao.

³ Rīrīa Daudi na andū ake mookire Zikilagi,
maakorire rīcinītwo na mwaki, na atumia ao na
ariū ao na airītu ao magatahwo.

⁴ Nī ūndū ūcio Daudi na andū ake makīrīra
maanīrīire nginya makiaga hinya wa kūrīra
rīngī.

⁵ Atumia a Daudi eerī nīmatahītwo, Ahinoamu
wa Jezireeli, na Abigaili ūrīa warī mūtumia wa
ndigwa wa Nabali kuuma Karimeli.

⁶ Daudi akīnyariirīka mūno nī ūndū andū
nīmaciirīire kūmūhūura na mahiga; o mūndū
arī na marūrū ngoro nī ūndū wa aanake na
airītu ake. No Daudi akīgīa na hinya thīinī wa
Jehova Ngai wake.

⁷ Daudi agīcooka akīrīra Abiatharu, mūthīnjīri-
Ngai, mūrū wa Ahimeleku atīrī, "Ndeehera
ebodi." Nake Abiatharu akīmūrehera ebodi,

⁸ nake Daudi agītuīria ūhoro kūrī Jehova,
akīuria atīrī, "Nyingatithie mbütū īyo
ītūtharīkīire? Nīngūmīkinyīra?"

Akīmūcookeria atīrī, "Mīrūmīrīre, hatarī
nganja nūkūmīkinyīra na nīkūhota gūcookia
kīrīa gītahe."

⁹ Daudi na andū magana matandatū arīa maarī
hamwe nake magīkinya Mūkuru wa Besori,
harīa amwe ao maatigirwo thuutha,

10 nīgūkorwo andū ta magana meerī maarī anogu mūno, makīremwo nī kūringa mūkuru ūcio. No Daudi na andū magana mana magīthiī na mbere kūmarūmīrīra.

11 Nao magīkorererera Mūmisiri werū-inī, makīmūtwara kūrī Daudi. Makīmūhe maaī ma kūnyua na irio cia kūrīa,

12 na kīenyū kā ngūyū hihe na imanjīka igīrī cia thabibū nyūmithie. Akīrīa agīcookwo nī hinya, nī ūndū ndaarīte irio kana akanyua maaī handū ha mīthenya ītatū, ūtukū na mūthenya.

13 Daudi akīmūuria atīrī, “We ūrī wa ū na uumīte kū?”

Agīcookia atīrī, “Ndī Mūmisiri, ngombo ya mūndū Mūamaleki. Mwathi wakwa aandiganīirie ndarūara, mīthenya ītatū īthirīte.

14 Nītwatharīkīire Negevu ya Akerethi,* na rūgongo rwa būrūri wa Juda, na Negevu ya Kalebu, na tūgīcina Zikilagi.”

15 Daudi akīmūuria atīrī, “Wahota kūndongoria ūnjikūrūkie kūrī mbūtū ūyo ūrātharīkīire?”

Mūndū ūcio agīcookia atīrī, “Wihīte na mwīhītwa mbere ya Ngai atī ndūkūnjūraga, kana ūneane kūrī mwathi wakwa, na nīngūgūtwara, tūkūrūke tūthīi kūrīa marī.”

16 Agītongoria Daudi, magīkūrūka, nao makīmakora kūu, maharaganīte būrūri-inī ūcio, makīrīa na makīnyua, magīkenagia nī ūndū wa ūrīa maatahīte indo nyingī kuuma būrūri wa Afilisti, na kuuma Juda.

---

* **30:14** Akerethi maarī a mbarī cia Afilisti.

¹⁷ Daudi akīmahūūra kuuma hwaī-inī kūrī mairia nginya hwaī-inī wa mūthenya ūyū ūngī, na gūtirī mūndū o na ūmwe worire, tiga o aanake magana mana arīa maahaicire ngamīīra ciao makūūra.

¹⁸ Daudi agīcookia indo ciothe iria Aamaleki maakuuīte, o hamwe na atumia ake eerī.

¹⁹ Gūtirī kīndū o na kīmwe kīagire: mūndū mwīthī kana mūkūrū, kamwana kana kairītu, indo iria ciothe ciatahītwo kana kīndū o giothe kīrīa maakuuīte. Daudi agīcookithia indo ciothe.

²⁰ Nake akīoya ndūūru ciothe cia mbūri na ng'ombe, nao andū ake magīcitwara mbere ya mahiū marīa mangī, makiugaga atīrī, "Ici nī indo iria Daudi aatahīte."

²¹ Ningī Daudi agīkinya harī andū arīa magana meerī arīa maanogete mūno makaremwo nī kūmūrūmīrīra na magatigwo thuutha hau mūkuru-inī wa Besori. Magīūka gūthagaana Daudi na andū arīa maarī nake. Rīrīa Daudi na andū ake maakuhīrīirie, akīmageithia.

²² No andū arīa othe aaganu na arīa a haaro thiinī wa arūmīrīri a Daudi makiuga atīrī, "Tondū matiathiire hamwe na ithūīrī, tūtikūgayanārīao indo cia gūtahwo iria tūcookithītie. No rīrī, o mūndū no oe mūtumia wake na ciana athīī."

²³ Daudi agīcookia atīrī, "Aca, ariū a baba, mūtingīlka ūguo na indo iria Jehova atūheete. Nīatūgitīre na akaneana mbūtū iria ciatūūkīrīre moko-inī maitū.

²⁴ Nūū ūngīthikīrīria ūguo mūroiga? Igai rīa mūndū ūrīa watigirwo akīrora indo

rīkūiganana na rīa ūrīa waikūrūkire agīthiī mbaara-inī. Othe mekūgayana o ūndū ūmwe.”

²⁵ Daudi agītua ūndū ūcio ūtuīke kīrīra na watho wa kūrūmagīrīrwo kūu Isiraeli kuuma mūthenya ūcio nginya ūmūthī.

²⁶ Rīrīa Daudi aakinyire Zikilagi, agītūmīra athuuri a Juda arīa maarī arata ake indo imwe cia iria ciatahītwo, akīmeera atīrī, “Gīkī nī kīheo kīanyu harī indo iria itahītwo kuuma kūrī thū cia Jehova.”

²⁷ Agīcitūmīra arīa maarī Betheli, na Ramothu-Negevu, na Jatiri;

²⁸ na arīa maarī Aroeri, na Sifimothu, na Eshitemoa,

²⁹ na Rakali; na arīa maarī matūūra ma Ajerameeli, na Akeni;

³⁰ o na arīa maarī Horoma, na Bori-Ashani, na Athaki,

³¹ na Hebironi; na arīa maarī kūndū guothe kūrīa Daudi na andū ake moorūūrīte.

31

Saūlū Kwīyūraga

¹ Na rīrī, Afilisti makīhūūrana na Isiraeli; nao andū a Isiraeli makīmoorīra, na aingī ao makīūragīrwo kūu Kīrīma-inī kīa Giliboa.

² Afilisti makīhatīrīria Saūlū na ariū ake mūno, na makīūraga ariū acio ake, Jonathani, na Abinadabu, na Malikishua.

³ Na rīrī, mbaara nīyaneneheire Saūlū mūno mūno, na rīrīa aikia a mīguī maamūkinyīrīre, makīmūguraria mūno.

4 Nake Saūlū akīira mūkuui wake wa indo cia mbaara atīrī, "Comora rūhiū rwaku rwa njora ūūthece naruo, nīguo andū aya mataruaga matigooke maatheece na maanyararithie."

No rīrī, mūkuui ūcio wake wa indo cia mbaara agītigīra mūno, akīrega gwīka ūguo; nī ūndū ūcio Saūlū akīoya rūhiū rwake rwa njora, akīrūgwīra.

5 Rīrīa mūkuui wake wa indo cia mbaara onire atī Saūlū nīakua-rī, o nake akīgwīra rūhiū rwake rwa njora, agīkua.

6 Nī ūndū ūcio Saūlū, na ariū ake atatū, na mukuui wake wa indo cia mbaara, na andū ake othe magīkua hamwe mūthenya o ro ūcio.

7 Rīrīa andū a Isiraeli arīa maarī mwena ūcio ūngī wa kīanda na arīa maarī mūrīmo wa Jorodani moonire atī mbūtū ya ita ya Isiraeli nīyoora, na atī Saūlū na ariū ake nīmakuīte-rī, magītiganīria matūūra mao makūūra. Nao Afilisti magīthīi magītūūra kuo.

8 Mūthenya ūyū ūngī, Afilisti magīthīi kūbora ciimba, magīkora Saūlū na ariū ake atatū makuīte kū Kīrima-inī kīa Giliboa.

9 Nao makīmūtinia mūtwe na makīoya indo ciake cia mbaara, magīcooka magītūma andū mathīi būrūri wothe wa Afilisti makaanīrīre ūhoro ūcio thīinī wa hekarū ya mīhianano yao ya kūhooywo, na kūrī andū ao.

10 Makīiga indo cia Saūlū cia mbaara thīinī wa hekarū ya Ashitarothu, na mwīrī wake makīwoherera rūthingo-inī rwa Bethi-Shani.

11 No rīrīa andū a Jabeshi-Gileadi maaiguire ūrīa Afilisti meekīte Saūlū-rī,

¹² njamba ciao cia ita igīthiī ūtukū wothe nginya Bethi-Shani. Makīruta mwīrī wa Saūlū na ya ariū ake atatū kuuma rūthingo-inī rwa Bethi-Shani, na magīthiī nayo Jabeshi, magīcooka makīmīcinīra kuo.

¹³ Magīcooka makīoya mahīndī macio mao na makīmathika gītina-inī kīa mūtī wa mūbinde kūu Jabeshi, na makīthinga kūrīa irio mīthenya mūgwanja.

**Biblica® Kiugo Githere Kĩa Ngai Kĩhingüre
Gikuyu: Biblica® Kiugo Githere Kĩa Ngai Kĩhingüre
(Bible) of Kenya**

copyright © 2013 Biblica, Inc.

Language: Kikuyu (Gikuyu)

Contributor: Biblica, Inc.

Wĩra ūyū ūheanītwo na ūndū wa rũtha rwa biacara rwa Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). Ūngienda kuona kobi ya rũtha rũrū rwa biacara, rora rûrenda-ini rwa: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0>, kana ūtume marua kûri: Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® nĩ mûhûri wa biacara wandikithito nĩ Biblica, Inc., kûhûthîra mûhûri wa biacara wa Biblica® kûbataraga marua ma gwitikirio kuuma kûri Biblica, Inc. Kuumana na rũtha rwa biacara rwa CC BY-SA, no ūkobie kana ūtambie wĩra ūyū ūtarî mûgarûre, īndi ndukagarûre ruri rwa biacara rwa Biblica®. Ūngîgarûra kana ūkobie wĩra ūyû, na tondu wa ūguo ūtuķe nĩ wĩra mweru uumanîte na ūcio-rî, no nginya weheria mûhûri wa biacara wa Biblica®. Wĩra-ini ūcio mweru no nginya wonanie nĩ maündu maruk ūgarûrite, na ūtarîrie wĩra-ini ūcio ta ū: "Wĩra wa kîhumo warî wa Biblica, Inc. na ūheanîtwo tûhû ng'enda-ini cia www.biblica.com na open.bible."

Kimenyitha kia Mwene-wĩra no nginya kîandikwo iratathi rĩa kîongo kĩa wĩra kana rĩa ūhoro wa Mwene-wĩra ta ū:

Biblica® Kiugo Githere Kĩa Ngai Kĩhingüre™

Kimenyithia kĩa Mwene-wĩra © 2013 nĩ Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nĩ mûhûri wa biacara wandikithito wabici-ini ya United States Patent and Trademark Office nĩ Biblica, Inc. Ūhûthîritwo na rûtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

No nginya wîtikirie wĩra ūcio mweru ūgarûrite ūheanwo na ūndû wa rûtha rwa biacara rûu rwa CC BY-SA.

Ūngienda kûmenyithia Biblica, Inc. ūhoro wîgii ūtauri waku wa wĩra ūyû-rî, twandikire rûrenda-ini rwa: <https://open.bible/contact-us>.

This work is made available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA). To view a copy of this

license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

Biblica® is a trademark registered by Biblica, Inc., and use of the Biblica® trademark requires the written permission of Biblica, Inc. Under the terms of the CC BY-SA license, you may copy and redistribute this unmodified work as long as you keep the Biblica® trademark intact. If you modify a copy or translate this work, thereby creating a derivative work, you must remove the Biblica® trademark. On the derivative work, you must indicate what changes you have made and attribute the work as follows: "The original work by Biblica, Inc. is available for free at www.biblica.com and open.bible."

Notice of copyright must appear on the title or copyright page of the work as follows:

Biblica® Kiugo Githeru Kīa Ngai Kīhingūre™

Kimenyithia kīa Mwene-wīra © 2013 nī Biblica, Inc.

Biblica® Open Kikuyu Holy Word of God™

Copyright © 2013 by Biblica, Inc.

"Biblica" nī mūhūri wa biacara wandikithītio wabici-inī ya United States Patent and Trademark Office nī Biblica, Inc. Úhūthīrītwo na rūtha.

"Biblica" is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

You must also make your derivative work available under the same license (CC BY-SA).

If you would like to notify Biblica, Inc. regarding your translation of this work, please contact us at <https://open.bible/contact-us>.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 7 May 2025
fc720f23-baa2-5544-80d5-259f1bddeb63